



Зямля і людзі помняць



Хто стаіць за добрымі дарогамі?



Аляксандр Каршакевіч: жыццё чэмпіёна



Вядаецца з 9 жніўня 1917 г.

СТАР. 4

СТАР. 5-7

СТАР. 9

НЕ СПЫНЯЦЦА, А ЎДАСКАНАЛЬВАЦЦА

У краіне будзе забяспечана далейшае стабільнае развіццё на аснове ўжо дасягнутых раней вынікаў



Фота БЕЛТА

Пра гэта заявіў Прэзідэнт Аляксандр Лукашэнка на ўчарашняй нарадзе па актуальных пытаннях развіцця краіны.

Кіраўнік дзяржавы выразна вызначыў параметры і крытэрыі далейшага сацыяльна-эканамічнага развіцця, паведамляе прэс-служба Прэзідэнта. Фармулюючы мэту нарады, Аляксандр Лукашэнка падкрэсліў: «Паспрабую зрабіць гэта сумленна і адкрыта. Кожны з кіраўнікоў галін улады і вышэйшых службовых асоб — той, хто хоча працаваць у новым п'яцігоддзі, — пры прызначэнні на сваю пасаду павінен даказаць сваю здольнасць кіраваць».

Прэзідэнт заўважыў, што з 1 студзеня пачынаецца новы п'яцігадовы перыяд, і ён павінен быць адметны сваёй навізнай. Менавіта таму патрабаванні да новага ўрада асаблівыя. «Асабліва гэта тычыцца ўрада, Адміністрацыі Прэзідэнта, Савета Бяспекі, сілавых структур. Пра галіны улады ўжо сказаў. Па-старому працаваць будзе немагчыма, і не толькі таму, што гэтага ад нас патрабуе час; перш за ўсё, гэтага ад вас буду патрабаваць», — падкрэсліў Прэзідэнт.

Ён адзначыў, што вялікая ўвага разам з членамі ўрада будзе нададзена губернатарам. «Таму што самае галоўнае пытанне, ад якога залежыць суверэнітэт і бяспека краіны, — гэта эканоміка. А эканомікай у краіне займаюцца ўрад, губернатары і падначаленыя ім структуры. У сувязі з гэтым вы будзеце абавязаныя — усё, нават тая, хто не прызначаецца Прэзідэнтам, — прадставіць канкрэтныя планы сваіх дзеянняў. Вышэйшыя службовыя асобы — да прызначэння на пасады, усё астатняе — за канкрэтны перыяд, па маім вызначэнні», — заявіў кіраўнік дзяржавы.

Прэзідэнт падкрэсліў, звяртаючыся да членаў урада, што наперадзе цяжкая і канкрэтная праца. «Схавацца за чыёсьці спіны не атрымаецца. Хто не можа і не гатовы — ва ўладу лепш не хадзіць», — сказаў ён.

Аляксандр Лукашэнка таксама адзначыў, што цяпер шмат дыскусій з нагоды будучага складу ўрада. «Урад будучага п'яцігоддзя, у асноўным, і ўсе органы ўлады сфарміраваны да прэзідэнцкіх выбараў. Я пра гэта казаў, другія прэзідэнцкія выбары так праходзяць. Людзі павінны ведаць, што будзе працаваць пасля выбараў, калі гэтага Прэзідэнта выбяруць. І наступнае, што мною было сказана, — тая, хто за гэты перыяд пакажучы сваю недзяздольнасць, уладу пакінуць. Вось таму мне трэба вызначыцца, хто будзе працаваць, а хто сядзе. Кожны з вас павінен даказаць сваю сур'ёзнасць», — адзначыў Аляксандр Лукашэнка.

Пры гэтым кіраўнік дзяржавы перасцярог чыноўнікаў ад фанабэрыі і непаважлівага стаўлення да людзей. Прэзідэнт падкрэсліў, што такі стыль працы з боку чыноўнікаў зусім не дапушчальны, паколькі інтарсы і праблемы людзей павінны быць самымі галоўнымі для ўсіх органаў улады.

Аляксандр Лукашэнка канстатаваў, што ў грамадстве назапасілася крытычная маса чаканняў, не задаволеныя якія ўлада не мае права. Пры гэтым ён падкрэсліў, што не хоча згуляць на папулізме, які павінен быць цалкам выключаны з палітыкі. «І асаблівацца праведзеных выбараў можна ахарактарызаваць наступным чынам: мы вас падтрымаем і падтрымалі, але патрэбны змены да лепшага», — сказаў Прэзідэнт ад пажаданняў людзей. Галоўнае, паводле яго слоў, забяспечыць рост узроўню жыцця. «Усе вы павінны даць людзям работу і спagnaцца за прадукцыйнасць працы», — запатрабаваў кіраўнік дзяржавы.

Урад павінен надаць самую сур'ёзную ўвагу пытанню цэнаўтварэння. «Людзі вельмі не задаволены сістэмай цэнаўтварэння, і яны маюць рацыю», — лічыць Прэзідэнт. «Возьмем адно пытанне, хто ў выніку гэтага цэнаўтварэння (а яно звычайна выдзе да росту цен) кладзе асноўныя даходы і грошы ў кішэню? Вытворца? Як бы не так. Тыя, хто вырабляе тавары, атрымліваюць мiзэр прыбытку. А тыя, хто потым працуе з гэтым таварам, атрымліваюць велізарную масу незаробленых грошай», — канстатаваў кіраўнік дзяржавы.

Аляксандр Лукашэнка запатрабаваў таксама надаць максімальную ўвагу экспарту прадукцыі. «Вельмі важным з'яўляецца пытанне росту вытворчасці і ў сувязі з гэтым — экспарту вышэйшай прадукцыі. Патрабую ад вас у гэты крызісны час распусціць літаральна «паштучка», калі хочаце, кожны трактар, аўтамабіль, кілаграм мяса і малака і вызначыць, куды мы іх будзем пастаўляць, хто адказны, — сказаў Прэзідэнт. — Кантроль — штокартальны, па некаторых пазіцыях — штомесячны». Кіраўнік дзяржавы лічыць, што адказ на праблемы просты: «Трэба вырабляць прадукцыю як мага больш і прадаць яе па максімальнай цене. Грошы вярнуць у краіну».

Працягваючы тэму рэформаў эканомікі, Прэзідэнт падкрэсліў, што яны будуць накіраваны на ўдасканаленне ўжо існуючага, а не яго ломку: «Рэфармаваць будзем, удасканальваючы тое, што ёсць».

СТАР. 2

На фоне кастрычніка



Фота Аляксандра ШАБЛЮКА

ЦЫТАТА ДНЯ



Васіль ЖАРКО, міністр аховы здароўя:

«У хуткім часе выйдзе нарматыўны дакумент на ўзмацненні жорсткасці захадаў, якія прымяоцца да курэння. Мы яго распрацавалі, узгаднілі з усімі міністэрствамі і ведамствамі. У краіне, на звестках выбарчага абследавання хатніх заспадарак на ўзроўні жывяцца, на пачатак 2015 года доля курцоў ад агульнага насельніцтва ва ўзросце 16 гадоў і старэйшых склала 24,4%. За перыяд з пачатку 2000 года гэта найменшае значэнне паказчыка. Зніжэнне агульнай распаўсюджанасці курэння адбылося за кошт змянення колькасці курцоў-мужчынаў. За апошнія 15 гадоў іх колькасць знізілася амаль на 8 працэнтаў пункта, а вось доля жанчынаў, якія куряць, наадварот, вырасла ў 1,9 раза».

Курсы замежных валют, устаноўленыя НБ РБ з 21.10.2015 г.

Долар ЗША	17273,00 ▲
Еўра	19582,00 ▲
Рас. руб.	277,58 ▼
Укр. грыўня	781,58 ▼

■ Нерухомасць

КВАТАРАНТЫ НА ВАГУ ЗОЛАТА

На сталічным рынку прыватнай арэнды жылля цяпер магчыма адшукаць кватэры з цэннікам да 200 долараў

Кошты на арэнднае жыллё ў Мінску пачалі зніжацца яшчэ ў сярэдзіне лета. Тады спецыялісты тлумачылі гэта тым, што з-за вялікай колькасці новых інтэрнатаў многа, нават багатыя, студэнты перадамлі здымаць кватэры. А паколькі менавіта яны штогод восенню ў асноўным уплывалі на цэны на рынку жылля, то і кошт на гэты паслугі знізіўся, адзначаюць спецыялісты. Пра сённяшняю сітуацыю на сталічным рынку ў сегменце доўгатэрміновай арэнды і прагнозы на найбліжэйшую перспектыву карэспанданту «Звязды» паведаміла спецыяліст аддзела жыллёвай арэнды Цэнтра гандлю нерухомасцю «ПАКАДАН» Алена АГРЫЗКА.

ТРЫ ДА АДНАГО

Нават у самы гарачы сезон (першы месяц восені) сёлета рыэлтары адзначалі, што колькасць прапаноў на рынку хутка расце і ўжо нават перавышае попыт. Цяпер спецыялісты агенцтваў і ўвогуле адзначаюць,

што кватэранты ў Мінску трапілі ў разрад дэфіцыту.

Калі летась у буйныя агенцтвы звярталіся каля трох тысяч кліентаў за месяц, то сёлета нават у гэты час шукалі здымчыя кватэры толькі каля тысячы патэнцыйных кватэрантаў. Адначчова з памяншэннем попыту ў



Фота Аляксандра ШАБЛЮКА

сталіцы сёння назіраецца павелічэнне прапаноў. Таму складалася такая сітуацыя, што кватэр з бюджэтным цэннікам не проста хапае, іх больш, чым трэба. Алена Агрызка адзначае, што час, калі арэндадаўцы дыктавалі свае ўмовы на рынку, мінуў канчаткова. Сёння аб'ём прапаноў арэндных кватэр значна перавышае попыт. «Каб здаць сваё жыллё хутка, неабходна аджватна адзінваць магчымасці кватэрантаў, іці ў нагу з часам,

а таксама падтрымліваць памяшканне ў належным стане: свечасова рабіць касметычны рамонт, шукаць не вельмі старую мэблю і тэхніку», — удакладняе сітуацыю наш эксперт. Тым, хто здае кватэру, яна раіць больш ляляна ставіцца да кватэрантаў. «Калі вышы арандатары вас задавальняюць, прыслухайцеся да іх пажаданняў, таму што сёння знайсці таннейшы варыянт — не праблема», — кажа спецыяліст.

СТАР. 2

■ Факт

Ужо больш за 4 млн кв.м

Сёлета за 9 месяцаў у краіне было ўведзена ў эксплуатацыю 4 млн 17,3 тысячы квадратных метраў агульнай плошчы жылля, што складае 100,4% да прадугледжанага задання на год, паведамляюць спецыялісты Нацыянальнага статыстычнага камітэта.

У студзені—верасні на будаўніцтва жылля выкарыстана 29,8 трлн рублёў інвестыцый у асноўны капітал, што складае 20,4% ад агульнага аб'ёму інвестыцый. Усяго арганізацыямі ўсіх формаў уласнасці пабудавана 44,2 тысячы новых кватэр. Асноўнымі крыніцамі ўводу ў эксплуатацыю жылля з'яўляюцца ўласныя сродкі насельніцтва (60,8%) і крэдыты (пазыкі) банкаў (25,4%). Экспертамі Белстата было падлічана, што для грамадзян, якія стаяць на жыллёвым уплукі, уведзена ў эксплуатацыю 1 млн 614,9 тысячы квадратных метраў жылля, або 40,2% ад агульнага аб'ёму ўведзенага жылля. З агульнага аб'ёму ўведзенага жылля для чаргавоў сёлета пабудавана з выкарыстаннем дзяржаўнай падтрымкі — 1 млн 294,8 тысячы квадратных метраў, у шматкватэрных жылых дамах у гарадах — 988,7 тысячы «квадратаў».

Сяргей КУРКАЧ. kurkach@zviazda.by

ХРОНІКА АПОШНІХ ПАДЗЕЙ



Магутны выбух у Рыа-дэ-Жанейра змёў дзясяткі дамоў

У Бразіліі выбух зраўнаваў з зямлёй больш за 10 будынкаў, мноства дамоў сур'ёзна пацярпелі. Па звестках мясцовых ратавальнікаў, сама меней 7 чалавек, у тым ліку дзіця, параненыя, паведамляе ВВС. Па адной версіі, прычынай выбуху стала ўцежка газу ў адной з крам у раён Сан-Крыстанаван. Па іншай версіі, падарвалася некалькі складзеных у бакоўцы аднаго з магазінаў газавых балонаў.

Украіна і Расія абмяркуюць магчымасць авіязносін

Дзяржаўная авіяцыйная служба Украіны атрымала ліст ад Расавіяцыі з прапановай аб правядзенні перамоў. Як паведаміў міністр інфраструктуры Украіны Андрэй Піваварскі, яго ведамства і Дзяржаўная служба да гэтага гатовыя. Як паведаміла прэс-служба Расавіяцыі, шэраг украінскіх кампаній звярнуліся да расійскага боку з просьбай дазволіць палёты ў РФ у зімні сезон. Нагадаем, з 25 кастрычніка 2015 года па ініцыятыве украінскага бока павінны пералічыцца паветраныя зносіны паміж Расіяй і Украінай.

48% расіян лічаць, што самыя цяжкія часы яшчэ наперадзе

Амаль кожны другі расіянін думае, што самыя цяжкія часы ў эканоміцы Расіі яшчэ наперадзе (48%). У студзені так лічылі 50%. Такія вынікі апытання, апублікаванага ў аўтарак Усерасійскім цэнтрам вывучэння грамадскай думкі. У тым, што цяжкія часы ўжо прайшлі, упэўнены кожны чацвёрты (19%), у студзені — 11%). Яшчэ 23% расіян, як паказала свежае апытанне, лічаць, што перажываюць іх цяпер (у студзені — 31%). Па звестках сацыялагіў, цяпер становіцца сітуацыя ў краіне ацэньваюць 17% жыхароў РФ, нармальна — 60%, дрэнна — 19%. Між тым у студзені гэтыя паказчыкі былі на ўзроўні 14%, 66% і 16% адпаведна.



ПАДРАБЯЗНАСЦІ

Калі мужчына хоча стаць бацькам...

Мужчыны, якія хочуць стаць бацькамі, павінны насіць «сямейныя» трусы. А вось білізна, якая шчыльна прыстае, катэгорычна не рэкамендуецца будучым татам. Спаць увогуле лепш галым, адзначае The Daily Mail са спасылкай на рэкамендацыю амерыканскіх медыкаў. Яны перакананы: білізна ўплывае на якасць спермы. Справа ў тым, што перагрэў, часта выкліканы залішнім прыляганнем тканіны, небяспечны для спермы. Былі праведзены даследаванні мужчын, якія спрабавалі зачыць дзіця. Іх разбілі на групы. Першая напіла свабодную білізну ўдзень і ноччу спала зусім без яе. А другая напіла білізну, якая шчыльна прыстае, і ўдзень, і ўночы. У выніку ў першай групы быў на 25% зніжаны ўзровень пашкоджанай ДНК у зародках. Дарэчы, раней было даказана, што мужчыны, якія доўга трымаюць ноўтбукі на каленях, маюць усе шанцы атрымаць зніжэнне якасці спермы з-за нагрэву. У прынцыпе, любы нагрэў павінна вобласці небяспечны для мужчын.



КОРАТКА

Учора адбылася тэлефонная размова Прэзідэнта Беларусі Аляксандра Лукашэнка з Прэзідэнтам Сербіі Таміславам Нікалічам. Лідары дзвюх краін дэталёва абмеркавалі найбольш актуальныя пытанні беларуска-сербскага супрацоўніцтва.

У Мінскай вобласці ў сярэднім на адну заяўленую ў органы занятасці вакансію прыпадае 1,8 беспрацоўнага. Патрэбнасць у кадрах, заяўлена найменшымі раёнамі, складала 3,3 тыс. вакансій.

«Нафтан» і Мазырскі НПЗ перайшлі на выпуск зімовага дызельнага паліва. Сезоннае дызельнае паліва сорту F з гранічнай тэмпературай фільтравальнасці не менш як мінус 20 градусаў 5-га экалагічнага класа пачало паступаць на нафтабазы і аўтазаправачныя станцыі.

Беларускі дуэт Алена Падольская і Сяргей Мікель стаў пераможцам VII Міжнароднага фестывалю-конкурсу сольнага танца імя Махмуда Эсамбаева, які адбыўся ў Грозным.

■ Варта ведаць

ЭЛЕКТРОННЫЯ «ВОЧЫ» І «ВУШЫ» ЖЫЛЛЯ

НАЙЛЕПШЫ СРОДАК АХОВЫ МАЁМАСЦІ — СИГНАЛІЗАЦЫЯ

Халодны час года — выпрабаванне для маёмасці, якая захоўваецца ў прыватных дамах. Адны дамы пустуюць з-за таго, што на зіму іх гаспадары перасяліліся да сваякоў. Другія, якія актыўна выкарыстоўваюць у якасці лецішча, узімку адведваюцца таксама нячаста. Усё б нічога, але ж адсутнасць пастаянных насельнікаў у доме непазбежна прыцягвае да сябе увагу. У тым ліку — і аматары пкваліцы на чужое дабро.

Па бесправядной тэхналогіі

Больш надзейнага сродку яго аховы, чым сігналацыя, дагэтуль не прыдуманна. Але якімі ўласцівацямі павінны валодаць будынікі, каб іх узялі пад ахову? Якога абслугоўвання патрабуе сігналацыя пасля яе мантажу? І як на-



вья тэхналогіі прыходзяць на дапамогу ахоўнікам? Карэспандэнт «Звязды» пагутарыў аб гэтым з намеснікам начальніка Мінскага гарадскога ўпраўлення Дэпартаменту аховы МУС, начальнікам аддзела сродкаў і сістэм аховы Іванам ТРУСЕВІЧАМ.

— Сама спецыфіка аховы прыватнага дома ці катэджа, якія знаходзяцца за межамі МКАД, звязана з тым, што туды бывае цяжка пад'ехаць з-за нячышчаных дарог. Таму даводзіцца вывучаць мясцовасць загадзя.

СТАР. 3

НЕ СПЫНЯЦА, А ЎДАСКАНАЛЬВАЦА

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Кіраўнік дзяржавы звярнуў увагу, што няма і не будзе грошай на тое, каб дазваляць ламаць нешта, а потым герачна аднаўляць. «Гэта зусім не значыць, што мы спынімся і застынем», — сказаў Прэзідэнт. — У нас дастаткова сіл і сродкаў, каб не спыняцца, а ўдаaskanальвацца. І ў гэтым сутнасць нашых рэформаў».

Прэзідэнт таксама перасцярога ад беспадстаўнага скарачэння колькасці працоўных на буйных прадпрыемствах. Паводле яго слоў, да гэтых пытанняў трэба падыходзіць вельмі акуртна і разумна. «Людзей, якія хочучы працаваць, выкідаць на вуліцу ніхто не мае права. Атрымаецца за гэта крымінальную адказнасць», — папярэдзіў кіраўнік дзяржавы.

Што тычыцца павышэння пенсійнага ўзросту ў Беларусі, то гэтае пытанне будзе вырашацца толькі з улікам меркавання людзей. Паводле слоў Прэзідэнта, некаторыя прапановы цяпер прыняты рашэнне на гэты конт. Аляксандр Лукашэнка лічыць, што людзі самі павінны вызначыцца, ці неабходна ў найбліжэйшы час уносіць такія змены. Ён нагадаў, што яшчэ ў перадвыбарны перыяд казаў пра тое, што пенсійны ўзрост прыйдзецца павышаць. «Нам трэба яго павышаць, але людзі гэтага не хочуць. Таму ў краіне невялікія пенсіі. Мы сёння маем той пенсійны фонд, які маем», — падкрэсліў Прэзідэнт. На яго думку, у любым выпадку пытанне павышэння пенсійнага ўзросту можа «вырашацца праз людзей».

«Мы павінны параіцца з імі, будзем іх пераконваць, прасіць іх згоды», — сказаў Аляксандр Лукашэнка. «Мы папросім у іх падтрымку», — сказаў Прэзідэнт. — Пагодзіцца — правядзем змены. Не — значыць, не». «Мы ўсюды пішам — дзяржава для народа. Дык давайце слухаць народ», — рэзюмаваў кіраўнік дзяржавы.

Прэзідэнт таксама заявіў, што выканальніцка дысцыпліна застаецца пытаннем мераў адзін, колькі без іх немагчыма рэалізаваць ніводнага мерапрыемства.

Аляксандр Лукашэнка запатрабаваў ад чыноўнікаў апытанні з колькасцю работнікаў у падвядзеных ім дзяржструктурах і за кошт, перш за ўсё, гэтага ажыццявіць павышэнне зарплат. Прэзідэнт патрабуе ад чыноўнікаў выключыць паператарчасце і бюракратызм. Звяртаючыся да членаў урада, Аляксандр Лукашэнка папярэдзіў: «Не перашкоджайце людзям працаваць. Гэта даччыцца ўсім — і ў эканоміцы, і ў дзяржструктурах, і ў праваахоўных органах, а таксама ў арміі. Ніякіх лішніх званкоў, патрабаванняў інфармацыі і лішніх скліканняў у цэнтр для таго, каб правесці нейкія нарады. На гэты конт мяно прыняты рашэнні і прашу іх выконваць». «Нарады — толькі ў неробчы час», — запатрабаваў Прэзідэнт. — Лепш едзьце на вытворчасць і там вырашаць пытанні».

Кіраўнік дзяржавы падкрэсліў, што адкрываецца новая старонка ў развіцці нашай дзяржавы, і мы разам павінны адкрыць гэтую старонку — шчыра, прынцыпова, адказна. «Наперадзе нас чакаюць вельмі сур'ёзныя выпрабаванні», — папярэдзіў Прэзідэнт. — Неабходна забяспечыць не толькі далейшае развіццё, але і захаванне суверэннай незалежнай краіны, якую мы з вамі стварылі». Як лічыць Аляксандр Лукашэнка, на разгойданне часу няма. Усе сілы і энэргію трэба пераклониць на рашэнне самых надзённых і актуальных пытанняў.

Менавіта таму на нарадзе былі заслуханы службовыя асобы, якія знаходзяцца на ключавых дзяржаўных пасадах. Галоўным пытаннем абмеркавання былі стан і перспектывы сацыяльна-эканамічнага развіцця краіны. Урад прадставіў сваё бачанне далейшага развіцця рэспублікі. Па словах кіраўніка дзяржавы, пачата размова будзе працягнута. У прыватнасці, на ўзроўні Прэзідэнта будуць разгледжаны пытанні бяспекі, а таксама асобная размова адбудзецца з кіраўнікамі іншых галін улады.

ЕАЭС У СЕРАБРЫ І НІКЕЛІ

Манеты, якія сімвалізуюць агульны дом і адданне народаў **Нацыянальны банк Беларусі выпускае ў абарачэнне памятных манеты «Еўразійскі эканамічны саюз».**

Сярэбраная манета з такой назвай будзе мець намінал 20 рублёў, масу 33,94 грама і пробу сплаву 925. Тыраж яе складае 750 штук. Медна-нікелевая з наміналам 1 рубель прапануецца накладам ужо 2000 штук. Яны маюць форму круга, з прарэзай і адваротнага баку — выступаючы кант па акружнасці. Бакавая паверхня манет з насечкай. У цэнтры зверху — ромб, апраўлены геаметрычным арнаментам, у поле якога знаходзіцца эмблема ЕАЭС і кругавы надпіс: ЕУРАЗІЙСКІ ЭКАНАМІЧНЫ САЮЗ; вакол ромба — стылізаваная выява людзей, якія ўзяліся за рукі, дамоў і птушак, што сімвалізуе агульны дом і яднанне народаў.

Сяргей КУРКАЧ. kurkach@vziasda.by

КВАТАРАНТЫ НА ВАГУ ЗОЛАТА

СУСТРАКАЮЦА АДНАПАКАЁКІ І ЗА 160-170 ДОЛАРАЎ

Калі ў жніўні-верасні ўласнікі свабодных кватэр проста закідавалі параметры здымнага жылля ў каталогі агенцтваў і чакалі свайго кліента, то ў кастрычніку сітуацыя істотна змянілася. Гаспадары перайшлі да актыўнага пошуку кватарантаў (пачалі «штурмаваць» спецыялізаваныя сайты ў інтэрнце, расклеіваць аб'явы на кожным іпэце), але галоўнае — больш кардынальна змяняць стаўку арэнды.

Калі раней студэнты цікавіліся пакоямі, то сёння гатовыя дзяліць жылое памяшканне з сябрамі.

Цяпер мінімальны цэннік аднапакаёвых кватэр у адносна здавальняючым стане знаходзіцца ў дыяпазоне ад 200 да 250 долараў. Гэта не будзе жыллё з дарагой мэбляй або непасрэдна побач з метро. Сапраўды якасны аднапакаёўкі сёння маюць кошт недзе да 300 долараў. Разам з тым на рынку часам сустракаюцца маленькія па плошчы кватэры ў старых п'яціпавярховых дамах за 160-180 долараў. Адрозна заўважу, што кватэры з такім коштам з'яўляюцца на сталічным рынку арэнды толькі ў адзінкавых выпадках менавіта ў старых дамах Заводскага раёна і ў Шабанах. Магчыма адшукаць пустыя аднапакаёўкі і ў зусім новых мікрараёнах у новабудуоўлях. Прапанова жылля па такой цэне мінімальна, але і ў гэтым выпадку кліенты ставяцца да кватэр крытычна — зусім слабенкія па якасці попяттам амаль не карыстаюцца.

ДВУХПАКАЁКІ — 280-350 ДОЛАРАЎ

Кватэры з поўным наборам стандартнай мэблі ў звычайных п'яціпавярховых дамах і не вельмі маладзых «панзёлах» прапануюцца ўжо за 280-300 долараў. Калі двухпакаёвая кватэра мае праліску недалёка ад ліній метро і па якасці адпавядае сапраўды утульнаму жыллю, тады мінімальны цэннік такога жылля памяшкання складае ўжо да 350 долараў і нават больш. Аднак колькасць двухпакаёвак па такім кошыце на рынку са-

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

СУПРАЦЬ «ШЭРЫХ» СХЕМ

Прэзідэнт Аляксандр Лукашэнка прыняў з дакладам старшыню Камітэта дзяржаўнай бяспекі Валерыя ВАКУЛЬЧЫКА.

Кіраўнік дзяржавы паставіў задачу па арганізацыі жорсткай работы, накіраванай на выяўленне і спыненне дзейнасці ў сферы ценявой эканомікі, у тым ліку службовых асоб, якія маюць да гэтага дачыненне. Канстатавалася, што ўдзельнікі «шэрых» схем выводзяць з абарачэння сродкі, не выплачваюць падаткаў і атрымліваюць велізарны прыбытак.

Суседзі

Дарогу бізнесу

Учора адбылося ўрачыстае адкрыццё Дзён Латвіі ў нашай краіне

Іх галоўная мэта — падняць супрацоўніцтва паміж латвійскай і беларускай прадпрыемствамі і арганізацыямі на новы ўзровень. У нашу краіну разам з Міністрам эканомікі Латвіі прыехалі бязменны з гэтай краіны, зацікаўлены развіваць супрацоўніцтва з беларускімі партнёрамі.

— Нашы стасункі з Беларуссю з'яўляюцца канструктыўнымі не толькі ў эканоміцы, але і ў іншых галінах: транзіце, прыгранічным супрацоўніцтве, культуры, адукацыі, ахове навакольнага асяроддзя, — заўважыў падчас прэсканферэнцы Марціньш ВІРСІС, Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Латвіі ў Беларусі. — Мы маем каля 30 партнёрстваў паміж рознага ўзроўню самакіраваннямі.

Першы намеснік міністра эканомікі нашай краіны Аляксандр ЗАБАРУСКІ паведаміў, што па выніках першага паўгоддзя аб'ём транзіту беларускіх экспартных грузаў праз Латвію павялічыўся ў паўтара раза.

— У часы, калі міжнародны гандаль замаруджваецца, нам вельмі важна шукаць фактары стабільнасці, развіцця і эканамічнага росту, — адзначыў ён. — Мы ў Міністэрстве эканомікі Беларусі

Як было даложа на Прэзідэнту, такая работа ўжо пачалася. У прыватнасці, 19 кастрычніка ў Брэсце затрымана 13 асоб з ліку арганізатараў падобнай дзейнасці — занавальнікаў і кіраўнікоў ЗАТ «Консул». Апошнія з'яўляюцца адным з найбуйнейшых пастаўшчыкоў прадукцыі для аграпрамысловага комплексу рэспублікі (замежныя харчовыя дабаўкі, шрот, дэзынфікуючыя сродкі, племянныя жывёлы, абсталяванне і інш.). Выкарыстоўваючы больш за 40 падкантрольных фірмаў, арганізатары выводзілі за мяжу валюту, ухіляліся ад выплаты падаткаў і рэалізоўвалі прадукцыю канчатковаму спажыўцу з завышэннем ценяў да трох разоў.

На тэрыторыі Беларусі праведзена 48 вобыскаў. Выяўлена і канфіскавана 36 пачатак замежных кампаній, праз рахункі якіх ажыццяўлялася кіраванне ценявымі мысловага комплексу рэспублікі (замежныя харчовыя дабаўкі, шрот, дэзынфікуючыя сродкі, племянныя жывёлы, абсталяванне і інш.). Выкарыстоўваючы больш за 40 падкантрольных фірмаў, арганізатары выводзілі за мяжу валюту, ухіляліся ад выплаты падаткаў і рэалізоўвалі прадукцыю канчатковаму спажыўцу з завышэннем ценяў да трох разоў.

іны гістарычна звязаны цеснымі эканамічнымі, гандлёвымі, а таксама грамадскімі і культурнымі сувязямі.

— Мы пастаянна шукаем шляхі паглыблення ўжо добра наладжанага супрацоўніцтва, — адзначыла міністр эканомікі суседняй краіны. — На працягу некалькіх гадоў Беларусь замацавала свае пазіцыі як аднаго з надзейных гандлёвых і інвестыцыйных партнёраў Латвіі, паступова растуць аб'ёмы ўзаемагандлю і інвестыцый. Гэта дазваляе Беларусі быць 12 гандлёвым партнёрам Латвіі. У цяперашні час існуе больш за 2200 латвійска-беларускіх сумесных прадпрыемстваў, зарэгістраваных у Латвіі, а таксама ёсць шэраг латвійскіх прадпрыемстваў, што працуюць у Беларусі.

Летась галоўнымі экспартнымі таварамі Латвіі ў нашу краіну былі прадукты хімічнай прамысловасці, прадукты харчавання, механічныя і электрычныя прыборы, а таксама тэкстыльныя матэрыялы. Галоўнымі імпартнымі таварамі з Беларусі ў Латвію з'яўляюцца мінеральныя ўгнаенні, драўніна, прадукцыя металургічнай і хімічнай прамысловасці, прадукты харчавання.

Па словах Даны Рэйзінец-Озала, у апошнія гады аб'ём інвестыцый стабільна павялічваўся з невялікімі ваганямі ў мінулым годзе.

— Беларускія інвестыцыі ў Латвію складаюць больш за 25 мільянаў еўра, у сваю чаргу латвійскія інвестыцыі перавышаюць 42 мільёны еўра.

Міністр эканомікі Латвіі адзначыла працу латвійска-беларускай міжкурадавай камісіі па эканамічным і навукова-тэхнічным супрацоўніцтве. У рамках гэтага візіту разам з латвійскімі прадпрыемствамі міністр эканомікі Латвіі наведае таксама Парк высокіх тэхналогій для абмеркавання магчымасці супрацоўніцтва.

Дні Латвіі ў Мінску працягнуцца да 20 лістапада. У іх праграму ўваходзіць шэраг культурных мерапрыемстваў, такіх як кулінарныя майстар-класы, модныя паказы, медыя-сняданкі і інш.

Надзея ЮШКЕВІЧ. yushkevich@vziasda.by

Добрая навіна

РЭАБІЛІТАЦЫЯ З КАМФОРТАМ

Аддзяленне рэабілітацыі адкрылася ў Светлагорскай цэнтральнай раённай бальніцы. Яно адрозніваецца ад 25 ложкаў.

Тут усталявана новае сучаснае абсталяванне. З яго дапамогай пацыентам будуць даступны самыя разнастайныя метады рэабілітацыі, заснаваныя на навацыйных тэхналогіях. У аддзяленні будуць аказваць дапамогу хворым на парушэнні імуннай сістэмы, а таксама з іншымі паталогіямі. Будучы праводзіцца не толькі псіхатэрапія, але і эргатэрапія, вадзялячэнне, апаратная фізіятэрапія, цэпаліячэнне, масаж, лярэзная фізкультура і іншыя працэдурны. У рамонт і закуп рэабілітацыйных тэрэнажораў укладзена звыш Вг1,5 млрд.

Да канца года ў Гомельскай вобласці плануецца адкрыць яшчэ два буйныя медыцынскія аб'екты — абласное асяроддзенае аддзяленне хуткага рэагавання на базе клінічнага шпітала інваліднаў Вялікай Айчыннай вайны і новую раённую бальніцу ў Лоеве. Увогуле на ўмацаванне матэрыяльнай базы ўстаноў аховы здароўя Гомельскай вобласці сёлета накіравана больш за Вг200 млрд.

Ірына АСТАШКЕВІЧ. iost@vziasda.by

Будзь у курсе!

НАГРУЗКА НА ЎСЕ ВОСІ

Па словах начальніка аддзела прававой і арганізацыйнай работы «Белаўтастрады» Юліі ПАЗНАНСКАЙ, працягласць платных аўтамабільных дарог павялічыцца на 323 км. Абудзецца гэта ўжо з 1 лістапада.

«Плануецца запусціць трэцюю фазу платных аўтамабільных дарог. Іх агульная працягласць вырасце з 1189 км да 1512 км», — патлумачыла начальнік аддзела. Эфектыўнасць выкарыстання сістэмы BeToll (электронная сістэма збору платы за праезд з тэхналогіяй спецыялізаванай радыёсувязі на кароткіх адлегласцях), што працуе ўжо два гады ў Беларусі, сёння ацэньваецца як уладальнікамі на 99%. А апошнія змены заканадаўства, замацаваныя ўказам №349 ад 10 жніўня, дазволілі павялічыць зручнасць яе выкарыстання.

«Пры рэгістрацыі ў сістэме электроннага збору платы ў выпадку ўнясення памылкаў аператарам у дагавор падобнай парушэнні не пачынаюць за сабой негатыўных наступстваў для карыстальнікаў платных дарог. З іх не будзе спаганяцца плата ў павялічаным памере», — адзначыла Юлія Пазнанская. Таксама пастановай Саўміна ўраўняваліся некаторыя спрэчныя моманты кішталту пытання аплаты пры буксіроўцы. «Пры буксіроўцы шляхам пагрукі плаціць той, хто выступае ў ролі цягача. Пры буксіроўцы на счэпы ўладальнік кожнага транспартнага сродку плаціць сам за сябе», — патлумачыла прадстаўнік «Белаўтастрады». Акрамя таго, аплата заезд на ўсе возы, незалежна ад таго, колькі з іх задзейнічана ў руху. «Некаторыя кіроўцы пры аплаце не ўлічваюць тры возы, што не круціцца, а гэта з'яўляецца памылкай», — удакладніла Юлія Пазнанская.

Ілья КРЫЖЭВІЧ. kruzhevich@vziasda.by

Спажывец

ПЕРШАЯ БУЛЬБА ДЛЯ ЧЫПСАЎ

У аграпрадкам Моталь першыю вырасілі бульбу, з якой будуць вырабляць айчыныя чыпсы. Сталічныя журналісты паспелі ўзяць удзел у «Дакопках».

Чыпсы з беларускай бульбы можна будзе пакаштаваць літаральна праз месяц і не трэба сумнявацца ў іх якасці. Аказваецца, вырошчванне чыпсавых сартоў — найвышэйшы пятак у бульбаводства. Урэшце яго сапсела да магчымасці вырошчвання патрэбна насення ўнутры краіны. Ідэю ўдалося рэалізаваць генеральнаму дырэктару кампаніі «Анега» Сяргею МЕТА, які працаваў над гэтым некалькі апошніх гадоў. Ён дасканала выбраў сорт, аб'ездзіў, пераймаючы вопыт, ледзь не ўсю Еўропу і адшукаў урэшце гаспадаркі, здольныя справіцца з няпростай задачай у нашай краіне. У праект па вытворчасці новай бульбы кампанія «Анега» ўцягнула ўжо звыш 20 сельскагаспадарчых прадпрыемстваў ва ўсіх абласцях. Сёлета з палёў ужо сабрана каля 5 тысяч тон чыпсавой бульбы для прадпрыемства, у наступным годзе гэта будзе ўжо 15 тысяч тон, а гады праз чатыры — 30.

«Напэўна, было б прасцей, калі б мы, следам за іншымі вытворцамі, набывалі сыравіну ў Расіі ці Польшчы, — тлумачыць Сяргей Мета. — Або заказаў ужо гатовыя чыпсы, вырабленыя ў Латвіі, і прадавалі іх пад выглядам беларускіх, як гэта робяць некаторыя кампаніі. Але гэта дакладна не наш шлях...» Для новага прадукта — чыпсаў з натуральнай бульбы — не падыходзіць сыравіна, якая вырошчвалася ў Беларусі. Чыпсавая бульбіна павінна быць невялікай, мець правільную форму, шмат сухіх рэчываў і мінімум цукру, інакш прадукт моцна пацягне пер тэрмічнай апрацоўцы. Вырасціць першы ўраджай такога цуду кампанія даверыла ААТ «Агра-Моталь», найбуйнейшай гаспадарцы Іванаўскага раёна Брэсцкай вобласці, дзе штогод збіраюць звыш 13 тысяч тон бульбы. Есць тут і выдатная



Вось яны якія, «хатнія» чыпсы.

Разам

ЭКСКЛЮЗЫЎНАЯ «ВЕСТКІ З КІТАЯ»



Як мы ўжо паведамылі, напрыканцы верасня газета «Звязда» падчас міжнароднага інфармацыйнага форуму «Адзін пояс — адзін шлях» падпісала мемарандум аб узаемаразуменні і супрацоўніцтве з вядучым СМІ Кітая — газетай «Жэньмінь жыбаа».

І вось — першая «ластаўка»: сумесны праект рэдакцый газеты «Жэньмінь жыбаа» і газеты «Звязда» пад агульнай назвай «Весткі з Кітая». Аднаўленчы банер ужо з'явіўся на нашым інтэрнэт-партале vziavda.by. Тут размяшчаюцца самыя «топавыя» навіны сацыяльна-эканамічнага і грамадска-палітычнага развіцця Кітайскай Народнай Рэспублікі — краіны, якая, бачы перабыльшанія, выклікае ўсеагульны інтарэс у свеце. Цяпер наведвальнікам нашага інтэрнэт-партала даступны насамрэч эксклюзівныя матэрыялы, якія прадастаўляюцца інфармацыйным партнёрам — газетай «Жэньмінь жыбаа». У адказ мы мяркуюем забяспечваць вядучае кітайскае выданне арыгінальнымі звяздоўскімі артыкуламі.

Захар БУРАК.

Спецыяльна для «Звязды»

СПРЫЯЛЬНЫЯ ПЕРСПЕКТЫВЫ

Па запрашэнні каралевы Лізаветы II праходзіць дзяржаўны візіт старшыні КНР Сі Цзіньпіна ў Вялікабрытанію

«Сітуацыя ў брытанска-кітайскіх гандлёва-эканамічных адносінах радуе, перспектывы спрыяльныя, змены ў лічбах найбольш паказальныя», — заявіў у інтэрв'ю газеце «Жэньмінь жыбаа» старшыня Кітайска-брытанскай дзелавой рады Дэйміс САСУН.

Паводле статыстычных звестках, у 2014 годзе двухбаковы таваразварот дасягнуў 80 млрд 800 млн долараў, што на 15,3% больш у параўнанні з 2013 годам. Са студзеня па жнівень гэтага года двухбаковы таваразварот склаў 50 млрд 590 млн долараў. Кітай з'яўляецца другім па аб'ёмах гандлёвым партнёрам Вялікабрытаніі за межамі Еўрапейскага саюза. Вялікабрытанія, у сваю чаргу, стала другім па велічыні гандлёвым партнёрам Кітая ў рамках ЕС, першай краінай для інвестыцый, а таксама найбуйнейшым замежным гандлёвым цэнтрам кітайскай валюты за выключэннем Ганконга.

Да жніўня гэтага года колькасць брытанскіх інвестыцыйных праектаў у Кітаі склала 7992, фактычны аб'ём капіталаўкладанняў — 19 млрд 610 млн долараў. Летася колькасць новых праектаў дасягнула 287. Разам з гэтым КНР таксама павялічвае аб'ём інвестыцый у Вялікабрытанію. За апошнія тры гады сярэднягады рост кітайскіх інвестыцый у Вялікабрытанію вырас на 85%. Летася маштаб протых інвестыцый і аб'ём зделак Кітая ў Вялікабрытаніі дасягнуў 7,1 млрд долараў, рэзерв інвестыцый перавысіў 40 млрд. Грашовыя сродкі накіроўваліся ў розныя сферы, у тым ліку інфраструктуру, камерцыйную нерухомасць, брэндавыя сеткі, даследчыцкія цэнтры, вытворчасць.

Па словах Дэйміса Сасуна, 10 гадоў назад Кітай быў усяго толькі 14-м у спісе экспертных краін для Вялікабрытаніі. Аб'ём экспарту ў КНР ад агульнай долі вывазу тавараў Вялікабрытаніі за межамі склаў 1,4%. У першай палове гэтага года адпаведная доля павялічылася да 7%. Кітайска-брытанска дзелавая рада ў свой час дапамагла прыкладна 4 тыс. англійскіх прадпрыемстваў выйсці на кітайскі рынак. Дэйміс Сасун адзначаў, што таваразварот паміж краінамі імкліва павялічваецца, перспектывы спрыяльныя.

Візіт старшыні КНР Сі Цзіньпіна адыграе важную ролю ў высокаўзроўневым планаванні, будзе спрыяць паглыбленню і развіццю двухбаковых гандлёвых адносін. Вялікабрытанія валодае перавагамі ў вобласці фінансаў, страхавання, медыцыны і адукацыі, тым самым можа паспрыць эканамічнаму развіццю Кітая. Тут мноства магчымасцяў для капіталаўкладанняў, спрыяльнае інвестыцыйнае асяроддзе. Такім чынам, можна стварыць належныя ўмовы для выхаду кітайскіх прадпрыемстваў на заходні рынак, а таксама адкрыцца для іх сусветнага рынку. Кітайска-брытанска дзелавая рада прыкладзе ўсе намаганні для выяўднення двухбаковых гандлёва-эканамічных адносін на новы ўзровень.

У тэму Кітайска-брытанска дзелавая рада — структура, якая аказвае міністэрству гандлю і прамысловасці Вялікабрытаніі паслугі па бізнес-кансалтынгу па Кітаі. Дэйміс Сасун у свой час працаваў у міністэрстве фінансаў Вялікабрытаніі. Ён родам з сям'і, члены якой былі аднымі з першых англчан, што расчалі бізнес у Кітаі. Сасун займаецца нерухомасцю ў Гуандуне і Шанхаі, а таксама быў задзейнічаны ў будаўніцтве вядомага гатэля «Mір» (The Peace Hotel) у Шанхаі.



Не ўсе ж толькі інтэлектуальны дзейнасцю журналістам займацца.

навукова-вытворчая база, а таксама сучасныя бульбасховішчы, у мадэрнізацыю якіх былі інвеставаныя вялікія сродкі. Пад кіраўніцтвам беларускіх вучоных НАН «Агра-Моталь» выводзіцца новыя сарты, для чаго была створана спецыяльная лабараторыя. Гаспадарка працуе больш як з 20 га-тункамі бульбы. Сам ж аграпрадкам Моталь вядомы сваімі кулінарнымі традыцыямі і фестывалем «Мотальскія прысмакі». Хоць «Моталь» святая, як «Дакопкі», ні ў Моталі, ні наогул у Беларусі не існуе, яго варта было б прыдумач для збору першага ураджаю чыпса-бульбы з удзелам самога кіраўніка «Анегі» і журналістаў, якім ён уласнааручна раздаў на полі боты, пачынаючы і веды... Пасля нялёгкай ручной працы ўсіх чакалі прыгатавання на вулгаль шэф-поварам, членам «Суполкі кухараў» Аленай Мікульчык традыцыйна бульбяныя стравы, самай смачнай з якіх, мяркуючы на колькасці спусцішчальных патэльнаў, аказаліся тарцохі (дранкі на буйной тарцы). А з дапамогай

сучаснай тэхнікі Алена пасля паказала, як самому прыгатаваць чыпсы. Занятка, трэба сказаць, марудны. Спачатку трэба нарэзаць характэрныя скрэпкі. Зміць з іх лішні крухмал. Выдальці лішак вільгаці. Далей невялікімі порцыямі апускаць у фрыцюр, дзе трымаць да таго моманту, пакуль ён не перастае бульбаць. Нават без солі і спецыяльнай апрацоўкі невярагодна смачна. Па колькасці калорый, думецца, прыкладна тое ж, што і смажаная бульба. Этальны вытворчага працэсу выглядаюць прыкладна такім жа чынам. Але, па сутнасці, аснова смаку чыпсаў. Калі яго па максімуме выдальці, гэта ўжо будучы не чыпсы, а снэк.

Прадстаўнікі кампаніі «Анега» аб'яцалі, што першыя ў свеце страпанэнтна беларускія чыпсы пад брэндам «Анега» і «Чэдз» парадуюць спажыўцоў прыемным коштам.

Святлана БАРЫСЕНКА. protas@vziasda.by

■ Будзь у курсе!

ЗБОРЫ СРОДКАЎ БАЦЬКОЎСКІМІ КАМІТЭТАМІ — НЕЗАКОННЫЯ

Прэс-служба Міністэрства адукацыі даля афіцыйных каментарыяў нахонт парадку дзейнасці ва ўстановах адукацыі папачыцельскіх саветаў і прыячнення грашовых сродкаў з боку бацькоў.

— Бацькоўская дапамога ўстановам адукацыі можа аказвацца толькі на добраахвотнай аснове, — падкрэсліваюць у міністэрстве. — Спецыяльна збіраць пэўную суму не мае права ні бацькоўскі камітэт, ні педагагічныя работнікі. У адпаведнасці з Палажэннем аб папачыцельскім саветах ўстановаў адукацыі, фінансаванне школ, гімназій, ліцэяў можа ажыццяўляцца з розных крыніц, не забароненых законадаўствам.

Папачыцельскі савет з'яўляецца органам самакіравання і ствараецца з мэтай аказання садапейнічання ў забеспячэнні дзейнасці і развіцця ўстановаў адукацыі. Рашэнне аб стварэнні такога савета прымаецца ініцыятыўнай групай, у склад якой могуць уваходзіць законныя прадстаўнікі навучэнцаў, прадстаўнікі грамадскіх аб'яднанняў і іншых арганізацый, іншыя асобы. Для вырашэння актуальных задач папачыцельскі савет можа прапанаваць прыцягнуць дадатковыя крыніцы фінансавання, у тым ліку спонсарскую дапамогу і сродкі бацькоў.

«Пры гэтым важна ведаць, што бацькоўская дапамога можа аказвацца толькі на добраахвотнай

аснове шляхам пералічэння сродкаў афіцыйна — па квітанцыі на разліковы рахунак установы адукацыі, — патлумачылі ў прэс-цэнтры Міністэрства адукацыі. — Фінансавыя сродкі папачыцельскага савета фарміруюцца з добраахвотных узносаў, якія залічваюцца на бягучы (разліковы) рахунак па ўліку пазабюджэтных сродкаў установы адукацыі і выкарыстоўваюцца па мэтавым прызначэнні ў адпаведнасці з рашэннем папачыцельскага савета.

Вышэйшым органам кіравання папачыцельскага савета з'яўляецца агульны сход. Узначальвае яго старшыня савета, які выбіраецца на тры гады. Сродкі могуць выкарыстоўвацца ў тым ліку на ўмацаванне матэрыяльна-тэхнічнай базы, удасканаленне арганізацыі харчавання навучэнцаў, правядзенне спартыўна-масавых, фізікультурна-аздраўленчых, сацыяльна-культурных, адукацыйных мерапрыемстваў і г.д. Міністэрства адукацыі ў адпаведным лісце ва ўпраўленні адукацыі аблвыканкамаў і Камітэт па адукацыі Мінгарвыканкама асабліва звяртае ўвагу на недапушчальнасць выканання функцый папачыцельскага савета бацькоўскімі камітэтамі. Звароты грамадзян, якія змяшчаюць звесткі аб фактах збору сродкаў ва ўстановах адукацыі, знаходзяцца на пастаянным кантролі.

Надзея **НИКАЛАЕВА**, nikalaeva@zviazda.by

«ВОЧЫ» І «ВУШЫ» ЖЫЛЛЯ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Ды і пранікнуць у прыватны дом дастаткова проста. У яго ёсць шмат слабых месцаў. Гэта вокны, цокальны паверх, дзвярныя праёмы, асабліва сці канфігурацыі. Аднак, перш чым прыняць рашэнне аб тым, ці трэба браць дом пад сігналізацыю, мы кінемся такой акалічывасцю, як яго тэхнічна ўмацаванасцю. Зразумела, што хацінка, якая лёдзь ліпнец, пахваліцца ёй няздольна. Таксама там мусіць стаяць супрацьзломныя крата, спецыяльная фурнітура на дзвярах, ды і дадатковыя запыры не перашкоджаць.

А вось да кватэр у шматпавярховых дамах, якія знаходзяцца ў межах горада, вострай неабходнасці ў гэтым ужо няма з-за таго, што час прыбыцця нараду на выклік мінімальны. Да таго ж дабрацца злымыніку ў кватэру, якая знаходзіцца на прамежкавых паверхах, значна цяжэй.

— **Сітуацыя ускладняецца тым, што ў вёсках не ва ўсіх дамах падключана тэлефонная сувязь...**

— Так. І таму тут на дапамогу нам прыходзяць GSM- і радыёканалы. Перавагу аддаем сувязі GSM. Яна ўжо ахапіла амаль усю краіну, ды і вылучаецца большай устойлівасцю перад памехамі. Але мушу значыць, што і ў вількім горадзе ніякіх праблем з абсталяваннем жылля прыёма-кантрольнымі прыборамі сігналізацыі, якія працуюць па бесправоднай тэхналогіі, няма. Адзіны аргумент не на іх карысць — гэта крыху большы кошт апаратуры.

Яшчэ адно адрозненне прыватнага дома ад кватэры — гэта наяўнасць гаспадарчых пабудов. Іх таксама пажадана паставіць пад ахову. Справа ў тым, што там захоўваецца шмат карысных для хатняй гаспадаркі рэчаў, якія і каштуюць нятанна, — трымеры, газонасілікі, іншы інвентар... Не кажучы ўжо пра гараж, у якім стаіць аўтамабіль. Мяркуючы па крымінальных зводках, менавіта на іх у першую чаргу і кваліца апараты чужога добра. Кошт устаноўкі будзе ненашмат вышэйшым — аб'ёмныя апавяшчальнікі каштуюць нядрорага. Ды і на штомесячнай абаненцкай плаце гэта адаб'ецца не вельмі — давядзецца даплаціць дадаткова 50 тысяч рублёў за кожную пабудову. Але паверце, гэта не тая сума, якая ўплывае на сямейны бюджэт, у параўнанні з коштам маёмасці, якую патэнцыйна могуць скрасці злымынікі. Дарэчы, за ахову кожнага ўзроўню жылля спатрэбіцца даплаціць 50 тысяч рублёў.

— **Не так даўно ў Мінску здарылася масавае адключэнне электрычнасці ў адным з мікрараёнаў. У цэнтры велізарны спальны раён апусціўся на 7 гадзін. Ці не паўплывае адключэнне электрычнасці на кватэру сігналізацыя? Яна ж сігналізацыя ад звычайнай сеткі ў 220 вольт?**

— Нашы апараты маюць дзве крыніцы сілкавання. Дапаможнай з'яўляецца акумулятарная батарэя. Яе проста трэба своечасова мяняць: стандартны тэрмін службы акумулятара складае два гады. Але гэты паказчык залежыць ад таго, дзе і калі зрабілі перазараджальную батарэю, колькі яна ўжо адпрацавала. Таксама важны складнік — надзейнасць электразабеспячэння. Чым радзей у вас прападае электрычнасць, тым менш у акумулятара чык-



Ахоўнае тэлебачанне
— У Расіі даны пачалі абсталяваць сістэмай ахоўнага тэлебачання. Раскажыце, калі ласка, пра яе больш падрабязна.

Вельмі добра прыкляса яна і ў нас. Сістэма ўстанавіваецца ў пад'ездзе і на прылеглай тэрыторыі жыллага дома. Па Мінску распрацавана праграма па забеспячэнні бяспекі, згодна з якой усё гэтыя камеры зводзяцца ў адзіную сетку назірання ГУС. Дзякуючы гэтай сістэме была раскрыта не адна сотня злачынстваў за апошні год. Але выкарыстаць яе можна і для асабістых мэтаў. Праўда, каштаваць гэта будзе даражэй за звычайную сігналізацыю. Адрозненне ж ад яе ў тым, што пры спрацоўванні ўключачецца відэакамера, і мы можам з пульта паглядзець, што адбываецца ў кватэры. Праўда, на сёння такая служба запатрабавана толькі юрыдычнымі асобамі. Людзей стрымае думка, што ў іх прысутнасці дома хтосьці можа назіраць за імі... Зрэшты, абсталяваць дом такой сістэмай сёння можна і самастойна. Тэхніка дайшла да таго, што цяпер можна зайсці ў сцвята, дыстанцыйна ўключыць відэарэгістратар і паглядзець самому, што ж адбываецца дома.

Кожнаму па кішэнні

— Памылковы аргумент, які ўжываюць людзі пры нашай прапанове падключыць сістэму сігналізацыі — гэта, як падаецца на першы погляд, істотны кошт абсталявання, якое мы прапануем, — працягвае Іван Трусевіч. — Трэба адразу значыць, што парк нашага абсталявання розны, можна выбіраць сістэмы ад розных пастаўшчыкоў. Супертаным назваць яго нельга, але і дарагім таксама. Цяпер яго можа дазволіць сабе кожны чалавек. У Мінску, напрыклад, устаноўка сігналізацыі каштуе менш за сярэдні месячны заробак. І паверце, калі, крый Божа, да вас у жылло залезе непажаданы госьць, то ён можа прычыніць значна большы ўрон, не кажучы ўжо аб моцным псіхалагічным удары. Да таго ж гэтую суму можна аплаціць у растэрміноўку.

Абавязкова звярніце ўвагу на тып апавяшчальніка. Існуюць прыборы, якія рэагуюць на любы рух. Менавіта таму, калі вы вырашылі па нейкай прычыне не ставіць датчыкі на вокны, шчыльна зачыняйце іх, калі ідзеце з дому. Калі ж кантрольны апарат рэагуе на адчыненне рама, сітуацыя спрашчаецца: пакуль не зачыніце вокны, сігналізацыя элементарна не ўключыцца. І абавязкова перыядычна ацэньваць вагу хатняга гадзана: датчык, які не рэагаваў на шчана, на дарослага сабаку спрацуе абавязкова.

Сёлета нарады выязджалі ў сярэднім за суткі калі 300 разоў на спрацоўванне сістэм сігналізацыі. Жылы сектар тут займае значную долю: туды мільёныя рэакіроўваюцца прыкладна на 100-150 выклікаў. Але амаль заўжды гэта адбываецца па вядомай кватэраўдымчышка: зладзеяў, які правіла, адпалохвае яркі святлодыёд. Лідары тут — пакінутыя расчыненыя вокны, падрослыя расчыненыя дзверы і простая няпамятлівасць людзей. Праўда, адзінаквыя выпадкі, калі вы зайшлі дадому, не зняўшы кватэру з сігналізацыі, даруючы. Толькі правядуць з вамі прафілактычную гутарку. А вось калі вы будзеце «рэтраваць» нарад пастаянна, то тут і да штрафу недалёка.

А як працавала сігналізацыя ў нядаўнім мінулым?

Гадоў 30 таму сучаснай 3G-сувязі не існавала, ды і звычайная мабільная сувязь у СССР дабралася толькі напрыканцы яго існавання — у верасні 1991 года. Радыёканалы выкарыстоўваліся для дзяржаўскай мэты і для аматарскай сувязі. Таму адзіным сродкам, з дапамогай якога можна было б падключыць сігналізацыю, служылі толькі тэлефоны кабеляў. Але і тут няўдана: працягнуць у чарзе на падключэнне тэлефона можна было шмат гадоў. Напрыклад, сям'я аўтара гэтых радкоў засялілася ў новы дом у 1977 годзе. А тэлефон у кватэры з'явіўся толькі ў 1984-м.

Але прыгоды на гэтым не заканчваліся. Гэта цяпер паставіць кватэру на сігналізацыю або зняць з яе вельмі проста: дакрануцца ключыкам, нібы ў дамафоне, і пачакаў колькі часу, пакуль загарыцца альбо патухне святлодыёд. Раней жа яе ўключалі дыстанцыйна. Перад выездам з кватэры даводзілася набіраць тэлефон мясцовага падраздзялення аховы і папрэджваць аб тым, што праз некалькі хвілін трэба будзе паставіць кватэру на сігналізацыю. А па вяртанні дадому было яшчэ веселье — за хвіліну чалавек мусіў паспець набраць тэлефонны нумар і назваць кодавае слова, якое выдавалася пры абсталяванні кватэры сістэмай. А цяпер уявіце сабе, што адбывалася, калі з-за заргушчвання сістэмы ліній або нейкіх праблем з апаратам датэлефанавалася своечасова не атрымлівалася... Праўда, апошні варыянт дэактывацыі пасляхова дажыў і да нашых дзён. Але цяпер ён лічыцца «аварыйным» і спатрэбіцца толькі тады, калі вы зайшлі дадому, забывшы адключыць пры гэтым сігналізацыю.

Валяр'ян ШКЛЕННІК, shklennik@zviazda.by

■ Дзіцячы дом

НАСТАЎНІК Выхаднога дня

ПРА ТОЕ, ЧАМУ СІРОТАМ ПАТРЭБНЫ ЎЗАЕМААДНОСІНЫ, А НЕ ЦУКЕРКІ

Па статыстыцы, у нашай краіне больш за чатыры тысячы малых выхоўваюцца ў дзіцячых дамах. І давайце шчыра: частка з іх ніколі не трапіць у сям'ю. Тая ж статыстыка сведчыць, што для дзяцей, старэйшых за 11 гадоў, шанц знайсці новых тату і маму — 0,7 працэнта. Прычыны, па якіх прыёмныя бацькі аддаюць перавагу малодшым, зразумелыя, але падлеткам клопат і блізкія людзі патрэбны не менш. Каб падтрымаць гэтую катэгорыю, установа па сацыяльнай адаптацыі дзяцей-сірот «Ніткі Сяброўства» развівае такую форму дапамогі як настаўніцтва. За падлеткам замацоўваюць дарослага, які раўна на тыдзень наведвае выхаванца і праводзіць з ім час. Навошта дзіцяці патрэбны старэйшы сябар і да чаго мусіць быць гатовы настаўнік?

СУСТРЭЦА РАЗ НА МЕСЯЦ — ГЭТА МАЛА

Чатыры гады таму дырэктар арганізацыі Арцём ГАЛАВІТ, тады яшчэ проста валанцёр, трапіў у Кіеў на школу праекта па настаўніцтве:

— Там я зразумеў, што трэба вучыцца працаваць з дзецьмі адзін на адзін. Калі ты хочаш рэальна дапамагчы, вазьмі пад увагу канкрэтнага падлетка. Вядома, лясчэй прыехаць да ўсіх, паганяць з хлопцамі ў футбол. Але так не атрымліваецца закрануць асабістыя праблемы выхаванцаў.

Валанцёры адапталі ўкраінскую метадалогію пад нашы рэаліі і пайшлі з ёй у інтэрнэтныя установы. Расказалі пра дапамогу, якую гатовы аказаць. Сёння «Ніткі Сяброўства» супрацоўнічаюць з трыма сталічнымі дзіцячымі дамамі — №№5, 6 і 7. Падлеткам, хто хочуч паўдзельнічаць у практыцы, арганізацыя шукае настаўнікаў, якія ім найбольш падойдуць. Пяць пар ужо ўзаемадзейнічае, яшчэ каля дзвядцят з'явіцца ў найбліжэйшы час.

— Трэба разумець, што падтрымка павінна быць пастаяннай. Скажы дзіцяці, абдзеленаму увагай, што ты наступны раз прыедзеш, — і яго будзе чакаць. Мы з самага пачатку агаворваем, што стасункі паміж настаўнікам і падлеткам павінны доўжыцца не менш за год, мінімум дзве гадзіны кожны тыдзень. Прыязджаюць розныя дамы, якіх нічога не зменіш, — кажа Арцём.

Для людзей, якія хочучы стаць настаўнікамі (патрабаванне да ўзросту — больш за 18 гадоў), праводзяцца інфармацыйныя сустрэчы. Зацікаўленым прапануюць запоўніць спецыяльную анкету. Гэтае рэзюмэ вывучае псіхалаг і запрашае на размову (гэтакае дазваляе калі дзвюх гадзін). Чалавек таксама збірае даведкі, што ён не судзімы, не стаіць на ўліку. Потым абавязкова навучанне. На трэнінгах — яны разлічаны на адны выхадныя — будучыя настаўнікі

даведваюцца пра псіхалогію дзяцей-сірот, удзельнічаюць у ролявых гульніх, каб лепш зразумець выхаванцаў. Ці гатовы чалавек стаць настаўнікам, вырашае кансіліум арганізацыі. Ёсць некалькі прычын, праз якія кандыдата могуць адмовіць. Напрыклад, калі ён самаўзрунены і не хоча карыстацца дапамогай праекта. У складаных сітуацыях лепш звярнуцца па парадку да спецыялістаў, а не самому спрабаваць

«У дзяцей-сірот часам няма тых людзей, з кім яны параяцца. Яны хочучы нармальнага, шчаслівага жыцця. Але калі наступаюць крытычныя моманты, гэтыя падлеткі не знаходзяць правільнага выйсця».

вырашыць праблему метадам спроб і памылкаў. Іншая рызыкаўная катэгорыя — людзі з цяжкім лёсам, якія бачаць у сіротках сябе, абдзеленыя і пакрываўджаныя. Яны хочучы сабе дапамагчы, а не дзіцяці, і могуць толькі нашкодзіць падлетку.

РАЗБАЛАНЯНЫ СПОНСАРАМІ

Часцей за ўсё ў настаўнікі прыходзяць людзі 25-30 гадоў. Валанцёры заахвочваюць далучацца да праекта больш мужчын, бо 70 працэнтаў дзяцей у інтэрнэт-ных устаноўках — хлопцы (дзючат семі забіраюць ахвотнай). Дарослым тлумачуць: не трэба пазіцыянаваць сябе як бацькі. А сірот папрэджваюць, што да іх прыходзяць не патэнцыйны ўсынавіцелі, а сябры, якім неабавязкова ў якой сітуацыі падлеткі апынуліся. «Некаторыя маляў у дзіцячых дамах вельмі разбалаваныя, — прызнаецца Арцём Галавіт. — Асабліва ў Мінску, дзе шмат спонсараў. Дзеці нават некаторых валанцёраў спонсарамі называюць. Вядома, матэрыяльная падтрымка патрэбна. Нам, напрыклад, перад вераснем па-



Каардынатарка праекта Анастасія ГІМРА і яе падальчечы Максім сяброўчы ўжо чатыры гады.

тэлефанавалі дзіцячыя дамы і папрасілі набыць канцылярскія тавары. Але ўсе гэтыя салодкія падарункі на свята... Дапамагаць лепш не цукеркамі. У большасці сірот карысць. Некя падлічылі: у маскоўскіх інтэрнэт-ных устаноўках дзіця за Новы год з'ядае сем кілаграмаў цукерак! Так, трэба паліпацца умовы — купляць добрыя ложка, адзенне. Але што зменіцца, калі ў жыццё падлетка прыйшлі проста рэчы? Дзецяк патрэбны ўзаемаадносінны. Яны адзіночкі. Калі чалавек выхоўваецца з дзіцячым дама, вельмі падараваны спонсарамі, не застаецца ў яго».

Сярод былых выпускнікоў інтэрнэт-ных устаноў шмат праблемных падлеткаў. Кожны другі пасля выхату з дзіцячага дома здзісьняе злычынства, кожны пяты становіцца валацугам, кожны сёмы спрабуе скончыць жыццё самагубствам. Толькі шостая частка былых валацугаў заводзіць сям'ю, а вышэйшую адукацыю атрымлівае ўсяго адзін працэнт. Чаму сіротам так складана наладзіць жыццё?

— Мама дачка вучыцца ў гімназіі-каледжы пры акадэміі музыкі. Настаўніца ім нека разказала пра хлопчыка, якога адлічылі са школы. Той стаў уживацца наркотыкі, потым гандляваць кім. Зарабіў на вострым гадоў за кратамі. Адрэсуюць, выйшаў — і эню трапіў у турму. Дачка тады сказала вельмі добрую фразу: «Тата, калі мне штосьці прапаноўваць, я ў цябе спытаю». У дзяцей-сірот часам няма тых людзей, з кім яны параяцца. Яны хочучы нармальнага, шчаслівага жыцця. Але калі наступаюць крытычныя моманты, гэтыя падлеткі не знаходзяць правільнага выйсця, — тлумачыць Арцём.

«СПАЧАТКУ ЎСЕ «КАЛЮЧЫЯ»

Анастасія ГІМРА, каардынатарка праекта, пачала настаўнічаць чатыры гады таму. Падапечным дзючыны стаў 13-гадовай хлопцёк. Вядома, былі спрэчкі наконт таго, ці могуць настаўнік і выхаванец быць рознага полу, але пачылішы, што дзюцягадова частка былых валацугаў заводзіць сям'ю, а вышэйшую адукацыю атрымлівае ўсяго адзін працэнт. Чаму сіротам так складана наладзіць жыццё?

— Мама дачка вучыцца ў гімназіі-каледжы пры акадэміі музыкі. Настаўніца ім нека разказала пра хлопчыка, якога адлічылі са школы. Той стаў уживацца наркотыкі, потым гандляваць кім. Зарабіў на вострым гадоў за кратамі. Адрэсуюць, выйшаў — і эню трапіў у турму. Дачка тады сказала вельмі добрую фразу: «Тата, калі мне штосьці прапаноўваць, я ў цябе спытаю». У дзяцей-сірот часам няма тых людзей, з кім яны параяцца. Яны хочучы нармальнага, шчаслівага жыцця. Але калі наступаюць крытычныя моманты, гэтыя падлеткі не знаходзяць правільнага выйсця, — тлумачыць Арцём.

Дзючына ўгадавае, што без складанасцяў не абыйшося. — Быў перыяд, калі Максім стаў мяне ігнараваць. Сіроты ў нейкі момант пачынаюць правяраць чалавек на адпаведнасць яго слоў і дзеянняў. Маўляў, ці будзеш ты мне дапамагаць, калі

пачну паводзіць сябе па-іншаму. Тады я перажывала, баялася, што надакучыла. І згаім спрацаваў: як гэта, столькі часу прысвячаю чалавеку, а ён не звяртае увагі! Але потым падумала, што атрымліваю клопат з боку родзічаў, сяброў і магу аддаваць энэргію, нічога не атрымліваючы ўзаем. Давяр не адразу з'яўляецца. На першым этапе дзюці «калючыя», глядзіць з-пад ілёба, трымаюць дыстанцыю. Але калі бачаць тваё пастаянства, што ты гатовы траціць свой час, цікавіцца іх жыццём, сцяна недаверу паступова знімае.

Каб пасбраваць з падлеткам, трэба быць шчырым. Не можа прыехаць да яго ў пэўны дзень — патэлефануй і патлумач, што табе тэрмінова неабходна вырашыць свае справы і вы ўбачыце іншым разам. Не давай ільжывы абяцанні, бо дзюці ўсё запамінаюць. А калі не ведаеш, як адказаць на нейкае пытанне,

Валанцёры заахвочваюць далучацца да праекта болей мужчын, бо 70 працэнтаў дзяцей у інтэрнэт-ных устаноўках — хлопцы (дзючат семі забіраюць ахвотнай)

прызнае ў гэтым. «У дзіцячым доме аднойчы здарыўся няшчасны выпадак, і хлопчык з Максімавай групы памёр, — распадавае дзючына. — Натуральна, што ў падлетка быў шок. І калі Максім пятаў, чаму так адбылося, нўжо гэта справядліва, я не ведала, як адказаць. Такое цяжка патлумачыць. Я не гатова да пытанняў пра секс. Мне здаецца, не зусім карэктна, каб чалавек супрацьлеглага полу абмяркоўваў гэта. Прашу нашых хлопцаў-каардынатараў з падлеткамі паразмаўляць. Увогуле, што б в дзюці ні расказалі, дзючыні і за тое, што дзюцяроў свае сакрэты».

З Максімам Насця бачыцца дагэтуль. І вынікі ад такога сяброўства, нўхай і незаўважылі адразу, ёсць. Падлетак ведае, што такое клопат, і можа яго праўляць да іншых. Прапануе паднець торбу, наведвае таварышаў у балныці. Не баіцца штосьці спытаць у незнаёмых, хоць напачатку нават з настаўнікам з цяжкасцю размаўляў. Падлеткі вучацца самастойна прымаць рашэнні і адказваць за свае дзеянні. Карысныя навыкі для жыцця за межамі дзіцячага дома.

Наталля ЛУБНЕЎСКАЯ, lubneuskaya@zviazda.by

■ Не прапусціце!

СУСТРЭЧУ БЕЗ АБЦАСАЎ

Звяздоўскі творчы праект «Сустрэчы без абцасаў» перарос у кнігу

Сёння прадстаўніцы так званых слабага полу ўсё часцей і часцей, прыступка за прыступкай, уздымаюцца па кар'ернай лесвіцы, займаючы высокія і адказныя пасады. Пра лёс гэтых упэўненых і рашучых жанчын, пра іх трагедыі, гузакі і перамогі, пра шлях кожнай з іх да сябе сённяшняй распадавае кніга Надзея Дрыль. У ёй пад адным дахам-вокладкай сабраны самыя цікавыя душэўныя інтэрв'ю, якія на працягу некалькіх гадоў выхоўвалі на старонках газеты «Звязда» ў межах аўтарскага творчага праекта «Сустрэчы без абцасаў».

Прэзентацыя кнігі адбудзецца заўтра (22 кастрычніка) а 16 гадзіне ў доме-музеі Якуба Коласа. Усіх гасцей чакаюць 24 «правільныя выйсця» ад паспяхоўных жанчын (сярод запрошаных Надзея ЕРМАКОВА, Надзея КАТКАВЕЦ, Наталля НАВАЖЫЛІВА, Валерыя КЛІЦУНОВА, Наталля ПАСПЕЛАВА, Ірына КАБАСАКАЛ, Святлана

ЗЭРЭ, Алена ТРОЦКАЯ і іншыя), музычны імправай ад этна-гурта «Водгук кішынні» і сюрпрыз ад Якуба Коласа. Дрэс-код: БЕЗ АБЦАСАЎ. Дарэчы, месца для сустрэчы выбрана не выпадкова. Чаму? Даведаецеся, калі завітаеце!

Надзея ДРЫЛЬДРОЖЫК

На памідорных плантацыях



Ужо не першы год заснавальнік сялянскай фермерскай гаспадаркі «Ліноўшчына» Уладзімір Жабэнка вырашчае ў адкрытым грунце памідоры. На пачатку верасня на яго зямельны участку пад вёскай Апана-сэльні заўсёды з'яўляюцца першыя пакункі-нарыхтоўшчыкі. А сезон працягваецца ўвесь верасень і кастрычнік, да самых маразоў. Сюды едуць не толькі хіжары свайго Мёрскага, але і суседнікі — Браслаўскага, Верхнядзвінскага, Шаркаўшчынскага — раёнаў, нават з самага Віцебска.

Падчас камандзіроўкі мой маршрут пралягаў побач з гаспадаркай Уладзіміра Жабэнка, і я вырашыў заехаць і пацікавіцца, чым жыве адзін з вядомых фермераў азэрнага краю, які ідуць асенняй работы на яго палетках, якія віды гародніны больш падабаюцца і яму, і ягоным наведвальнікам. Пашанцавала! Убачыў адрозна болей за дзюсяць нарыхтоўшчыкаў на таматным агародзе. Але найперш узрадаваўся, што сам фермер быў на сваіх плантацыях, павёў на участак, дзе расце капуста.

— Сёлетні год быў не самым спрыяльным для сялян, але мне ўсё-такі удалося давесці свой ураджай памідораў і капусты да прылукі, да пакулнікоў, — кажа Уладзімір Жабэнка. — Недахоп летніх дажджоў і першы мароз у канцы верасня перакрэслілі планы, папсавалі частку ўраджая, выпрабавалі цяргненне. Але гурманцы са-лодкіх і смачных памідораў маё поле да-чакалася: людзі прыязджаюць, забіраюць і па дзюсяці, і па дваццаці, і нават болей кілаграмаў гэтай вітаміннай гародніны.

На полі, дзе пад асеннім сонейкам яшчэ паспявала добрая частка ўраджая, нарыхтоўшчыкі абіралі памідорныя гронкі. На градах сталі кошыкі і кашы, вёдры, мяшкі і сумкі з таматамі.

— Я прыехала з Палацка і сваіх сяброў з Віцебска паклікала, — кажа Наталля Ляш-кевіч. — Працую ў гандлёвай прадуктовай сетцы, але ў гэтага фермера памідоры і таньня, і нашмат смачнейшыя, яны нагадваюць памідоры з мамінага агарода.

Іду ў цэнтр памідорнага поля, знаёмлюся з нарыхтоўшчыкамі, фатаграфую, якія асыярожна здымаюць гародніну і кладуць у тару. Франц Буко з Браслава і яго суседка Ганна Крумплеўская з сынам-першапласнікам Эдуардам за гадзіну з паловай сабралі вялізныя сумкі і вёдры. «Я буду рабіць за-каткі і салат-леча, у дадатак вазьму два-тры качаныя капусты, — кажа Ганна. — Частку памідораў адвяду маці ў Відзы».

Акрамя чырвоных, многія збіраюць і зялёныя таматы, тлумачуць, што, паліяжаўшы, праз некаторы час памідоры спасенюць і будуць гэтакі ж смачны.

Анатоль КЛЯШЧУК, фота аўтара. Мёрскі ра

Вяртанне на Радзіму

Аўтары кнігі «Жыць і помніць», якая ўбачыла свет у Выдавецкім доме «Звязда», наведалі пахаванні савецкіх салдат у сямі еўрапейскіх краінах і прывезлі адтуль зямлю для крышты храма-помніка ў гонар Усіх Святых

Доўгім і цяжкім быў шлях да Перамогі. Толькі перш чым скарыць Берлін, трэба было выгнаць ворага з роднай зямлі, вызваліць ад нацызму краіны Еўропы. На тэрыторыі дзесяці еўрапейскіх дзяржаў у жорсткі бой з гітлераўцамі ўступілі каля 8 мільёнаў савецкіх воінаў. Дзякуючы ім горад за горадам, сталіца за сталіцай падымаліся з няволі. За Бухарэст і Бялград, Будапешт і Варшаву, Вену і Прагу, Сафію і, нарэшце, за Берлін была заплачана высокая цана — на чужыне загінулі звыш мільёна савецкіх салдат...



Узяцце зямлі для крышты храма-помніка з мемарыяльных могілак савецкіх воінаў (Германія, г. Рыза, зямля Саксонія).

Асобныя пахаванні і нават цэлыя могілкі герояў рассяяны ад Буга да Берліна. Спачываюць удалечыні ад Радзімы і беларусы. За тым, як закладваліся першыя капсульты з зямлёй з гэтых святых месцаў у крышце храма-помніка ў гонар Усіх Святых, з заміраннем сэрца назірала ўся краіна. Ва ўрачыстай цырымоніі прымаў удзел Прэзідэнт краіны, кіраўнікі прываслаўнай, каталіцкай, мусульманскай і іўдзейскай рэлігійных канфесій, а таксама дыпламатычных прадстаўніцтваў дзяржаў, адкуль была прывезена зямля. 39 капсульт папоўнілі нішы крышты і ў прываслаўнае свята Пакрова Прасвятой Багародзіцы. Валандэрыі руху РСМ «Добрае сэрца» ажыццявілі гонаровую місію пасля малітвы і блашавання Мітрапаліта Мінскага і Заслаўскага Паўла, Патрыярша Экзарха ўсёе Беларусі.

Усё гэта стала магчымым дзякуючы ўнікальнаму праекту, ажыццяўленаму пад эгідай Усіхсвяткага прыхода Мінска з блашавання яго настаяцеля пратаярэя Фёдара Поўнага. Аб воях, нашых суайчыннікаў, якія загінулі за межамі Беларусі падчас Другой сусветнай вайны, а таксама месцах, дзе яны засталіся назаўсёды, раскажаецца ў кнізе «Жыць і помніць», якая ўбачыла свет у Выдавецкім доме «Звязда». Гэта яе аўтары — прафесар акадэміі МУС Беларусі, ваенны гісторык Анатоль ШАРКОЎ і журналістка, перакладчыца Алена ХАРАШЭВІЧ — акрамя каштоўнай інфармацыі, прывезлі ў Беларусь зямлю са святых месцаў. Сёння яны — госці нашай рэдакцыі.

А. Шаркоў: — Беларускі народ вельмі пацярпеў у гады Вялікай Айчыннай вайны. Ёшанавае паміць — у нас у крыві.

— А што тычыцца канкрэтна вашай сям'і, ці былі ў радаводзе тыя, хто не па чутках ведаў, што такое вайна?

А. Шаркоў: — Мой бацька прайшоў вайну з першага па апошні дзень. Вялікая Айчынная застала яго, афіцэра, у Палацку. На фронце быў нядоўга. Як беларуса яго накіравалі ў тыл варага для арганізацыі партызанскага руху. Узначальваў штаб брыгады імя Кірава. Я вырас на бацькавых апоўдзях аб партызанскіх буднях. Ён часта раскажваў, што самым галоўным было захаваць людзей. На фронце ваявалі яго браты, мае дзядзькі. Адзін не вярнуўся. І дагэтуль мы не ведаем, як склаўся яго лёс. У тых краях, дзе партызані бацька, народнымі моцям дапамагалі моцям дапамагалі моцям дзядуля па матчынай лініі. Незадоўга да вызвалення Беларусі яго забралі ў турму ў Крупках, дзе разам з іншымі спалілі.

А. Харашэвіч: — У маёй сям'і пра вайну гаварылі мала. Ведаю, што дзед, матчыны бацька, дайшоў да Польшчы. А дзед па бацькавай лініі не ваяваў. У першыя дні вайны ён застаўся без ваёў: падарваўся. І ніколі дзечкі нас не бачыў. Мога да нас толькі дакрацацца.

— Да зямлі якіх краін вы дакрануліся падчас пошуку пахаванняў воінаў-беларусаў, якія загінулі ўдалечыні ад Радзімы?

А. Харашэвіч: — Германія, Аўстрыя, Польшча, Чэхія, Венгрыя, Славакія і Італія.

А. Шаркоў: — У гэтых краінах мы хацелі не проста пабываць на месцах бабёў пахаванняў, прывезці адтуль зямлю, але і паглядзець, што робіцца там у справе ўвекавечвання паміць. Прычым мы наведвалі памятных месцаў, дзе прадстаўлены ўсе катэгорыі ахвяр той вайны: забітыя ў баях вайскоўцы, ваеннапалонныя, якіх знішчылі ў фашысцкіх канцэнтрацыйных лагерах, пры-

мусова прыгнаныя савецкія грамадзяне, што памерлі ад непаспэльнай працы, малалетнія ваяны.

А. Харашэвіч: — Вельмі ўразаіла брацкая магіла ў Дрэздэне, у якой пахаваны польскія і савецкія дзедзі. У берлінскім раёне Тэгель знаходзіцца рускія могілкі, дзе сярод пахаваньняў першай міграцыі, савецкіх вайскоўцаў, што загінулі падчас Другой сусветнай вайны, таксама ёсць дзіцячая брацкая магіла.

— У якой еўрапейскай краіне найбольш пахаваньняў салдат Перамогі?

А. Шаркоў: — У Германіі. Акрамя таго, там больш за ўсё знакавых мемарыялаў, прысьвечаных героям Другой сусветнай вайны: Трэйптаў-парк, Тыргартэн, Панкю... Мемарыяльны комплекс палеглым савецкім воінам «Зялёўскія вышыні» нагадвае пра самую вялікую бітву Другой сусветнай вайны на нямецкай зямлі. У бітве за Зялёўскія вышыні загінулі дзсяткі тысяч савецкіх салдат, 1-й Польскай арміі і германскага вермахта. У лістападзе 1945 года тут былі закладзены ваенныя могілкі, на якіх 196 індывідуальных пахаваньняў. Ля падножжа мемарыяла сплывае каля 30 тысяч савецкіх воінаў. І дагэтуль на месцах бабёў знаходзяцца непахаваныя астанкі палеглых.

А. Харашэвіч: — Побач з Патсдамам, на Міхэндорфскай шашы, знаходзіцца вялікая могілка, дзе сплывае звыш 5 тысяч савецкіх грамадзян. Але тут пахаваны не толькі тыя, хто загінуў падчас бабёў. Ваеннаслужачыя, грамадзянскія спецыялісты, якія памерлі пры розных абставінах, тут хавалі і пасля вайны. У 1947 годзе на могілках быў пастанавіў помнік савецкім воінам. Ля падножжа помніка — мемарыяльныя пліты. На адной з іх пазначаны прозвішчы 126 загінулых салдат. Ёсць сярод іх і беларусы.

А. Шаркоў: — Найбольшая колькасць пахаванняў сканцэнтравана ў Германіі яшчэ і таму, што многія лагеры для ваеннапалонных размяшчаліся менавіта там. У лагеры Цайтхайн, напрыклад, загінула звыш 70 тысяч чалавек. Цяпер на гэтым месцы — мемарыяльны комплекс, які складаецца з чатырох могілак. У гэтых масавах пахаванняў сплывае 32 тысячы савецкіх ваеннапалонных, у тым ліку 589 ураджэнцаў Беларусі. У асноўным гэта вайскоўцы, якія трапілі ў вайну ў першыя месяцы вайны. Усе яны — пайменна — прывезены ў дадатку да кнігі «Жыць і помніць».

А. Харашэвіч: — У самым цэнтры Будапешта, на гарадскіх могілках Керэпешы, дзе пахаваны многія вядомыя венгерскія палітычныя, дзяржаўныя і культурныя дзеячы, а таксама нацыянальныя героі, стаіць мемарыял савецкім воінам, якія загінулі ў баях пры вызваленні

Венгрыі і сталіцы ў 1945 годзе. Толькі ў брацкіх могілках пахавана каля 7 тысяч чалавек. Індывідуальна — 4898 салдат і афіцэраў Чырвонай Арміі, у тым ліку 21 Герой Савецкага Саюза. 456 ваеннаслужачых да гэтага часу застаюцца невядомымі. Акрамя таго, на гэтых могілках, якія лічацца аднымі з найбуйнейшых ва Усходняй Еўропе, сплываюць і савецкія вайскоўцы, што загінулі падчас Венгерскага паўстання 1956 года.

Пры вызваленні Польшчы не стала больш як 600 тысяч савецкіх вайскоўцаў. Толькі ў баях за Варшаву палегла звыш 21 тысячы салдат і афіцэраў. Усяго на тэрыторыі краіны ўлічана 644 (па некаторых вайсковых — 648) савецкіх воінскіх пахаванняў перыяду Другой сусветнай вайны. У іх сплывае больш за 1,3 мільёна чалавек, у тым ліку ваеннапалонных.

На тэрыторыі Славакіі знаходзіцца 12 буйных ваенна-мемарыяльных могілак, 34 брацкія і 140 асобных пахаванняў савецкіх воінаў перыяду Вялікай Айчыннай вайны.

— Як часта ў безыменных магіл з'яўляюцца імяны?

А. Шаркоў: — Даволі часта. І мы заўважылі, што адбываецца гэта дзякуючы сваякам палеглых салдат. Яны прыязджаюць у гэтыя краіны, знаходзяць патрэбныя пахаванні і пазначаюць гэтыя магілы або фотаздымкамі, або подпісам. Не раз на гранітных плітках нам даводзілася чытаць: беларус, з Наваградка... Напрыклад, пайменна вядомы ўсе выхадцы з Беларусі, якія загінулі ў бітве пад Монтэ-Касіна. Нашы суайчыннікі, ураджэнцы заходніх губерняў, служылі ў 2-м польскім корпусе Андэрсана. У 1943—1944 гадах часці корпуса былі перакінуты ў Італію, дзе саюзнікі змагаліся з нямецкімі войскамі. Бітва за Монтэ-Касіна доўжылася 123 дні. На полі бою палегла 924 салдаты корпуса Андэрсана, у тым ліку 180 беларусаў. Іх імяны — у кнізе. Увогуле ва ўсёй Італьянскай кампаніі загінулі 863 нашы землякі.

А. Харашэвіч: — На брацкіх могілках савецкіх воінаў у польскім горадзе Астралэнка, што на Беласточчыне, пахавана 10625 чырвонаармейцаў. З іх вядомы толькі 765. І калі б не настойлівае пошукі сваякоў, магіла пад нумарам 33 па-ранейшаму заставалася б безыменнай. Таблічку з імямі і гадамі жыцця прывезлі сюды родныя Міхаіла Гарачава, якія жывуць у Мінску. Знайсці магілу вайны і дзядзькі ім дапамог Чырвоны Крыж. У сям'і яго сястры захаваўся лісты, якія Міхаіл даўся на фронт. У кожным з іх ён з любоўю перадае прывітанне з перадавой. Захоўваецца ў Гарачавых і пахаванка. Увогуле, то, што яны знайшлі магілу, — шуд. Справа ў тым, што пахаванне ў Астралэнцы зборнае: палеглых салдат прывозілі сюды з розных месцаў бабёў. Тут не менш магіла пад нумарам 33 атрымала сваё імя.

— Але не ўсе могуць дабрацца так далёка, каб паклініцца магілам сваіх продкаў. Хто іх даглядае? У якім стане пахаванні нашых воінаў, якія палеглі на чужыне?

А. Шаркоў: — Паміж многімі краінамі падпісаны дагавор па догляду воінскіх пахаванняў. Пры пасольствах ёсць аддзельныя, якія

займаюцца мемарыялізацыяй памяці. Падключаюцца да гэтай справы грамадскія арганізацыі, Чырвоны Крыж. На такія вялікія мемарыялы, як Тыргартэн або Трэйптаў-парк, кіраўніцтвам Германіі, напрыклад, выдзяляецца прыкладна каля мільёна еўра ў год.

А. Харашэвіч: — У асноўным пахаванні савецкіх салдат у дастаткова добрым стане. Дагледжаны і вялікі мемарыялы, і брацкія магілы,



Чырвоная зорка на месцы падзення забітага салдата.

і асобныя пахаванні. Калі нешта прыходзіць у заняпад, адбываецца рэстаўрацыя. Але, на жаль, не ўсёды. Узяць хаця б Венгрыю. На тэрыторыі мемарыяла ў горадзе Секешфехервар пахаваны астанкі 4138 савецкіх воінаў. Баі за венгерскі горад, які знаходзіцца ў 70 кіламетрах ад Будапешта, ішлі на працягу студзеня, лютага і сакавіка 1945 года. Была так, што кварталы горада пераходзілі з рук у рукі некалькі разоў на працягу дня. Нашы воіны неслі вялікія страты. У асноўным салдат хаваў у тых траншеях і варонках, дзе іх напалкава смерць. Канчаткова Секешфехервар быў вызвалены 22 сакавіка 1945 года ў ходзе Венскай аперацыі. Увогуле 7 кастрычніка тут адкрылі пахаванне савецкіх воінаў, астанкі якіх былі сабраны ў шмат якіх месцах горада і найбліжэйшых населеных пунктах. Пасля вываду савецкіх войскаў з Венгрыі ў 1989 годзе могілкі рускіх салдат пачалі прыходзіць у заняпад. На шчасце, летась яны былі адноўлены расійскім фондам «Пакаленне».

— А ці не адбываецца таго, што мы назіраем у той жа Прыбалтыцы? Ці ўсе помнікі воінам-вызваліцелям засталіся на сваіх месцах?

А. Харашэвіч: — На вяршыні гары Гелерт, якая з'яўляецца найвышэйшым пунктам Будапешта, стаіць абеліск, усталяваны ў 1947 годзе ў гонар вызвалення Венгрыі. Раней на ім былі выгравіраваны барэльеф ордэна Айчыннай вайны і імяны 164 Герояў Савецкага Саюза, якія ўдзельнічалі ў вызваленні сталіцы. Побач стаяла бразавая фігура савецкага салдата са сцягам у руках, знаходзіліся пахаванні чырвонаармейцаў. Падчас Венгерскага рэвалюцыі 1956 года фігура салдата была разбурана, а пахаванні перанесены ў іншае месца. Пазней помнік



Месца пахавання савецкага баіца ў замку Бора-Вар (г. Секешфехервар, Венгрыя).

аднавілі і перадалі ў музей помнікаў. Савецкая сімволіка і імяны герояў былі выдалены з абеліска назаўсёды.

І ў той жа час — супрацьлеглая сітуацыя. Амаль у самым цэнтры Прагі, на Замкавай гары, знаходзіцца магіла воіна Белякова. Проста дзіўна! Замкавая гара, Міністэрства замежных спраў, каталіцкі храм, гасцініца Ларэта і побач — немудрагелісты абеліск з чырвонай зоркай зверху. Пакідаючы Прагу ў маі 1945 г., немцы заміравалі ўсе гістарычныя аб'екты. У размініраванні ўдзельнічалі салдаты танкавай дывізіі маршала Конева, у тым ліку чырвонаармеец Белякоў. Цяжка паранены, ён лячыўся ў маленькіх шпіталах пры гарадскім манастыры. Знаходзіўся ў вельмі цяжкім стане, але кожны раз, калі ў манастырскіх вежах білі куранты, яму становілася лягчэй. Адчуваючы набліжэнне смерці, Белякоў папрасіў урачоў: «Калі я памру, пахавайце мяне недалёка адсюль, каб я заўсёды чуў гэтыя чужыныя бой». Пражане выканалі просьбу воіна.

А. Шаркоў: — Яшчэ можна ўзгадаць пахаванне савецкага салдата, якое знаходзіцца ў замку Бора-Вар, што ў Венгрыі. Замак, пабудаваны вядомым венгерскім скульптарам і архітэктарам Енё Бора ў знак каханна да сваёй жонкі Ілоны, з'яўляецца адзінай архітэктурнай славетцаю горада Секешфехервар. Скульптар стварыў яго на працягу 45 гадоў. Падчас Вялікай Айчыннай вайны савецкія салдаты ахоўвалі замак ад разрабавання. Аднойчы нямецкі снайпер застрэліў каржыроўшчыка артылерыйскага агню, які дзяржурый на адной з вежаў. Гаспадар пахавана вайскоўца ў садзе, а на месцы, дзе ён упаў, выклаў пляцканцовую зорку з чырвоных камяняў. У выглядзе такой жа зоркі стварыў помнік, які стаіць і цяпер. На жаль, імя загінулага воіна дагэтуль застаецца невядомым. Па традыцыі, на гэтым месцы зараз прыязджаюць маладыя і ўскладаюць ля помніка кветкі.

— Пахаванні савецкіх салдат часоў Другой сусветнай вайны існуюць у 49 краінах свету. Ці азначае гэта, што ваша праца працягнецца: убачыць свет новыя кнігі, а ў крышце храма-помніка з'явіцца зямля з іншых месцаў, дзе сплываюць нашы землякі?

А. Харашэвіч: — Калі мы наведвалі мемарыялы ў Варшаве, да нас звярнуліся жанчына з маладой дзяўчынай. Аказалася, што апошняя прыхадала да сваёй цёткі з Украіны, каб знайсці магілу свайго прадзеда. І гэта ўжо якое пасляваеннае пакаленне! Людзі шукаюць і знаходзяць. Спадзяюся, мы будзем дапамагаць ім у гэтым і далей.

А. Шаркоў: — Нават знайшоўшы патрэбную магілу, не ў кожнага ёсць сродкі, каб да яе дабрацца. Не ва ўсіх хопіць і сіл. Але кожны можа прыйсці ў храм-помнік і паклініцца той зямлі, у якой пахаваны яго продкаў. У крышце яшчэ няма незাপоўненых ніш. Таму наперадзе — шмат падарожжаў!

Фотаздымкі прадстаўлены Аленай ХАРАШЭВІЧ.



Помнік і магілы чырвонаармейцаў на воінскіх пахаванні Вермсдорф (Германія, н. п. Вермсдорф, зямля Саксонія).

— Ці думалі вы, што на такім высокім узроўні будзе аддадзена даніна павагі палеглым на чужыне беларусам у гады Вялікай Айчыннай вайны?

А. Харашэвіч: — Праект нарадзіўся ў храме-помніку. Яго натхняльнікам стаў айцец Фёдар. Таму прадугледжвалася, што, акрамя наведвання месцаў бабёў, пошукі воінскіх пахаванняў і іх выяўчэння, фотаздымак і відэаздымак, для крышты прываслаўнага храма будзе прывезена зямля з месцаў гібелі нашых суайчыннікаў. Як дакладна адбудацца ўшанавае іх паміць, мы не ведалі, але меркавалі, што годна і ўрачыста, бо гэта святая зямля. Цырымоніі закладкі капсульт — найвялікшая даніна павагі нашым землякам.

Развітальнае

СЦІШЛЫ АФІЦЭР

Сумна навіна прыйшла ўчора ў рэдакцыю. Не стала героя нашых публікацый, колішняга старшыні Беларускага саюза афіцэраў — Яўгена Васільевіча МІКУЛЬЧЫКА.

Мы сустракаліся з ім не раз. Падчас шматлікіх прэс-канферэнцый і «крутлых сталоў», гутарак з афіцэрамі і на вячэрніх мерапрыемствах генерал-лейтэнант у адстаўцы заўсёды знаходзіў час, каб падзіць да журналістаў, да моладзі, з якой ён вельмі любіў размаўляць. Так, ужо любіў... Даволі блізка пазнаёміліся не так даўно. Гэтым летам я напісала да яго на інтэрв'ю. Не ведала, што ён хварэе. Думала, што Яўген Мікульчык склаў свае паўнамоцтвы ў Беларускаму саюзу афіцэраў таму, што проста стамаўся — амаль 10 гадоў самаадданай працы. Але не. Ён працаваў да апошняга. І, як пасля расказаў, вельмі сумавалі праз тое, што мусіў пайсці. Падваля хвароба.

Мы дамовіліся сустрэцца ў Палацы культуры ветэранаў (гэтыя дзверы для яго тут заўсёды былі адчынены). Калі ўвайшоў, я яго нават не пазнала. На ім не было звычайнай генеральскай формы, фуражкі. Па калідоры з кіеўцам у руках сіцла кроччывы светлаволосы дзядуля. «Дзе генерал?» — здзіўлялася я пра сабе.

А генерала ўжо не было. Перада мной сядзеў ішчы Мікульчык. Напэўна, такі, які ён дома, у сям'і. На сустрэчу са мной Яўген Васільевіч



прывёс цэлы ахапак фотаздымкаў. На адных ён яшчэ зусім малы — з бацькамі. На іншых — у коле сваёй сям'і, Фатарадзі, зробленай на афіцэрскіх мерапрыемствах і ўрачыствах, з калегамі, сябрамі... і нават з гармонікам. Я вельмі прасіла Яўгена Васільевіча, каб дазволіў паставіць апошняю ў газету. Не пагадзіўся. «Насцілла», — сказаў ён адразаў.

Ён быў сіцілым чалавекам ва ўсім. Гэтая рыса — з дзяцінства. Ён нарадзіўся ў вёсцы Міжрэчка Пухавіцкага раёна. Бацькі, Васіль Піліпавіч і Антаніна Сямёнаўна, былі сялянамі. Сям'я была вялікай — 11 чалавек. Жыццё прымусіла іх, дзядзю, працаваць з ранніх гадоў. А ён пайшоў вучыцца. Кавалек хлеба ў рукі — і за тры, а потым за дзевяць кіламетраў школу.

Зусім хлопчыкам Яўген Мікульчык

Яўген МІКУЛЬЧЫК узнагароджаны ордэнамі Чырвонай Зоркі, Працоўнага Чырвонага Сцяга, ордэнам «За службу Радзіме ва Узброеных Сілах СССР» III ступені, шматлікімі медалямі. Напярэдадні 70-годдзя Перамогі савецкага народа ў Вялікай Айчыннай вайне на святочным кішэлі генерал-лейтэнанта ў адстаўцы з'явіўся ордэн Пашаны, які яму ўручыў Прэзідэнт краіны.

звездаў ліха нямецкай акупацыі. Яму было дзевяць гадоў, калі пачалася Вялікая Айчынная вайна. І крышачку больш, калі стаў сувязным партызанскага атрада імя Чапаева партызанскай брыгады «Польмя». На маё пытанне, што яго, зусім хлопчыка, падштурхнула пайсці ў партызаны, Яўген Васільевіч адказаў: «Партызаны і падпольшчыкі з'явіліся, бо не маглі цярэць, што вырабляюць на нашай зямлі фашысты. Мне давалі розныя заданні. Хадзіў у разведку ў Пухавічы, Маріну Горку, Турцы, у іншыя месцы, дзе стаялі варажыя гарнізоны. Сачыў за тым, як ахоўваюцца масты, палявыя аэрадромы. Бывала ідзеш, як чужы: «Ком, кіндэр!» Немцы. Пачынаюць праверыць, абшукваюць, ажно да лапцў. Добра, калі нічога не нясеш з сабой. А бывае, нясу лекі, якія парты-

занама перадаваў праз мяне аптэкар Ануфрыў. Партызанскі сувязны, разведчык — вельмі адказная і рывакоўная справа. Стралілі, на тых вачках пінлі хлопцы. Я таксама пад кулямі быў. І не адзін раз... Гітлераўцы пінлі нашу беларускую кроў і загівалі баварскім півам!».

Вёска, у якой жыў да вайны, была цалкам спалена. Хату пачалі будаваць з мамы: бацька і старэйшы брат пасля вызвалення Беларусі пайшлі на фронт. Яна і дагэтуль стаіць. Перажыла свайго гаспадару...

Яўген Мікульчык з самага дзяцінства хацеў стаць афіцэрам. І ён ішоў. Прайшоў шлях ад камандзіра ўзвода да члена ваеннага савета Сібірскай ваеннай акругі. Здаецца, па службе аб'ездзіў увесь Савецкі Саюз.

— Я свядома выбраў гэтую прафесію, — казаў Яўген Васільевіч. — Магчыма, паўпільвала вайна. Мне заўсёды падабалася глядзець на афіцэраў, камандзіраў. Армію я палюбіў якраз з тых часоў. Насціць званне афіцэра — вялікі гонар.

Уначалішчы Беларускі саюз афіцэраў, Яўген Васільевіч не ператварыўся ў кабінетнага чыноўніка. Знаёміўся з воінскімі часцамі і афіцэрамі, салдатамі. І вельмі — да сіл! — шкадаваў, што вымушаны быў пайсці. Вось што ён казаў: «Сумую. Вельмі сумую. Я люблю ездзіць, рухацца, быць сярод людзей, выступаць перад шчыльнямі, студэнтамі, курсантамі. Любая грамадская праца павінна быць выключна жывой,

прывабнай. Тады туды будучы ісі і маладыя, і дарослыя, і старыя. Шкадуно, што пакінуў. Мога яшчэ працаваць. Хвароба падваля...»

Яўген Мікульчык нежак падлічыў: за сорак гадоў службы пераязджаў 31 раз! Сібір, Далёкі Усход, Забайкалле, Прыкарпацце... і побач з ім заўсёды была яго сям'я, яго вярная жонка. Ён не раз казаў, што сям'я — самы надзейны тыл вайскоўца, і вельмі чакаў, як яны з жонкай, Аленай Міхайлаўнай, у лістападзе адзначаць 60 гадоў шлюбю.

Падчас апошняй сустрэчы Яўген Васільевіч прывітаваўся, што вельмі ганарыцца сваімі дзедзьмі. Не дзіва! Яны пайшлі па яго шляху: адзін сын — падпалкоўнік, другі — старшы лейтэнант. Расказаў пра сваіх унукаў і праўнукаў, якіх у яго трое.

Не магла не спытаць, ці строгі ён выхавальнік і які генерал-лейтэнант дома. «Не, сам па сабе я не строгі чалавек, — і сёння памятаю яго словы. — А дома я такі, як усе. У працы. І жыцькі, і талеркі магу памыць, і прыбраць. Хоць чаме жонка і круйдзіцца, што мала дапамагаю. Люблю працаваць на зямлі. Саджу, кашу, палю, палю, збіраю... Сёлета на дачы пасадзілі бульбу, гуркі, памідоры, якія трэба даглядаць. Нічога не павінна быць паказнога, усё павінна быць натуральным. Увечары — прагулка. Сумна, вядома. Ці тое раней было ў вёсках! Удзень працавалі, увечары — танцы, песьні пад гармонік. Цяпер нічога гэтага няма...»

Ён вельмі любіў вёску. Там, на сваёй малой радзіме, і правёў апошнія месяцы жыцця. Вельмі цаніў прыроднае харашце, вясковы спакой. А ў людзях — прыстойнасць, шчырасць, прастату, павыту да чалавека. «Але без памылкаў не прахвеш, — казаў ён напрыканцы нашай апошняй сустрэчы. — Калі б усё вярнуць назад, на апошнім этапе я б шмат што не так рабіў. Хоць дапамагаў, аздаецца, кожнаму — ад салдата да генерала».

...Мы крочылі па праспекце ў бок яго дома. Заўважалі, якое добрае надвор'е, абменьваліся думкамі наконт апошніх падзей у свеце. Раптам ён спыніўся. На маю прапанову прывесці да дому сказаў, што пойдзе сам. Маўляў, трэба сабрацца з думкамі. Я пайшла ў іншым кірунку і ўвесь час абарочвалася. Нешта ўнутранае мне падаказвала, што больш не убачымся. Так і атрымалася...

Калектыў РВУ «Выдавецкі дом «Звязда» выказвае шчырае спачыванне родным і блізкім Яўгена Васільевіча МІКУЛЬЧЫКА.

Міністэрства інфармацыі Рэспублікі Беларусь глыбока смуткуе з прычыны смерці былога старшыні грамадскага аб'яднання «Беларускі саюз афіцэраў» Яўгена Васільевіча МІКУЛЬЧЫКА і выказвае спачыванні яго родным і блізкім.

КАБ ШЛЯХ БЫЎ ДОБРЫМ

Налета ў краіне адрамантуюць амаль 50 км дарог і больш за 1300 пагонных метраў мастоў



Як ідзе праца на будаўніцтве другой калцавай аўтадарогі вакол Мінска? Колькі сродкаў выдаткоўваецца на ўтрыманне беларускіх дарог? Якія магістралі стануць платнымі і што новага чакае ў дарожнай сферы? Напярэдні Дня аўтамабіліста і дарожніка, які адзначаецца 25 кастрычніка, на пытанні «Звязды» адказаў намеснік міністра транспарту і камунікацый Аляксей АУРАМЕНКА.

— **Адна з найважнейшых падзей не толькі гэтага месяца, але і года — адкрыццё першага ўчастка МКАД-2. Раскажыце пра асноўныя характарыстыкі гэтай дарогі.**

— Працягласць участка ад М3 да Р28 складае 27,3 км пры агульнай працягласці першага этапу 46 км.

Узбачны, раздзяляльная паласа і тэхналагічная праслойка зробленыя ў асфальтабетонным выкананні. Такое рашэнне тэхналагічна і эканамічна апраўдана, дазваляе скараціць тэрміны будаўніцтва і, што немалаважна, візуальна выразна размяжоўвае праезную частку, раздзяляльную паласу і узбачыню — гэта павялічвае бяспеку руху.

Першы дарогай, дзе ў якасці дарожнага палята ўкладваюць бетон, стала менавіта другая МКАД. Будавецца бетонная дарога ў Беларусі на 4% даражэй, чым асфальтавая. Затое падчас эксплуатацыі «бетонкі» даюць істотную аэканомію: без капітальнага рамонтна яны абыходзяцца мінімум 30 гадоў. Увесь матэрыял для іх вырабляюць мясцовыя заводы.

Агульны кошт будаўніцтва першага этапу складае 3,1 трлн рублёў. Фінансаванне ажыццяўлялася за кошт сродкаў бюджэту, дзяржаўнага мэтавага бюджэтнага фонду нацыянальнага развіцця і крэдытных сродкаў ААТ «Банк развіцця Рэспублікі Беларусь». Кошт будаўніцтва другога этапу ацэньваецца ў 2,3 трлн рублёў.

— **Наколькі другая калцавая будзе больш бяспечнай для людзей і навакольнага асяроддзя?**

— Дарога праектавана ў адпаведнасці з заканадаўствам у галіне аховы навакольнага асяроддзя і рацыянальнага выкарыстання прыродных рэсурсаў.

Больш за тое, праектам прадугледжаны шэраг мерапрыемстваў, накіраваных на арганізацыю максімальнай бяспекі дарожнага руху і аховы навакольнага асяроддзя. Напрыклад, па дарозе можна будзе беспесна хаць з хуткасцю 120 км/г, металічны бар'ер не дасць аўтамабілям выязджаць на сусрэчную паласу, на ўсім шляху не будзе перасечэння на адным узроўні з левымі паваротамі. У месцах інтэнсіўнага пешаходнага руху прадугледжаны пераходы на розных узроўнях, на скрыжаваннях з іншымі дарогамі — транспартныя развязкі ў розных узроўнях. Ад дзікіх жывёл ставяцца ахоўныя сеткавыя агароджы.

Уздзеянне дарогі на аб'екты расліннага свету будзе мінімальным, увогуле негатыўнага ўплыву на навакольнае асяроддзе не чакаецца.

— **Адкрыццё якіх участкаў на чарзе?**

— У адпаведнасці з графікам выканання работ, у 2015 годзе плануецца адкрыць рух ад аўтамабільнай дарогі М3 Мінск — Віцебск да аўтамабільнай дарогі М6 Мінск — Гродна. Да 1 студзеня 2017-га маркуецца пабудаваныя частка ад аўтада-

рогі М6 да аўтадарогі М1/Е30 Брэст — Мінск — мяжа Расійскай Федэрацыі, і тады другое сталічнае кольца запрацуе ў поўным аб'ёме.

— **Існуючыя трасы падтрымлівае таксама трэба. Як вы працуеце ў гэтым кірунку?**

— Да канца года будзе завершана рэканструкцыя участка аўтамабільнай дарогі Р21 Віцебск — мяжа Расійскай Федэрацыі (Лёзна), Р70 Княжыцы — Горкі — Леніна — мяжа Расійскай Федэрацыі (Дружына). Цалкам сёння завершана будаўніцтва пад'язных аўтамабільных дарог да АЭС.

На наступны год планы таксама грандыёзныя. На работы па капітальным і бягучым рамонтах за кошт сродкаў рэспубліканскага дарожнага фонду плануецца накіраваць 1316 млрд рублёў. Гэтыя грошы пойдуць на капрамонт 48,2 км рэспубліканскіх дарог і 1360 п/м мастоў.

На рэканструкцыю аўтамабільных дарог налета плануецца накіраваць 1065 млрд рублёў, з якіх каля паловы прадугледжаны на будаўніцтва другога этапу другой калцавой на ўчастку ад аўтамабільнай дарогі М6/Е 28 Мінск — Гродна — мяжа Рэспублікі Польшча да аўтамабільнай дарогі М1/Е30 Брэст (Казловічы) — Мінск — мяжа Расійскай Федэрацыі (Радзкі).

Плануецца ўвесці ў эксплуатацыю ўчастак аўтамабільнай дарогі Р16 Цюцінічы — Высокае — мяжа Рэспублікі Польшча (Пясчатка) працягласцю 5,4 км, мост праз р. Грыўда на аўтамабільнай дарозе М11/Е85 мяжа Літоўскай Рэспублікі (Беняконь) — Ліда — Слонім — Быцень працягласцю 54,8 паг. метраў, мост праз р. Оляна на км 1,428 аўтамабільнай дарогі Р79 Клічэ — Чачэвічы працягласцю 112,8 п/м.

Акрамя таго, плануецца завяршыць рэканструкцыю аўтамабільнай дарогі М5 Мінск — Гомель на ўчастку Бабруйск — Жлобін, работы на якім ажыццяўляюцца за кошт прыцягнутага крэдыту КНР.

— **Колькі дарог плануецца зрабіць платнымі ў найбліжэйшы час?**

— На сёння платнымі ў Беларусі з'яўляюцца ўчасткі рэспубліканскіх аўтамабільных дарог агульнай працягласцю 1189 км. Згодна з Дзяржаўнай праграмай па развіцці і ўтрыманні аўтамабільных дарог у Рэспубліцы Беларусь на 2015—2019 гады, да 2020 года працягласць платных дарог складзе 1 968 км.

Цяпер вядуцца планавыя работы ў адпаведнасці з інвестыцыйным дагаворам па ўкараненні электроннай сістэмы спанання платы за праезд на платных аўтамабільных дарогках на новых участках аўтадарог агульнай працягласцю 323 км.



Дарэчы, з 1 лістапада прадугледжана ўвядзенне платы за праезд па новых участках дарог М5/Е 271 Мінск — Гомель (км 212 — 295), М6/Е 28 Мінск — Гродна — мяжа Рэспублікі Польшча (Брузгі) (км 211—214), Р21 Віцебск — мяжа Расійскай Федэрацыі (Лёзна) (км 9—40, км 42—52), Р23 Мінск — Мікашэвічы (км 10—80), Р99 Баранавічы — Ваўкавыск — Пагранічны — Гродна (км 16—89, км 91—111, км 121—148), пад'езд да мяжы Рэспублікі Польшча (Бераставіца) ад аўтадарогі Р99 (на ўсім працягу).

— **Якія шляхі практыкі, звязаныя з аўтамагістральмі, збіраецеся рэалізаваць у хуткай перспектыве?**

— Асноўная ўвага надаецца паліпшэнню транспартнай прывабнасці Беларусі. У 2015-м працягваецца рэканструкцыя дарогі М5 на ўчастку Бабруйск — Жлобін, фінансаванне якога ажыццяўляецца за кошт ілготнага пакупніцкага крэдыту Эксімбанка КНР; работы пачаліся ў 2014 годзе і будуць завершаны ў 2016 годзе.

Яшчэ адзін перспектывны праект галіны — гэта рэканструкцыя па параметрах I катэгорыі аўтамабільнай дарогі М6 Мінск — Гродна. Сусветны банк выдзяляе крэдыт у суме 250 млн долараў ЗША для рэалізацыі гэтага праекта. Даць старт работам плануецца ў пачатку наступнага года.

Найбліжэйшыя планы — мадэрнізацыя аўтамабільнай дарогі М10 мяжа Расійскай Федэрацыі (Селішча) — Гомель — Кобрын. Гэтая аўтадарога з'яўляецца адным са значных міжнародных транспартных маршрутаў, забяспечвае самую кароткую сувязь краін Еўрапейскага саюза, Рэспублікі Беларусь і Расійскай Федэрацыі і ў перспектыве ўвойдзе ў маршрут Шаўкыява шляху (Заходняя Еўропа — Заходні Кітай).

Прапрацоўваецца пытанне рэканструкцыі аўтамабільнай дарогі М10 на ўчастку ад Рэчыцы да Калінкавіч. Праект уключаны ў спіс пілотных праектаў дзяржаўна-прыватнага партнёрства.

— **Калі казаць пра міжнароднае супрацоўніцтва, якія яно адыбаеце ў аўтамабільна-дарожнай сферы?**

— Мігранс актыўна супрацоўнічае з Эксімбанкам КНР. У цяперашні час за кошт гэтых сродкаў завершана рэканструкцыя аўтамабільнай дарогі М5 на ўчастку Жлобін — Гомель і выконваюцца работы на ўчастку Бабруйск — Жлобін. Цяпер прапрацоўваецца пытанне за кошт сродкаў КНР выканаць рэканструкцыю М6 на ўчастку км 130,4 — км 197,7.

Таксама супрацоўнічаем з Сусветным банкам. Дзіяна СЕРАДЗЮК, seradzyuk@zviazda.by

Дарагія калегі!

Дазвольце ад усёй душы павіншаваць вас з надыходзячым прафесійным святам — **Днём аўтамабіліста і дарожніка!**

Дзякуючы вашай працы сетка рэспубліканскіх дарог Магілёўскай вобласці застаецца на ўзроўні адной з найлепшых у краіне, і карыстальнікі нашых аўтамагістралей могуць ездзіць па іх з камфортам і бяспекай. Ваша дзейнасць заўсёды навідавоку, і вы па-сапраўднаму ведаеце і прафесіянальна і якасна выконваеце сваю справу. Дазвольце выказаць вам шчырую падзяку за тое, што вы робіце. Веру, што і надалей вы будзеце плённа працаваць дзеля паліпшэння якасці работ і паслуг.

Сардэчна жадаю ўсім, хто працуе ў дарожнай галіне нашай краіны, міру, здароўя, дастатку, сямейнага дабрабыту, дружных і зладжаных калектываў, у якіх прыемна працаваць і здзяйсняць новыя дасягненні на працоўнай ніве! Зычу заўсёды ўдасканалення асабіста і ў прафесійным, такі і ў асабістым плане. Няхай любячы беды абыходзяць вас бокам, жыццё будзе такім жа роўным і гладкім, як самая якасная аўтамагістраль, і ўсе вашы шляхі прыводзяць да шчасця!

Генеральны дырэктар РУП «Магілёўаўтадар» Анатоль ЛАПАЦІН.

УНП 700437908

Паважаныя сябры!

Шчыра вінушу ўсім, хто мае дачыненне да прафесіі дарожніка, са святам!

«Віцебскаўтадар» як прадпрыемства дзяржаўнай дарожнай гаспадаркі выступае ў якасці і ўтрыманні рэспубліканскіх аўтамабільных дарог і аб'ектаў інфраструктуры на іх. Гэту работу мы выконваем сіламі адназначна структурных падраздзяленняў. Наш вялікі калектыв умялае зрабіў для развіцця эканомікі Віцебскай вобласці ў прыватнасці і краіны ў цэлым. Наперадзе новыя планы, якія запатрабуюць немалых чалавечых і матэрыяльных рэсурсаў. І я рады магчымасці пажадаць усім нам моцы і натхнення ў выкананні пастаўленых задач, а таксама сямейнага дабрабыту, здароўя і аптымізму!

Генеральны дырэктар РУП «Віцебскаўтадар» Адам КАНОПЛІЧ.

УНП 300582165

Шаноўныя спадары!

Напярэдні нашага прафесійнага свята праз тое, што калектыв апошнім часам пастаянна абнаўляецца, лічу мэтазгодным зрабіць такі напамін. **Адкрытае акцыянернае таварыства «Дарожна-будаўнічы трэст № 4 г. Брэст» было заснавана 45 гадоў таму.** Прадпрыемства паступова расло, набрала сілы, самаўдасканалвалася. І ў тым, што мы сёння, пры ўсім вядомым цяжкасцях, б'юрам наменчаныя рубжы, ідэям наперад і, можна сказаць, устойліва развіваемся, вялікая заслуга нашых папярэднікаў, якія заклапа падураку вытворчых поспехаў, а мы стараемся прымножыць іх.

Дык як тут не ганарыцца вось такімі задачамі! Прадпрыемства наша некалькі разоў з'яўлялася пераможца ў рэспубліканскіх і нават усеазаічных спаборніцтвах, а ў 1979 годзе трэст быў занесены на Усеазаічную Дошку гонару Выстаўкі дасягненняў народнай гаспадаркі СССР. І яшчэ. Згодна з адпаведнымі афіцыйнымі данымі работы за 2013—2014 гады, трэсту былі прысуджаны «серабро» (сёмае месца ў ТОП-10 сярэд прадпрыемстваў Рэспублікі Беларусь на суме месцаў чатырох намінацый фінансава-гаспадарчай дзейнасці) і «золата» (першае месца сярэд арганізацый Віцебскай вобласці па крытэрыі «Выручка ад рэалізацыі тавараў, прадукцыі, работ і паслуг»).

Я не адрыю, паважаныя калегі і чытаны газеты «Звязда», някага скратку, калі скажу, што галоўнымі задачамі калектыву былі і застаюцца будаўніцтва, рэканструкцыя, бягучы і капітальныя рамонтныя дарог і дарожных збудаванняў, выбар таварнага бетону, будаўнічага раствору, бетонных і жалезабетонных канструкцый, асфальтавых сумесей і г.д. Аднак адначасу на гэтым, што яшчэ ў старажытнасці казалі: дзе няма дарог, там няма цывілізацыі, дарогі — гэта жыццё. Так яно і ёсць.

Я гэта для таго кажу, што брэсцкія дарогі — гэта сваеасаблівыя вароты з Заходняй Еўропы ў Усходнюю і наадварот. І па адзначыце замежных спецыялістаў, нашы дарогі не горшыя за заходнія. А гэці з Расіі, Украіны, іншых дзяржаў СНД толькі і марыць аб якасці нашых аўтамагістралей. Гэтых поспехаў наш калектыв дасягнуў у многім дзякуючы назапашанаму вопыту супрацоўніцтва з адпаведнымі арганізацыямі Польшчы, Італіі, Германіі, Кітая, Расіі, з фірмамі якіх сумесна ішло будаўніцтва важных аб'ектаў і ўкараненне сістэмы менеджменту якасці ІСО 9001-2001.

Мы ганарымся таксама тым, што трэст удзельнічаў у выкананні комплексу работ па стварэнні мемарыяла «Брэсцкая крэпасць-герой», будаўніцтва аўтамабільнай дарогі «Абход тэрыторыі нацыянальнага парку «Белавежская пушча» з добраўпарадкаваннем населенага пункта Каміянкі, якая ўзводзілася па даручэнні Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь, лаўднёвага абходу горада Брэста з рэканструкцыяй моста цераз раку Мухавец, калцавой дарогі вакол Мінска і іншых аб'ектаў.

Сённяшнія нашы вытворчыя магчымасці дазваляюць штогод будаваць і капітальна рамантаваць (была б толькі работа!) больш за сто кіламетраў аўтадарог, выпускаць і ўкладваць звыш 450 тысяч тон асфальтабетонных сумесей і адначасова ўкладваць асфальтабетон дванаццаці комплексамі.

Што і казаць, вельмі важная роля нашай дарожна-будаўнічай галіны ў жыцці краіны. Праца ў нас, дарожнікаў-будаўнікоў, няпростая, нялёгка, бо патрабуе шмат намаганняў — як фізічных, так і разумовых, духоўных. І я шчыра ўдзячны вам, паважаныя калегі, а таксама ветэраны, якія ўжо на заслужаным адпачынку, за тое, што вы — адна з сваёй справе, настойліва ў дасягненні мэты — уносіце дастойны ўклад у развіццё дарожна-будаўнічай галіны, а значыць, і краіны.

Ад шчырага сэрца вінушу вас і нашых дзелавых партнёраў з прафесійным святам. Зычу моцнага здароўя, бацьдзёрскі, аптымізму, сямейнага шчасця. А таксама не старэць душой.

Генеральны дырэктар ААТ «Дарожна-будаўнічы трэст №4 г. Брэст» Ігар ШУГАЕУ.

УНП 200274482

Паважаныя калегі!

Ад усяго сэрца вінушу вас з прафесійным святам — **Днём аўтамабіліста і дарожніка!** Дзякую за вашу працу, за ўзаемааруменне, за ўменне пераадолець цяжкасці. Зычу моцнага здароўя, здзяйснення намечаных планаў, сямейнага дабрабыту. Хай вас заўсёды суправаджае добры настрой, не пакідае надзея на лепшае. Няхай над намі будзе заўсёды чыстае неба!

Генеральны дырэктар КУП «Гроднааблдарбуд» Георгій ДРАЗДОУ.

УНП 500036511

Усе дарогі вядуць у... «Белдзіпрадар»

Чым сёння жыве галоўнае прадпрыемства краіны ў галіне праектавання аўтадарог і мастоў?

Са святам аўтамабіліста і дарожніка, шаноўныя калегі!

Наша прафесія — асабліва, з уласцівай ёй рамантыкай, характарам і традыцыямі. Але, найперш, гэта напружаная праца, якая патрабуе інтэлектуальнай, фізічнай і эмацыянальнай самададчы.

У гэты дзень выказваю падзяку ўсім, хто рамантуе і будзе дарогі і масты, утрымлівае іх, а таксама ажыццяўляе аўтаперасоўку. Узвусці, што вы і надалей будзеце паспяхова вырашаць задачы па стварэнні бяспекі і камфорту на нашых дарогах. Няхай ваш прафесіяналізм і адданасць справе спрыяюць далейшаму развіццю транспартнага і дарожнага комплексу нашай краіны.

Зычу вам беспечных дарог і безаварыйнай працы! Хай яна будзе плінай і патхнёнай! Усім спецыялістам аўтамабільнага транспарту і дарожнай галіны — наздзейнай тэхнікі, беспечных і зручных дарог, узаемаарумення і ўзаемаціна дабрабыту і шчасця!

Дырэктар дзяржаўнага прадпрыемства «Белдзіпрадар» Алег ШУГНОУ.



Мінск узялі ў «кольца»

Адметна, што ў структуры прадпрыемства працуюць крыху больш за паўтысячы чалавек. Не так ужо і шмат, калі паглядзець на маштабы іх дзейнасці. Вядома, тут, як нідзе, пацярджанае праца будаўніцтва не магло не прычынуць да сябе ўвагу грамадскасці і сродкаў масавай інфармацыі, таму работы як на першым участку, які адкрыўся на пачатку месяца, так і на наступным вядуцца пад пільным кантролем.

— У выпадку з МКАД-2 перад намі стаяла задача выканаць аб'ект у сцялы тэрміны і зрабіць яго так, каб былі і танна, і надзейна, і прыгожа, — расказвае выканаўца абавязкаў начальніка тэхнічнага аддзела Геннадзь ЛЮБКО.

На пытанне пра новыя тэхналогіі, якія спецыялісты прымяняюць пры будаўніцтве Другой калцавой, Геннадзь Лобко адказаў, што гэтая дарога сама па сабе і ёсць новая тэхналогія.

— З савецкіх часоў, калі пабудавалі «алімпійку» (магістраль М-1/Е30 Брэст — Мінск — мяжа Расійскай Федэрацыі). Траса будавалася да маскоўскай Алімпіяды, таму ў прастамоці яе нязрэдка называюць «алімпійкай». — **Аўт**», больш такіх дарог практычна не будавалі. На Слуцк кавалачка бетонны зрабілі ў свой час, з той пары гэтая тэхналогія была амаль забытая.

Аднаўляць яе ўзяліся ледзь не з нуля: патрэбнага абсталявання не было, давялося купіць новае. Спатрэбіўся час для таго, каб аднавіць веды і навучны працавец па-новаму будаўнікоў. Звяртацца прыйшлося нават да навукоўцаў:



Аўтамабільная дарога Мінск—Дзержынск.

Пракладзі шлях да... Казахстана

У Беларусі, па словах Геннадзя Лобко, у «Белдзіпрадар» па праектаванні значных аб'ектаў канкурэнты няма. Сваю гісторыю існуюць вядзе ажно з 1932 года, і за гэты час стаў галоўнай праектнай арганізацыяй краіны ў галіне інжынерных пошукаў і праектавання аўтамабільных дарог і маставых збудаванняў. Менавіта на белдзіпрадарскіх праектах мадэрнізуецца да ўзроўню еўрапейскіх стандартаў асноўныя аўтастрады Беларусі. Слова пацярджанае лічыць, якія сапраўды ўражваюць: за час існавання прадпрыемства па яго праекта было пабудавана больш за 30 тысяч кіламетраў дарог і больш як 4 тысячы мастоў. Аднак калі «родныя» трасы ўжо даўным-даўно «скораны» і больш-менш добраўпарадкаваны, то замежныя яшчэ трэба «заваяваць».

— У нас шмат расійскіх аб'ектаў, як дробных, так і буйных, — расказвае Геннадзь Вікенцэвіч аб працы прадпрыемства за межамі краіны. — Стараемся не грэбаваць любой работай, бо гэта — эксперт паслуг.

Экспартны паказчык, дарэчы, расце. На Усходзе нашы спецыялісты ўжо папрацавалі ў Башкартастане, Забайкальскім краі, Калінінградскай, Самарскай, Ніжагародскай, Бранскай абласцях. Летась праектна-пошукавыя работы прынесли прадпрыемству 38 мільярд рублёў. Стратэгічная мэта — давесці аб'ём экспарту работ да 35—50% у гадавым аб'ёме вытворчых прадпрыемства. Пакуль што гэта 18% ад агульнага паказчыка выкананых работ.

Значную ролю адыграла прынятае ў свой час рашэнне адкрыць прадстаўніцтва «Белдзіпрадар» і атрымаць неабходныя допускі на права праектаваць аб'екты ў Расіі — менавіта на яе прыпадае найбольшы аб'ём экспарту. А сёлета ў красавіку прадстаўніцтва з'явілася і ў Казахстане.

Атрыманы адпаведны ліцэнзіі на выкананне інжынерных пошукаў і праектавання і нават пачалі праектаваць адзін аб'ект, пакуль што, па перах спецыялістаў, «не буйны» — 17 кіламетраў. Але ж гэта толькі пачатак!

Зрэшты, ён не можа не быць паспяховым. Бо дзяржаўнае прадпрыемства «Белдзіпрадар» не раз даказвала сваю прафесійную якасць. Напрыклад, стала лаўрэатам Прэміі ўрада Рэспублікі Беларусь за дасягненні ў галіне якасці за 2014 год, што з'яўляецца яшчэ адным пацвярджэннем высокага прафесіяналізму яго супрацоўнікаў.

На прадпрыемстве паспяхова функцыянуе сістэма менеджменту якасці, пацверджаная сертыфікатам адпаведнасці: патрабаваннем СТБ ІСО 9001-2009 у Нацыянальнай сістэме пацвярджэння адпаведнасці Рэспублікі Беларусь, патрабаваннем ІСО 9001-2008 Асацыяцыі па сертыфікацыі «Рускі Рэгіён», патрабаваннем ІСО 9001-2008 Міжнароднай сеткі сертыфікацыі IQNET.

Акрамя двух замежных прадстаўніцтваў, у структуры арганізацыі ўваходзяць філіялы ў Гомелі і ўпраўленні дарожнага, маставога, архітэктурна-будаўнічага і аэрадромнага праектаванняў. Усе яны выконваюць неверагодную колькасць самых разнастайных задач: праектуюць масты і пучэправоды, аўтамагістралі і аэрадромы, архітэктурныя формы, распрацоўваюць прыдарожныя сэрвіс і інфраструктуру. Складана нават увяць сабе, што ўсё гэта можа зрабіць спецыялісты адной арганізацыі. На маё здзіўленне і захапленне, Геннадзь Вікенцэвіч хіба што сціпла ўсімсміхаецца: маўляў, часам і самім не верыцца. Але ці трэба нешта казаць і даказваць, калі ўсе справы — перад вачыма, толькі глядзіце.

Брыгада галоўнага інжынера праектаў упраўлення маставага праектавання Ягора КАЗАРЦАВА (на здымку — першы злева); Яўгенія АСЕЦЬКА, Марына ЛЯЦЬКА, Аляксей САУЧАНКА, Дзмітрый ШАТОХІН, Святлана ХРЭНОУСКАЯ, Святлана ЮРКЕВІЧ, Таццяна СМЫЧКОУСКАЯ, Алена КАШПАР.

Апроч МКАД-2, найбольш значныя аб'екты, якія спраектавала прадпрыемства «Белдзіпрадар» за апошнія гады:

- Аб'езд тэрыторыі Нацыянальнага парку «Белавежская пушча»;
- Рэканструкцыя аўтамабільнай дарогі М-5/Е271 Мінск—Гомель;
- Рэканструкцыя аўтамабільнай дарогі М-4 Мінск—Магілёў;
- Будаўніцтва аўтамабільнай дарогі на паўночна-заходнім абыходзе Віцебска;
- Рэканструкцыя аўтамабільнай дарогі Р-23 Мінск—Мікашэвічы;
- Мост цераз Заходнюю Дзвіну ў Віцебску;
- Мост цераз Дубравенку ў Магілёве;
- Мост цераз Сож у Гомелі;
- Аўтамабільная дарога Мінск—Дзержынск;
- Мост цераз Заходнюю Дзвіну ў Верхнядзвінску;
- Мост цераз Бярэзіну па вул. Крылова ў Бабруйску;
- Мост цераз Заходні Буг на памежным пераходзе «Казловічы».

сваімі напраўкамі дарожнікам дапамагло дзяржаўнае прадпрыемства «БелдарНД». Апроч айчынных спецыялістаў, да МКАД-2 «прыклалі руку» і замежныя — з Германіі і Амерыкі: з іх удзелам былі закуплены і наладжаны сучасныя высокапрадукцыйныя бетоннаўкладчыкі.

— Справа новая, і спачатку былі нейкія хваляванні, — шчыра прызнаўся Геннадзь Лобко. — А атрыманася нармальна. Стаяць дарога дакладна будзе, бо робіць яе кваліфікаваны спецыяліст.

Мяркуецца, што Другая калцавая змож «разгуліць» першую — большая частка транзітнага патоку пойдзе на ёй.

— У любым выпадку, укладанне грошай ў дарогі — гэта правільна, та-

Брыгада ўпраўлення дарожнага праектавання: Алена ЧЫРУН, Юлія ВАСЮЧЫЦ, Ганна КУРПАС, Галіна МІТРАФАНАВА, Людміла ГІРО, Крысціна ЛЮБКО.

УНП 100230496



ДАРОГІ «ПАД КЛЮЧ»

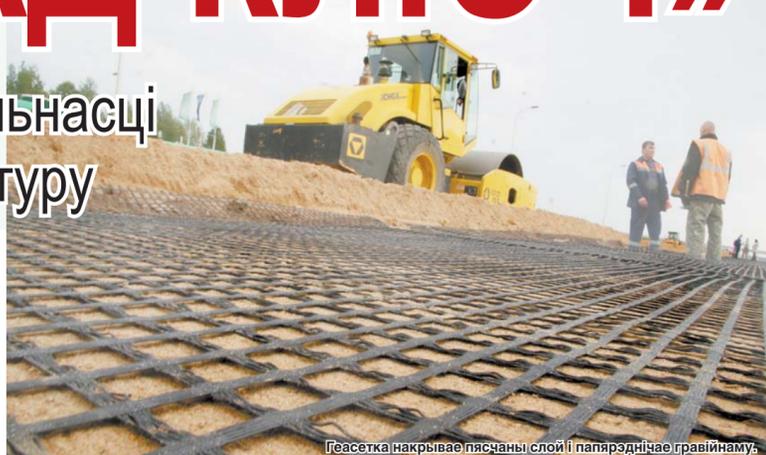
Дарожнікі Магілёва асвойваюць дадатковыя спецыяльнасці і ствараюць на аўтастрадах еўрапейскую інфраструктуру

«Дарога, дарога падобна да сябра...» спявалі героі вядомага мультфільма, вяртаючыся з падарожжа. Сапраўды, сучасныя беларускія дарогі могуць пакапаціцца пра аўтамабіліста, як добры сябра. Яны не толькі расцелюць пад коламі кіламетры шашы, але і заўчасна папярэдняць аб напрамку шылдамі, прапануюць для кароткага прыпынку сваю шырокую абочыну, арганізуюць адпачынак на абсталяванай пляцоўцы. І гэта заслуга дарожнікаў, чыё прафесійнае свята ў 20-ты раз адзначаецца ў нашай краіне ў апошнюю нядзелю кастрычніка.

З цягам часу дарогі Беларусі становяцца ўсё больш якаснымі і бяспечнымі. З'яўляюцца іх новыя элементы, прымяняюцца інавацыйныя матэрыялы і сучасная тэхніка, а самі дарожнікі асвойваюць дадатковыя спецыяльнасці. Каб зрабіць дарогу «пад ключ», трэба ўмець будаваць падземныя пераходы, пракладваць лініі электраперадач, праводзіць трубаправоды, класці тратуарную плітку і нават лес сячы. Чым больш ты ўмееш і раней укараняеш навінкі ў штодзённую практыку, тым больш ты запатрабаваны ў дарожнай галіне. Гэтае правіла добра разумеюць у магілёўскім «Дарожна-будаўнічым трэсце №3» (ДБТ №3), які за 65 гадоў пабудавалі і рэканструявалі больш за 5000 кіламетраў дарог.



Генеральны дырэктар Георгій ЦІМАФЕЕВ.



Геасетка накрывае пясчаны слой і папярэдняе гравіюнаму.

Геасетка пастаўляецца ў 50-метровых рулонах, якія раскатваюцца падрыхтаванай пясчанай аснове ўручную і праз кожныя тры метры замацоўваюцца анкернымі скобамі на прадольным і папярэчным стыках, каб канструкцыя не ссоўвалася пры засыпанні яе друзам. Геасетка ствараецца з пластыкавых палімераў з ячэйкамі памерам 5 на 5 сантыметраў і поўнацю замяняе сабою 15 сантыметраў пясчана-грунтавога слою (ПШС), а таксама можа скарыстоўвацца для злучэння паміж сабой слаёў асфальтабетону.

Дарогі злучаюць свет

Яны аб'ядноўваюць паміж сабой краіны, а іх стваральнікі дамаўляюцца аб узаемным супрацоўніцтве, агульным намаганнім узводзяць інтэрнацыянальныя шляхі. Магілёўскі «ДБТ №3» не першы год працуе з расіянамі, быў субпадрадчыкам у італьянскім праекце, сёлета атрымаў ліцэнзію на дазвол удзельнічаць у тэрмінах на правах генпадрадчыка на будоўлі аб'ектаў першай катэгорыі ў Казастане, з кітайскім генпадрадчыкам трэст працуе на дарозе М-5 Мінск—Гомель і гатовы да актывнай барацьбы ў тэндэры на рэканструкцыю дарогі М-6 Мінск—Гродна. Стаць субпадрадчыкам на апошнім аб'екце акрамя беларусаў хочуць і немцы, і кітайцы, і палыкі.

Пашырэнне геаграфіі стварэння дарогі і авадванне ўсімі суправаджальнымі відамі работ: электрыфікацыя, наладжванне водаправода, каналізацыя, стварэнне біятуалетаў і заправак, — пэўным чынам вымушана мера для прадпрыемства, бо аб'ёму працы на Радзіме часта не хапае. Аднак у гэтым ёсць шмат плюсоў.

— Калі мы бяром нейкі аб'ект, то робім усё віды працы на ім — гэта сур'ёзныя дадатковыя аб'ёмы, каб аддаваць іх камусці, — распавёў Рыгор ЦІМАФЕЕВ, генеральны дырэктар «ДБТ №3». — Сёння ў нас ёсць ліцэнзія на ўсе віды работ, акрамя газавых. У ліпені да нас далучылася Бабурыскае ДРБУ, якое займаецца эксплуатацыяй і ўтрыманнем дарог, а цяпер спецыялізуецца на мастах і пучэправадх. 70% гэтых збудаванняў у Беларусі зараз патрабуюць капітальнага рамонта, таму праца арганізацыі будзе запатрабаванай, і мы робім на яе стаўку ў дадатковай працы.

Акрамя асваення факультатывных спецыяльнасцяў, прадпрыемства актывна скарыстоўвае сучасныя дадаткі ў дарожнае пакрыццё, каб зрабіць яго больш трывалым і ўстойлівым да сучасных нагрузкаў. Уводзяць у сумесь папімерныя парашкі, каб стабілізаваць і прыпыніць плаўленне дарогі ў змярзлым стане; цэлопазу — каб стварыць друзавы-мастычны бетон; гумавую крошку дрэбнага памолу — для атрымання гумава-бітумнага в'язучага (ГБВ). Ёсць і іншыя сакрэты, пра якія на прадпрыемстве маўчаць, каб не выдаваць уласныя ноў-хаў.

Трэст здольны рабіць і бетонныя дарогі, за будаўніцтва якіх у краіне актывна ўзяліся пасля больш як 30-гадовага перапынку, аднак, на думку Рыгора Сямёнавіча, галоўнае пры гэтым — не перастараць.

— Сёння нельга апантана кідацца на паўсоднае будаўніцтва бетонных дарог, бо можам дайсці да таго, што і дваровыя тэрыторыі будзем у бетон браць. На Захадзе робяцца паралельна і бетонныя, і асфальтабетонныя дарогі. Абсталяванне для ўкладкі бетоннага пакрыцця зусім нятаннае. Гэта моцныя прадукцыйныя машыны, здольныя палажыць 2-3 кіламетры дарогі за гадзіну, іх трэба загрузіць працай. Аднак я не ўпэўнены, што любы горад сёння можа знайсці сродкі, каб вытрымаць такія аб'ёмы. Заказы на будаўніцтва трэба планавачна на некалькі гадоў наперад, распрацоўваць пад іх адпаведную праектную дакументацыю, а не жыць адным днём. Я, напрыклад, яшчэ не ведаю, што нашы трэст будзе рабіць у студзені, мы шукаем аб'ёмы работ. Акрамя таго, большасць дарожных гаспадарак укамплектавана сучасным абсталяваннем для ўкладкі асфальтабетону. Летась мы закупілі мабільны асфальтабетонны завод Беннінгфен, які заманіравалі ў Бабурыску, і ў Магілёве ў нас таксама абсталяванне ёсць. І дзе яго скарыстоўваць, калі агулам перайці на бетон?



Інжынер-геадэзіст Ілья СТАЛЯРОЎ.



Шаша Мінск—Гомель. На 145-м кіламетры ўкладваюць асфальтабетонныя слаі.



Адзін з момантаў працы гідраселькі.

Мінская шаша

Уязджаючы ў Магілёў па дарозе М-4, кареспандэнты «Звязды» ўбачылі ўразліваю карціну. Ледзьве не сотня рабочых, быццам тэя мурашы, кожны на сваім участку, зладжана выконвалі адразу некалькі відаў работ: укладвалі асфальт, фарміравалі абочыны, клалі тратуарную плітку. Адноі толькі тэхнікі было больш за дзсятак: 6 каткоў, 2 асфальтакладчыкі, грузавыя машыны...

Тут заканчваліся работы па рэканструкцыі двух кіламетраў Мінскай шашы на пад'ездзе да горада. Поўнацю аб'ект доўжыцца каля шасці кіламетраў, праца на якіх завершыцца разам з халадамі. Дарога на ўездзе ў Магілёў з Мінска адпавядае ўсім сучасным патрабаванням з правага боку робіцца валадарожжа, з левага — пешаходная зона шырынёй 2,5 метра. Робяцца таксама тэхнічныя тратуары для тэхнікі, што абслуговаваць асвятляльныя апоры і іншыя элементы трасы, месцы пад'езду транспарту да прыпынку выкладваюцца з натуральнага каменю. Паміж сустрэчнымі палосамі размяжавальная двухметровая зона з ашынкаванай агароджай у месцах, дзе пешаходы могуць памкнуча перабегчы дарогу.

На выездзе ў мінскі напрамку за апошнія пяць гадоў узялі мікраэраён Спідарожнік — гэта сапраўдны маладзёжны горад, так што найацэнна валадарожжа тут вельмі актуальна, — зазначыла Таццяна БУЛЧЫНСКАЯ, дырэктар упраўлення «Дарсэрвіс», адказнага за выкананне працы на гэтым аб'екце. — Аднак вельмі не хапае інфраструктуры. У школе №45, магчыма, будучы вучыцца ў тры змены, бо ў дзве ўсё не змяшчаюцца. Сёлета тут створана каля 15 першых класаў.

Складанаць працы на участку была абумоўлена як прыроднымі з'явамі: балоцстая мясцовасць і небывалая летняя спека, так і тэрмінамі: працу пачалі толькі ў чэрвені, таму часу на ўсё было вельмі мала. Аднак спецыялісты «Дарсэрвіс» справіліся. Паколькі рух на дарозе поўнацю не закрывалі,

Сёлета падчас святкавання Дня аўтамабіліста і дарожніка нагрудным знакам адзначаюць Міністэрства транспарту і камунікацый Рэспублікі Беларусь «Ганаровы дарожнік Беларусі II-й ступені» ўзнагароджаны наступныя спецыялісты «ДБТ №3»:

Аляксандр КАВАЛЁУ, кіроўца аўтамабіля 1 класа «ДБУ №14»; Святлана ЕВЯНКОВА, начальнік планова-вытворчага аддзела «ДБУ №16»; Мікалай КНЬІШ, выканаўца работ упраўлення «Дарсэрвіс».

Ганаровую грамоту Міністэрства транспарту і камунікацый Рэспублікі Беларусь атрымалі:

Таццяна МАНЕВІЧ, загадчыца лабараторыі «ДБУ №14»; Мікалай МАЗУРЧЫК, машыніст аўтагэйдара «ДБУ №16»; Антон УГНАЧОУ, галоўны інжынер «ДБУ №27»; Іван САЛАУЕУ, начальнік аддзела механізацыі і энергетыкі упраўлення «Дарсэрвіс».



Дырэктар упраўлення «Дарсэрвіс» Таццяна БУЛЧЫНСКАЯ.

а толькі перанакіроўвалі яго на аб'язныя ўчасткі паралельна з месцам работ, шмат працавалі ўначы: рабілі ўсе пераходы пераз дарогі і каналізацыйныя камунікацыі, фрезервалі пакрыццё, укладвалі асфальт.

Амаль усё значныя аб'екты ў горадзе створаны нашым трэстам. Нам давораюць, бо заказчык ведае, што калі трэба шосьці змяніць добра і тэрмінова, то мы гэта зробім. Суткім будзем працаваць, калі спатрэбіцца, і нашы генеральны дырэктар будзе з намі тут начаваць. Так што сапраўды можна казаць, што Магілёў у асноўным увесь наш, мы ўзялі гэты горад, і асабіста я абышла яго ўздоўж і ўпоперак на аб'ёсах, — смяецца Таццяна Віктараўна. — Што да кантролю за выкананнем працы, то самы жорсткі назіральнік — наш жас трэст. Нічо больш за яго прадпісанні не напіша. Кіраўніцтва хоць і строгае, але ж чалавечнае, якое клопаціцца пра людзей. Увесь нашы работнікам выдзелілі дапамогу ў памеры 5 базавых велічынь на кожнага дзіця-школьніка, у шматдзетных сем'ях — па 10 велічынь на дзіця. Так што на работу да нас уладкавацца немагчыма, таму мы ўсе ганарымся, што працуем тут.

Уласныя вырабы еўрапейскай якасці

Геаграфія работ «ДБТ №3», якая выходзіць за межы краіны, у самой Беларусі ахапіла, акрамя роднай Магілёўскай, таксама Брэсцкую, Гомельскую і Мінскую вобласці.

— Мы будзем і рэканструюем дарогі, але гатовыя і да іх паўнацэннага ўтрымання, — адзначыла Аляся СКРПІ-ГАН, намеснік начальніка аддзела тэхналогіі і якасці работ, якая стала нашым гідам на шляху да новага аб'екта трэста. — Па выкарыстанні новых тэхналогіяў наш трэст часта ідзе наперад усіх. Напрыклад, на дарозе М-4 менавіта мы ўпершыню прымянілі асфальт з гумава-грануляваным в'язучым.

Па Магілёўскай калываўка, таксама створанай рукамі трэста, накіроўваемся на аб'ект М-5 Мінск—Гомель на адрэзку 145,6-160,45 кіламетра.

Заказчык — кітайскі бок, спецыялісты якога амаль пастаянна прысутнічаюць на перадавоў, сочаць за ходам работ і падпісваюць акты на скрыттыя работы, гэта значыць, што кожны слой дарогі старанна вывучаецца.

— Якасць праслоек дарожнага «пірага» правяраюць, выразаючы з дарогі керн — невялікі цыліндрык палатна на ўсю глыбіню пакладзенай спецыяльнай адрэўцы ў лабараторыю Дзяржнагляда, і пасля даследавання даюць дазвол на выкананне іншых работ, — расказаў Пётр ГРАМЫКА, выканаўца работ «ДБУ №16».

На гэтым участку дарогі М-5 таксама прымяняецца геасетка. Друз на яе сыплюць за два падыходы — межы насыпу адзначаны спецыяльнымі вешкамі. Першы 15-сантыметровы слой утрабмюваюць тэхнікай, правяраюць якасць усцільнення, пасля гэтага насыпаюць другі слой у 15 сантыметраў. Зноў утрабмюваюць, і пасля гэтага кладуць ніжні слой асфальту (8 см), затым такой жа таўшчыні верхні слой і, нарэшце, 5 сантыметраў укрыўнага верхняга палатна, у якое дабаўляецца друзавая дрэбная сумесь. Атрымаўшыцца сапраўдны рэзультат з паслядоўным увядзеннем інгрэдыентаў.

Пакуль мы ходзім па палосах, якія яшчэ будуцца, побач, па ўжо зробленых двух палосах сустрэчнай, праносяцца ў двух напрамках машыны. Фінішны слой на дарозе тут нанясуць прыкладна праз год, калі скончаць увесць аб'ект. На гэта спатрэбіцца каля месяца, і тады поўнацю будучы зроблены ўсе чатыры паласы, выпука-ла разметка на якіх будзе выканана са спецыяльнага тэрмапластыку.

Аднак дарога «пад ключ» не абмяжоўваецца толькі палосамі шырынёй па 3,75 метра ў кожным напрамку і ўмацаванымі абочынамі па 2,5 метра. Зроблены мясцовыя праезды — дадатковыя дарогі, якія ідуць побач з асноўнай, каб дачнікі, не парушаючы хуткаснага рэжыму, маглі спакойна з'язджаць і выязджаць на М-5. Пад дарогі выкананы падземныя пешаходныя пераходы і транспартны тунэль, арганізуюцца развязкі, будуцца пучэправады.

Адзін з самых цікавых і відовічных складнікі рэканструкцыі шашы — пляцоўка адпачынку для велікагрузных аўтамабіляў памерам 5300 м², 3,5 тыс. з якіх — непарэдная рабочая зона для стаянкі машын.

— Пляцоўка будзе зроблена цалкам нашымі рукамі, — расказаў пра сучасны аб'ект Павел СМІРНОУ,

Геасетка і калейнасць

Адно з добрых мадэрновых пачыненняў «ДБТ №3», паспрабаванае некалькі гадоў таму, — геасетка, якая мусяць умацоўваць канструкцыю дарожнага «пірага», прадукцыя змешванне яго слаёў. Чатыры гады назад з яе дапамогай быў створаны ўчастак на вуліцы Міра, а летась яе палажылі на вуліцы Першамайскай.

Сёння можна казаць адназначна, што сваю задачу яна выканала: дарожнае палатно стала больш маналітным і трывалым. Такія паказчыкі вельмі патрэбны пры сучасных умовах эксплуатацыі дарог, якія пры спэцы 35 °С пачынаюць проста плавіцца. Да таго ж запуюнены гарадскі транспарт можа дасягаць вагі ледзьве не 50 тон, і ў месцах пад'езду да прыпынку — так званых кішэн — асфальт вельмі хутка зношваецца і з'яўляецца жahlваля глыбокай калейнасць. Каб замацаваць палатно, прадпрыемства пры добраўпарадкаванні прыпынку на вуліцы Першамайскай, напрыклад, кішэнні вылажыла не асфальтам, а брускатай з натуральнага каменю, і гэта прынесла вынікі — калейнасць значна зменшылася.

— Адна з галоўных праблем — адсутнасць узгодненых дзеянняў паміж Міністэрствам прамысловасці і Міністэрствам транспарту. Трэба будаваць дарогі з улікам магчымасцяў тэхнікі, якая ў нас вырабляецца, каб дарожнае палатно вытрымлівала новыя нагрузкі і высокія тэмпературы, — разважае генеральны дырэктар «ДБТ №3». — Па праекце дарога разлічана на нагрузку да 8 тон, а сучасныя машыны павялічылі яе ўжо да 11 тон, і так быць не павіна. Атрымліваецца, што мы робім дарогу, па якой нельга пускіць транспарт. Такім чынам, пры праектаванні новых дарог трэба ўлічваць сучасныя нагрузкі, а не старыя — не пускіць цяжкі транспарт або браць дадатковыя грошы за перагрузкі. Каб памяншаць старую дарожную «вспратку» на новую ва ўмовах горада, трэба раскапаць дарогу да асновы. Але ж немагчыма поўнацю закрываць вуліцу, бо транспартны рух у нас вельмі інтэнсіўны.

На двухкіламетровым пад'яздным участку да Магілёва з боку Мінска заменена каля 100 апор асвятлення, пакладзена 20 000 тон асфальтабетону ў тры слаі з прымяненнем геасеткі. Уздоўж дарогі будзе выканана святлодыёднае афармленне — усталяюць малыя архітэктурныя формы ў выглядзе алены ці мядзведзя, якія будуць святціцца на ўзбочыне.

Старэйшы майстар «ДБУ №20»

— Тут размясціцца абсталяванне астраўкі адпачынку непасрэдна для кіроўцаў: з урнам, скамейкамі, альтанкамі. У сучаснай бясплатнай прыбыральні, якая разлічана на праезд каліясак, ствараюцца душ, аўтамат для продажу кавы. Да нас ужо прыязджалі суседнія арганізацыі, пераймаўшы досвед вопыту па стварэнні такіх аб'ектаў.

— Цэнтральная частка зоны адпачынку будзе ўкладзена пліткай, якая выразіцца нашым Дарсэрвісам з беларускага цэменту. І асваенне пад пляцоўку зрабілі, скарыстоўваючы цэмент, — зазначыў Дзяніс ГАЙШУН. — Бардзюрны камень — таксама створаны намі. Усе гэтыя вырабы канкурэнтаздольныя па кошце, маюць сертыфікаты, каб адпавядаць міжнародным стандартам, і гатовы для эксплуатацыі.

Дзве падобныя буйныя пляцоўкі адпачынку ўжо будуцца на трасе М-5, а ўсяго іх плануецца ўзвесці пяць — па адной на кожнай чарзе аб'екта. Магчыма, толькі прыбыральня на іх будзе не такіх памераў, як тут.

УНП 700049607



Такі санітарны блок пабудавалі дарожнікі на узлеску побач з прыпынкам. Яго выгоды адзначаюць вадзіцелі і пасажыры.

Трава за тыдзень

Яшчэ адна навінка трэста, якой пакуль няма больш нідзе ў Беларусі, — устаноўка для гідрасеву травы. Яна ўмяляе сабой бочку аб'ёмам каля 500 літраў, у якой знаходзіцца мяшалка. Насенне дабаўляецца ў спецыяльныя раствары з вады, разнастайных папільшалінаў, мінеральных угнаенняў, драўлянай крошкі (яна дапамагае зберагчы пасеў ад птушчых налётаў) і клеявога саставу, каб семя раўнамерна ляжылася на глебу, не здзімухвалася ветрам і не змывалася дажджом.

Цяпер пасеў выглядае так: уздоўж дарогі павольна перасоўваецца трактар з бочкай, а абочыну паліваюць са шланга згаданым вышэй растварам. Глеба пасля гэтага становіцца насычаная-зелянай, быццам яе толькі што пафарбавалі, што дапамагае адрозніць візуальна ацяніць, ці добра выканана праца. Літаральна праз тыдзень на гэтым месцы ўзходзіць трава, якая на воўмацак здаецца мяккай і густой, як шчотка, нагадваючы элітны газон.

— Насенне, высаджанае такім чынам, хутчэй прарастае, трава больш трывалая, і на яе пасеў патрабуецца менш працы, якая раней выконвалася ўручную, — пракаментаваў магчымасці гідраселькі Дзяніс ГАЙШУН, галоўны інжынер «ДБУ №16». — Драўляная крошка, якую трэба дабаўляць у раствар, імпартаўецца з Расіі, і мы вядзем працу з Горацкай акадэміяй, каб замяніць яе айчыннымі аналагамі. Ужо пачалі апрабоўваць цэлопазнае валакно, створанае ў Беларусі, якое больш таннае. Акрамя эканоміі, мы такім чынам даём працу мясцовым вытворцам.

У арганізацыі ёсць яшчэ цудоўная фрэза для зняцця асфальтавага пакрыцця, з якой спецыялісты трэста ездзяць па ўсёй рэспубліцы, дапамагаючы дарожнікам іншых рэгіёнаў. Інструмент запатрабаваны нават зноў.

Дарожная эканоміка

Уладзімір МАХНАЧ, намеснік генеральнага дырэктара па эканамічнай рабоце «ДБТ №3»:

— Кожны дарожны аб'ект — гэта мінімум 10-15 кіламетраў, якія будуцца на працягу 1,5-2 гадоў. Эканамічная сітуацыя за гэты час можа мяняцца, аднак наш вопыт паказвае, што стабільны кошт аднаго кіламетра дарогі на працягу многіх гадоў — \$3 млн. З цягам часу гэтая лічба можа толькі даражыць, бо на будоўлі прымяняюцца больш якасныя матэрыялы, якія павялічваюць жыццяздольнасць пакрыцця; у ніжні слой дарогі закладваюцца геасетка; у верхнія слаі ўводзяцца спецыяльныя дабаўкі для прадукцыйнага расколін. З'яўляюцца новыя элементы дарогі: сетка ад жывёл уздоўж трасы, тросавыя агароджы пасярэдзіне дарогі. Усё гэта павышае надзейнасць дарогі, а разам з тым і яе кошт. Аднак для дзяржавы новыя тэхналогіі на трасе апраўданы: менш грошай спатрэбіцца на бягучы рамонт, які да таго ж спатрэбіцца ўжо не праз 5 гадоў, а толькі праз 10.

Стань прыкметным!

НЕ ДАПУСЦІЦЬ БЯДЫ НА ДАРОЗЕ

Што рабіць, каб вас не аштрафавалі

Прафілактыка дарожна-транспартных здарэнняў з удзелам пешаходаў і веласпедыстаў ў цёмны час сутак — мэ- та акцыі Дзяржаўтаінспекцыі Мінскай вобласці «Стань прыкметным!», што праходзіць па 25 кастрычніка.

Асабліва ўвага надаецца абследаванню вулічнай і дарожнай сеткі, бяспецы руху, у тым ліку ў месцах, дзе здараецца най- больш аварыяў, устаноўцы спецыяльных агароджаў, папярэджванняў, выяўленню і спыненню парушэнняў на пераходах, а так- сама наяўнасці святлоадбівальных элемен- таў у пешаходаў.

У Мінскай вобласці сёлета за 9 месяцаў з іх удзелам зарэгістравана 176 транспартных здарэнняў на дарогах, у якіх 51 чалавек за- гінуў. Як правіла, найбольш няшчасных вы- падкаў прыпадае на восень і зіму — 60-70% ад агульнага ўзроўню. На гэта ўплываюць раньне змярканне, кароткі светлавы дзень.

У прыватнасці, следчы эксперымент Дзяржаўтаінспекцыі засведчыў, што ў цём- ны час з салона аўтамабіля чалавек у цёмным адзенні пры блізім святле фар адрозны толькі на адлегласці 25-30 метраў. Пры хут- касці 60 кіламетраў у гадзіну машына пра- язджае за секунду каля 17 метраў. За гэты час кіроўца не паспявае нават усвядоміць: што ці хто перад ім. Затармажыць або удала змянуе траекторыю не заўсёды атрымліваецца: у- плываюць хуткасць, стан дарожнага па- крыцця, наяўнасць іншых пераходоў. У мно- гіх выпадках сутыкнення можна было б па- збегчы, калі б пешаход, гужавы транспарт, веласпедыст былі пазначаны святлоадб- івальнымі знакімі, падзекамі, стужкамі.



ФОТА АНДРЭЯ КІШЧЫЦКА

— У дачыненні да пешахода, які ў цём- ны час сутак рухаецца па праезнай частцы не абазначыўшы сябе флікерам, належыць аштрафна санкцыя ў памеры ад 1 да 3 ба- завых велічынь (базавая велічыня 180 тыс. рублёў) або папярэджанне. Калі яго дзверні пацярпеў за сабой аварыійную сітуацыю, памер штрафу ўзрастае: 3—8 базавых ве- лічынь, — канстатуе інспектар аддзялення агітацыі і прапаганды ДАІ Мінскай воб- ласці Грына САПУНОВА. — Ад 3 да 5 база- вых велічынь можа заплаціць пешаход, што знаходзіцца на дарозе ў стане алкагольнага ап'янення. У выпадку, калі парушэнне правіл дарожнага руху паўплывала на прычыненне пацярпелага лёгкіх цялесных пашкоджан-

ня, або пашкоджаны транспартны сродак, груз, дарожнае пакрыццё, дарожныя і ін- шыя збудаванні ці іншая маёмасць, вінава- ты карэацка штрафам ад 5 да 20 базавых велічынь.

Што да веласпедыстаў, то спецыяліст нагадвае: ім неабходна абсталяваць сваіх «жалезных коней» фарами (ліхтарамі), якія выпраменьваюць наперадзе белае святло, ззаду — чырвонае. І не забываць, што па праезнай частцы дарогі можна рухацца не далей за 1 метр ад яе правага краю.

Тацяна ЛАЗОЎСКАЯ, lazovskaya@zviazda.by

Зважай

ПЕШАХОД НЕ ЗАЎЖДЫ МАЕ РАЦЫЮ

Сумна, але факт. У верасні кожнае дарожна-транспартнае здарэнне адбылося з удзелам пешаходаў альбо веласпедыстаў. Падавыя статыстыкай падзяліліся ва ўпраўленні Дзяржаўтаінспекцыі МУС РБ.

У першы асенні месяц здзейснена 126 наездаў на пешаходаў і 42 — на веласпедыстаў. Заўважым, што ў палове выпадкаў вінаваты менавіта пешаходы. У выніку сваёй бесклаптнасці ў верасні загінуў 23 з іх, а яшчэ 42 атрымалі розныя пашкоджанні. Кожны трэці знаходзіўся ў стане алкагольнага ап'янення. Упадальнікі веласпедыстаў сталі віноўнікамі ў 24 здарэннях. Чатыры выпадкі сталі смертнымі.

— З кожным днём восені праблема гібелі і траўмавання людзей на цёмнай дарозе становіцца ўсё больш актуальнай, — кажа Ганна БАНАДЫК, старшы інспектар па асаблівых даручэннях упраўлення ДАІ МУС РБ. — У сувязі з гэтым Дзяржаўтаінспекцыя чарговы раз нагадвае, што пешаходы павінны рухацца па тратурах і пешаходных дарожках, і толькі пры іх адсутнасці — па

ўзбоччыне. У выпадку немагчымага руху па ўзбоччыне дазволена ісці па краі праезнай часткі, аднак абавязкова насустрэчу транспарту. Гэта дазволіць убачыць аўтамабіль, які набліжаецца, і свочасова адрэагаваць на небяспеку. У цёмны час, ва ўмовах абмежаванай бачнасці, неабходна абазначыць сябе святлоадбівальнымі эле- ментамі. Прытым яны не павінны закрывацца складамі адзення, каб кіроўцы іх бачылі. Веласпедыстам і вочкучы гужавых павозак рэкамендуецца надзяваць камізэлькі павышанай бачнасці. Флікеры дазваляюць пешаходам «світацца» на адлегласці 130-140 метраў, а пры руху з далёмым святлом адлегласць павялічваецца да 400 метраў. У такім выпадку ў кіроўцы з'явіцца рэальная магчы- масць пазбегнуць наездаў. Мінімальны памер штрафу за ігнараванне святлоадбівальных элементаў — 180 тысяч рублёў. Гэта больш за тую суму, за якую можна набыць дзесяць флікераў. Але карысць і выратаванае жыццё не вымераеш ніякімі грашмамі.

Тарас ШЧЫРЫ, taras@zviazda.by

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ АУКЦИОНА РУП «БЕЛСПЕЦКОНТРАКТ» 19 ноября 2015 года проводит 18-й открытый аукцион по продаже имущества республиканской собственности

Table with 5 columns: Номер лота, Наименование техники, Местонахождение объекта, Начальная цена продажи (без НДС), Сумма задатка (без НДС). It lists various lots for auction, including vehicles and machinery.

Аукцион состоится по адресу: г. Минск, ул. Казинца, д. 2, 6-й этаж, 19 ноября 2015 г. в 11.00. К участию в аукционе допускаются юридические лица, индивидуальные предприниматели и физические лица, оплатившие задаток и подавшие заявление на участие в аукционе, учредительские и другие необходимые документы до 17.00 16 ноября 2015 года.

Победитель аукциона обязан: 1. Заключить договор купли-продажи не позднее 3 дней с момента проведения аукциона. 2. Произвести оплату стоимости движимого имущества разовым платежом в течение 5 банковских дней для резидентов Республики Беларусь и 10 банковских дней для нерезидентов Республики Беларусь со дня подписания договора купли-продажи. Задаток, обеспечение штрафа и денежные средства победителем лота перечисляются на расчетный счет РУП «Белспецконтракт»: 3012244970018 в ОАО «Белинвестбанк», г. Минск, пр. Машерова, 29, код 153001739, УНП 101099370, БИК 153001369. БЕЛНДС.

ABSOЛЮТБАНК КРАТКАЯ ИНФОРМАЦИЯ об открытой продаже облигаций четвертого, пятого и шестого выпусков Закрытого акционерного общества «АБСОЛЮТБАНК»

Наименование эмитента на белорусском языке: полное - Закрытое акционерное общество «АБСОЛЮТБАНК»; сокращенное - ЗАТ «АБСОЛЮТБАНК». Наименование эмитента на русском языке: полное - Закрытое акционерное общество «АБСОЛЮТБАНК»; сокращенное - ЗАО «АБСОЛЮТБАНК» (далее - эмитент). Место нахождения эмитента: 220023, г. Минск, проспект Независимости, 95; телефон: (8 017) 267 718; факс: (8 017) 237 07 02; e-mail: root@absolutbank.by. Эмитент зарегистрирован Национальным банком Республики Беларусь 29.12.1993, регистрационный № 34. Публикация информации об эмитенте будет осуществляться в РИУ «Издатский дом «Звязда» в следующие сроки: бухгалтерская отчетность эмитента в составе, определенном пунктом 8 Инструкции о порядке представления и публикации участниками рынка ценных бумаг отчетности и иной информации, утвержденной постановлением Министерства финансов Республики Беларусь от 21.12.2010 №157 - не позднее трех месяцев со дня окончания отчетного финансового года; информация о принятии решения о реорганизации или ликвидации эмитента - не позднее двух месяцев с даты принятия соответствующего решения; информация о возобуждении в отношении эмитента производства по делу об экономической несостоятельности (банкротстве) - в течение пяти дней с момента получения соответствующего судебного постановления, если иное не установлено законодательством Республики Беларусь; информация о внесенных изменениях в проспект эмиссии облигаций - не позднее семи дней с даты государственной регистрации соответствующих изменений в Департаменте по ценным бумагам Министерства финансов Республики Беларусь. Депозитарий, обслуживающий эмитента (далее - депозитарий), является ЗАО «АБСОЛЮТБАНК», расположенное по адресу: 220023, г. Минск, проспект Независимости, 95. Депозитарий зарегистрирован Национальным банком Республики Беларусь 29.12.1993, регистрационный № 34. Специальное разрешение (лицензия) на право осуществления депозитарий профессиональной и биржевой деятельности по ценным бумагам № 02200/5200-124-1117 выдано Министерством финансов Республики Беларусь действительно до 29.07.2022. Уставный фонд эмитента составляет 373 306 355 400 белорусских рублей. Эмитент осуществляет выпуск процентных именных облигаций 4, 5 и 6 выпуска (далее - облигации) в бездокументарной форме со следующими параметрами:

Table with 5 columns: Параметр, 4 выпуск, 5 выпуск, 6 выпуск. It lists parameters for the bonds, including volume, nominal value, and interest rate.

Выпуск облигаций осуществляется эмитентом по согласованию с Национальным банком Республики Беларусь (постановление Правления Национального Банка Республики Беларусь от 13.10.2015 № 610) в пределах 80 процентов нормативного капи-

тала в соответствии с подпунктом 1.8. пункта 1 Указа Президента Республики Беларусь от 29.04.2006 № 277 «О некоторых вопросах регулирования рынка ценных бумаг». Открытая продажа облигаций юридическим лицам и индивидуальным предпринимателям осуществляется на внебиржевом и (или) биржевом рынках с 23.10.2015 по 23.10.2020. Срок обращения облигаций составляет 1827 календарных дней - с 23.10.2015 по 23.10.2020. Информация о величине процентной ставки публикуется РИУ «Издатский дом «Звязда» одновременно с публикацией краткой информации о выпуске облигаций. Выплата процентного дохода по облигациям осуществляется владельцам облигаций ежеквартально путем перечисления денежных средств на счета владельцев облигаций в валюте номинала в безналичном порядке. Дата начала погашения облигаций: 23.10.2020. При погашении облигаций владельцу облигаций выплачивается номинальная стоимость облигаций, а также доход за последний период начисления дохода (иные неполученные доходы - при их наличии). В период обращения облигаций эмитент осуществляет приобретение облигаций до даты начала их погашения у любого их владельцев по цене, равной номинальной стоимости облигации, в даты выплаты процентного дохода в порядке, предусмотренном проспектом эмиссии облигаций. Выплата процентного дохода и номинальной стоимости облигаций осуществляется в валютном законодательстве Республики Беларусь. С более подробной информацией (проспектом эмиссии облигаций) можно визу- ально ознакомиться ежедневно (за исключением выходных дней (субботы и воскресенья), государственных праздников и праздничных дней, установленных и объявлен- ных нерабочими в соответствии с законодательством Республики Беларусь) в голо- вном офисе эмитента (г. Минск, проспект Независимости, 95) в соответствии с регла- ментом работы эмитента, а также на официальном сайте эмитента в сети интернет по адресу: www.absolutbank.by.

Председатель Правления эмитента В.И.Вашкевич, Главный бухгалтер эмитента О.С.Турбина.

Решением Наблюдательного совета ЗАО «АБСОЛЮТБАНК» от 01.10.2015 (Про- токол № 13) установлена величина процентного дохода по облигациям ЗАО «АБСОЛЮТ- БАНК»: четвертого выпуска - в размере 6,5 процентов годовых; пятого выпуска - в размере 6,5 процентов годовых; шестого выпуска - в размере 30 процентов годовых. Лицензия на осуществление банковской деятельности Национального банка Республики Беларусь №8 от 24.06.2015. УНП 100331707

Акция

А ЯК ПАРКУЕЦЕСЯ ВЫ?

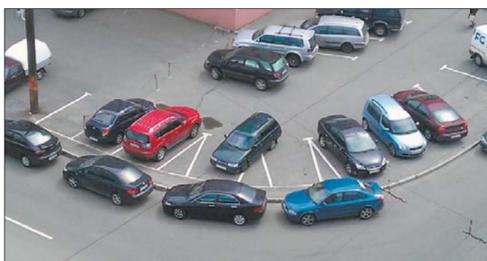
Каб праверыць гэта, зазірніце і ў ваш двор

Шырокамаштабная экалагічная акцыя «Я паркуюся, як...» праходзіць у Мінску.

— У сувязі з пастаянным павелічэннем колькасці аўтамабіляў у сталіцы, усё больш актуальнай становіцца праблема падзелу двароў паміж аўтамабілістамі і жыхарамі, — расказалі ў прэс-службе ДАІ ГУУС Мінгарвыканкама. — Дваровыя тэрыторыі перагружаны транспартам, з-за чаго многія аўтаўладальнікі пакідаюць свае транспартныя сродкі на зялёнай зоне, наносзячы шкоду навакольнаму асяроддзю і знішчаючы расліннасць. Таксама гэта стваряе дадатковыя праблемы для праезду транспарту аварыйна-выратавальных службаў, машын хуткай дапамогі і іншых. У мэтах экалагічнай асветы грамадзян, а таксама прафілактыкі прыродаахоўных мерапрыем- стваў на тэрыторыі сталіцы на пастаяннай аснове будзе праводзіцца шырокамаштабная экалагічная акцыя «Я паркуюся, як...», скіраваная на недапушчэнне стаянкі транспартных сродкаў на газонах.

Акцыя, ініцыяваная сумесна з УДАІ ГУУС Мінгарвыканкама, ГА «Гаражы, аўтастаянкі і паркоўкі», Беларускай асацыяцыяй экспертаў і сюрвейраў на транспарце пры падтрымцы Мінгарвыканкама і Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя. Абследаванні дваровых тэрыторій будуць праводзіцца сістэма- тычна. Каб не дапусціць паркоўкі на зялёных зонах, у адпаведных месцах дваровых тэрыторій будуць устаўляцца дэкаратыўныя агароджы, малія архітэктурныя формы і праводзіцца пасадка дрэў і кустоў.

Сяргей РАСОЛЬКА, rs@zviazda.by



«Дорожно-строительный трест № 3» СООБЩАЕТ О ПРОВЕДЕНИИ ВНЕОЧЕРЕДНОГО СОБРАНИЯ АКЦИОНЕРОВ, КОТОРОЕ СОСТОИТСЯ 29 октября 2015 года в 11.00 по адресу: г. Могилев, ул. Космонавтов, 23.

ПОВЕСТКА ДНЯ: 1. О выплате дивидендов по результатам 9 месяцев 2015 года. 2. О внесении изменений и дополнений в Устав Общества. Регистрация лиц, имеющих право на участие в собрании, будет проводиться 29.10.2015 г. с 10.00 до 10.45 по адресу: г. Могилев, ул. Космонавтов, 23. Дата составления списка лиц, имеющих право на участие в собрании, — 20.10.2015 г. Лицам, имеющим право на участие в собрании, можно ознакомиться с материалами к собранию с 26 октября 2015 года по адресу: г. Могилев, ул. Космонавтов, 23, каб. 33. Лицам, имеющим право на участие в собрании, при себе иметь документ, удостоверяющий личность (для представителей акционеров — доверенности, зарегистрированные в соответствии с действующим законодательством). Справки по телефону: 28 40 20, 23 64 24 — ОЭАИП, Наблюдательный совет. УНП 700048607

ОБЪЯВЛЕНИЕ О ТОРГАХ

Лот № 1. ИЗОЛИРОВАННОЕ ПОМЕЩЕНИЕ, ИНВЕНТАРНЫЙ № 200/D-123605, наименование «вспомогательное (подсобное) помещение», помещение № 37 по адресу: г. Витебск, ул. Гагарина, дом 7. Стоимость объекта — 29 700 000 рублей. Лот № 2. ИЗОЛИРОВАННОЕ ПОМЕЩЕНИЕ, ИНВЕНТАРНЫЙ № 200/D-123580, наименование «вспомогательное (подсобное) помещение», помещение № 36 по адресу: г. Витебск, ул. Гагарина, дом 7. Стоимость объекта — 29 400 000 рублей. Наименование (описание) имущества и его стоимость: ОДО «СтройДомИнвест» (УНП 390286494). Наличие обременений: отсутствуют. Местонахождение (адрес) имущества: Витебская область, г. Витебск, ул. Гагарина, дом 7. Место (адрес), дата и время проведения торгов: 09.11.2015 в 15.00 г. Витебск, ул. Правды, 32, каб. 318. Справочная информация об организаторе торгов: Управление принудительного исполнения ГИУ Витебского облисполкома 210101, г. Витебск, ул. Правды, д. 34 www.vitebskjust.gov.by Судебный исполнитель Ходунькин Сергей Сергеевич — тел./факс (80212) 606 990. Начальник отдела Бураков Игорь Вячеславович — тел. (80212) 600 975. Лицо, желающее принять участие в торгах, до начала торгов обязано: 1. Подать письменную заявку на участие в торгах и дать подписку об отсутствии препятствий для приобретения имущества, предусмотренных законодательством. 2. Внести задаток в размере 10 процентов от стоимости имущества (по каждому лоту) на депозитный счет управления принудительного исполнения ГИУ Витебского облисполкома №364230301037 в ф-ле 200 ОАО «АСБ Беларусбанк», код 635, УНП 300002505, не позднее 15.00 06.11.2015 г. Минимальная величина первого шага — 5% от первоначальной стоимости лота. В соответствии с частью 3 статьи 401 Хозяйственного процессуального кодекса Республики Беларусь возмещение затрат на организацию и проведение торгов осуществляется покупателем имущества. Более подробную информацию можно получить на сайте Главного управления юстиции Витебского облисполкома www.vitebskjust.gov.by УНП 200299909

ИЗМЕНЕНИЯ В ИЗВЕЩЕНИИ О ВТОРЫХ ПОВТОРНЫХ АУКЦИОННЫХ ТОРГАХ ПО РЕАЛИЗАЦИИ ИМУЩЕСТВА ОАО «БАРАНОВИЧИДРЕВ», опубликованном в газете «Звязда» 15.10.2015 г. Ликвидационная комиссия ОАО «Барановичдрев» в соответствии с п.4 извещения снимает с аукционных торгов 27.10.2015 года Лот №18-ТО-18Б — «АМКАДОР» — 80.913.000 рублей. Тел. для справок: +375-29-6332490 УНП 200299909

Утерянный полис страховой компании ЗАО «Промтрансинвест» по гражданской ответственности владельцев транспортных средств на территории РБ серии ВА № 3777886 считать недействительным. УНП 100357923

Руденский сельский исполнительный комитет Пуховичского района Минской области проводит открытый аукцион по продаже земельных участков в частную собственность для строительства и обслуживания жилого дома гражданам Республики Беларусь, расположенных в Руденском сельсовете

Table with 7 columns: № лота, Адрес земельного участка, Площадь (га), Наличие инженерных сетей, Начальная цена (рублей), Затраты, Затяток (рублей). It lists four lots for auction with details on location, area, and infrastructure.

Аукцион состоится 26 ноября 2015 года в 10.00 по адресу: г.п. Руденск, ул. Ленинская, д. 17 Пуховичского района Минской области. Заявления на участие и необходимые документы принимаются до 23 ноября 2015 года до 17.00 по вышеуказанному адресу.

Table titled 'БУХГАЛТЕРСКИЙ БАЛАНС на 1 октября 2015 года' showing financial data for OAO 'Bank BelVEB'. It includes columns for article name, symbol, and values for 01.10.2015 and 01.10.2014.

О ПРИБЫЛЯХ И УБЫТКАХ за 9 месяцев 2015 года

Table titled 'О ПРИБЫЛЯХ И УБЫТКАХ за 9 месяцев 2015 года' showing financial data for OAO 'Bank BelVEB'. It includes columns for article name, symbol, and values for 9 months of 2015 and 9 months of 2014.

Открытое акционерное общество «Арма» уведомляет кредиторов об уменьшении размера уставного фонда на основании решения внеочередного общего собрания акционеров от 30.09.2015 г. в связи с реорганизацией Общества в форме выделения. Новый размер уставного фонда ОАО «Арма» составит 1 375 557 229 (Один миллиард триста семьдесят пять миллионов пятьсот пятьдесят семь тысяч двести двадцать девять) белорусских рублей, разделен на 138 847 (Сто тридцать восемь тысяч восемьсот сорок семь) штук простых (обыкновенных) АКЦИЙ. УНП 700002779

Гродненский областной исполнительный комитет ИНФОРМИРУЕТ, что согласно протоколу конкурсной комиссии по выбору заказчика (застройщика) по строительству многоквартирных жилых домов, за исключением жилых домов повышенной комфортности, в городе Гродно от 02.10.2015 № 2 конкурс по выбору заказчика (застройщика) по строительству многоквартирных жилых домов №№ 39, 40, 41 в микрорайоне Южный — 3 в Гродно признан несостоявшимся. УНП 500199703

Новыя «зоркі»

КАЛІ МЭТА — ЯШЧЭ НАПЕРАДЗЕ

Мінская школьніца паставіла два рэкорды Еўропы ў паўэрліфтынгу і здзівіла самага Шварцэнгера

Шаснаццацігадовая Аляксандра БУРЫКІНА на першы погляд звычайная дзяўчына. Вучаніца 11 класа адной са сталічных школ, дачка святара, з ранніх гадоў займаецца спортам. Яшчэ месца таму яе імя было невядомае шырокаму колу людзей, а сёння пра беларуску ведаюць не толькі ў роднай краіне, але і за яе межамі.



Аляксандра першая сярод айчынних спартсменаў прыняла ўдзел у прэстыжных турнірах «Арнольд Класік Еўропа — 2015», паставіла два рэкорды кантынента — 135 кілаграмаў у прысяданні і 347,5 — у суме трохбор'я. Але дзяўчына здзівіла публіку не толькі сваімі спартыўнымі дасягненнямі, а яшчэ і тым, што выступала ў майцы з выявай беларускага лідара і споганам «Моцны прэзідэнт моцнай краіны». Такую ж майку яна падарыла і Шварцэнгера, а ён, у сваю чаргу, паабяцаў прыехаць у Беларусь.

у падарунак. Але прэзідэнт міжнароднай федэрацыі паўэрліфтынгу настолькі ўразіўся маімі рэкордамі, што расказаў пра іх Шварцэнгера, і той падшышоў паціснуць мне руку. Арнольд убачыў мяо майку і сказаў, што ведае нашага прэзідэнта, адзначыў, што ў нас вельмі моцны народ, які і сам кіраўнік дзяржавы. Па-мойму, ён зацікавіўся Беларуссю і мае намер прыехаць да нас у госці. Але перад гэтым запрасіў мяне на турнір «Арнольд Класік Амерыка», які пройдзе ў наступным годзе.

Што тычыцца арыгінальнай ідэі з майкай, яе аўтарка — сама Аляксандра, яна адзначала, што такім чынам хацела паказаць, наколькі добрая наша краіна і яе прэзідэнт. Стварэннем новага прадмета гардэроба і яго афармленнем, выбарам малюнка, Саша таксама займалася сама.

— Я выхавана ў духу патрыятызму, паважаю нашага Прэзідэнта і любю нашу краіну. Аляксандр Рыгоравіч многае робіць для спорту, і я рада, што сваімі рэкордамі здолела даказаць, наколькі моцныя ў нас людзі.

«Спартсмен павінен быць моцным, а не духоўна».

Графік спартсменкі і раней быў няпростаю, я дзень пачынаецца ў пачатку сямі гадзіны раніцы, затым школьныя заняткі, а прама адтуль Аляксандра адпраўляецца на трэніроўку. Шлях няблікі: вучыцца Саша ў раёне Каменнай Горкі, а трэніроўка ў Стайках. Цяпер у яе расклад дадалася яшчэ адна графа — інтэр'ю, якіх дзяўчына раздала ўжо нямяла. Аднак да сваёй папулярнасці школьніца ставіцца даволі стрымана.

— У мяне была толькі маленькая надзея, што ён падыздзе, і я змагу хутка ўручыць яму майку

Аляксандр КАРШАКЕВІЧ:

Пра адданасць алімпійскага чэмпіёна свайму клубу і справе

«ПАТРЫЯТЫЗМ БЫЎ У НАС У КРЫВІ»

Яго называюць найлепшым гандбалістам XX стагоддзя, яго ўнікальнасцю захапляліся не толькі аматары спорту, але і самі гульцы ручнога мяча. У фінальным матчы Алімпіяды-80, быўшы 21-гадовым хлопцам, ён падахвоціўся дапамагчы зборнай у вырашальны момант і... не змог. Але ўжо праз 8 гадоў спатуна рэабілітаваўся і надзеў на грудзі алімпійскае «золата». Першы беларус, які трапіў у зборную СССР па гандболе, быў сапраўдным жахам для варагароў усяго свету, выпрабавуючы іх кідкамі, якія прыдумляў сам. Аляксандр Каршакевіч з шэрагу тых легендаў, якіх ведаюць пакаленнямі.

Мы сустрэліся з Аляксандрам Уладзіміравічам на трэніроўцы гандбольнага СКА, клуба, з якім звязана ўсё яго жыццё. Побач быў Спартак Мірановіч — чалавек, які прайшоў праз уся яго кар'еру. Ужо практычна два дзесяці гадоў гэты дуэт стаіць на чале мінскага клуба і рыхтуе кадры для нацыянальнай зборнай.

Аб СКА

У мінскім клубе Аляксандр Каршакевіч правёў ужо больш за 30 гадоў. З ім ён стаў шасціразовым пераможцам чэмпіянатаў СССР, уладальнікам Кубка еўрапейскай чэмпіёнаў, Кубка уладальнікаў кубкаў еўрапейскіх краін і Суперкубка.

Аб зборнай

«Чалавек, народжаны для гандбола», — так пра Каршакевіча ў адным з інтэр'ю сказаў яго напарнік па зборнай СССР Юры Шаўцюк.

Сам Аляксандр пачаў займацца гандбалам яшчэ школьнікам: гэта было не дзіўна, бо дзіцем ён быў актыўным. Усё атрымлівалася надрэнна, і поспех да спартсмена прыйшоў у даволі маладым узросце. У 21 год ён ужо гуляў за зборную СССР на Алімпійскіх гульнях у Маскве.

Аб таленце

«Ён быў здольны на тое, чаго не мог зрабіць ніхто», — так Спартак Мірановіч характарызаваў свайго вучня.

Каршакевіч называлі найлепшым крайнім гандбалістам свету. У яго арсенале было гадоўнае — высокая тэхніка і хуткасць. Многія варатары на сваім вопыце даведваліся, што такое «падрутка» Каршакевіча і «парашут» савецкага гандбаліста. Дарэчы, гэтыя элементы ён прыдумаў сам.

— У камандзе ў цэнтры гуляў Ігар Кашкан, а з краю я. Спартак Пятровіч падказаў такую звязку, Ігар скідаваў мяч мне ў зону, а я выконваў кідок, так і пайшло — парашут, парашут. Гэты прыём часта нас вярнуў у тым ліку на чэмпіянаце СССР. А «падрутка» — гэта ўжо асабіста мая вынаходка: заставаўся пасля трэніроўкі на 5-10 хвілін і круціў мяч, потым яго ў працэсе гульні мадэрнізаваў прыём.

— Ці доўга варатары не маглі справіцца з вайшым вынаходкамі? — Першы чалавек наваі Мікалай Томін, які быў вараатар ЦСКА, у адным з інтэр'ю сказаў, што Каршакевіч прымушаў стаць у такую позу, з якой зрабіць практычна нічога немагчыма. Сёння ўжо многія гульцы «круцяць» няболага.

— Ці праўда, што вам прапаноўвалі перайсці ў футбол? — На трэніроўцы да мяне падшыо Эдуард Малафееў і сказаў: «Пераходзь да мяне, а то ў нас няма каму гуляць з вамі».

— Як вы разважалі на гэтую тэму? — Так, шмат разоў. Лік стаў бы роўным, далей дадатковы час і невядома, што там. А раптам стаў бы алімпійскі чэмпіёнам ды ў такім маладым узросце, падшыо бы крыльцы і закінуў гэты від спорту? А так яшчэ было да чаго імкнуцца.

— Гэта значыць, вы былі схільныя ў маладосці да «зорнай» хваробы? — Быў момант, калі пасля чэмпіянату свету, які мы выйгралі, пачалася паездка, турнір са зборнай, менш часу пачаў аддаваць трэніроўкам, стаў дзесьці паказваць сваё «я» ў клубе, а Спартак Пятровіч зрабіў проста — падчас фіналу Кубка СССР узняў і пасадзіў на трыбуну. Усё адразу стала ясна, і хваробу як рукой зняло. Наогул такая «зорнасць» страшная для спартсмена і непрыемная: нават калі ты лідар каманды, павінен весці за сабой калектыў, толькі так чалавек можа дасягнуць чагосьці ў вялікім спорце.

— Наогул трапіць у зборную СССР было марай? — Канкурэнцыя тады была вялізная, і трапіць туды было вельмі складана. Па-першае, гэта было вялікім гонарам (дарэчы, я лічу, што і сёння выступаць за зборную Беларусі — таксама гонар). Па-другое, усім тады кіравала Масква, таму, каб прабыць у каманду, трэба было быць мацнейшым за сталічнага гульца на галаву. А калі ўжо прабыўся ў склад, тады на плечы клалася вялікая адказнасць — абараняць гонар краіны.

— Вы часта паўтараеце, што тады спартсмены ў першую чаргу гулялі за Дар'я... — У той час гэта была вельмі вялікая краіна, таму патрыятызм быў у нас у крыві. Калі іграў гімна і я стаяў на найвышэйшай прыступцы п'едэстала, заўсёды быў камік у горле і слёзы на вачах, проста таму, што мы даказалі, што найлепшыя ў свеце. Патрыятызм ёсць і сёння, дошчы ўспом-



Фота Аляксандра КАРШАКЕВІЧА

ніць нашых хлопцаў на чэмпіянаце свету ў Бразіліі — якія сабраліся яны былі пад гукі гімна, пляча да пляча.

— Гэтыя два наогул нічым не займаўся. Каб звязаць сваю працу не са спортам, нават не думаю, а потым пры вельмі добрым выпадку ў 1996-м мне прапанавалі паспрабаваць сябе ў ролі трэнера ў СКА. Так усё і закруцілася, налета ўжо будзе 20 гадоў, як я працую тут. Потым некаторы час узначальваў зборную краіны. Вядома, на плечы гадоўнага трэнера падае нашмат больш адказнасці, чым на памочніка. Але кожны настаўнік хоча быць першым.

— Чаго вы хацелі б дасягнуць на пасадзе трэнера? — Калі браць сённяшні сезон, то хацелася б трапіць у групу на кубак ЕГФ і сплыць ужо нарэшце брасці гандбольны клуб (смяецца).

— Як ацэніце стан беларускага гандбола? — Наогул у свеце сёння ён не стаіць на месцы. Мы часта спрачаемся з гульцамі на тэму таго, што раней гандбол быў «разумнейшым». Калі браць наша пакаленне, то тады, напэўна, у нас былі больш асэнсаваныя камбінацыі, але ўсё настолькі хутка мяняецца, што невядома, якім гандболом будзе заўтра.

Калі казаць пра Беларусь, то з прыходам у федэрацыю Уладзіміра Канап'лёва, усё кардынальна змянілася. Гандбол у краіне пачаў расці — адкрываюцца школы, і дзеці ў іх ідуць.

Выступленні зборнай у апошнія гады надрэнна, на ўсіх топ-турнірах Беларусь прымае ўдзел, гэта ўжо вялікі крок наперад. Калі яшчэ праб'ёмся на Алімпіяду, будзе наогул выдатна.

Пра сям'ю

Не раз Аляксандр Уладзіміравіч казаў, што сямейнае ішчасце прыйшло да яго значна пазней, чым спартыўнае, але сёння яно ёсць.

— У мяне выдатная сям'я, цудоўная жонка, дачка, унук, заўсёды ходзяць на ўсе матчы СКА. Асабліва унук — ён ужо, дарэчы, займаецца гандбалам. Сямейнае ішчасце — гэта калі муж і жонка разумеюць справу, якую робіць хтосьці з іх. Нездарма ж кажуць: мужык і жонка — найлепшая суполка. Жонка — гэта наогул залог будучыні сямі.



Гандбольны клуб СКА. 1987 год.

А што заўтра?



Пра чорную паласу ў беларускай гімнастыцы ведаюць усе, нават людзі, якія не асабліва цікавяцца спортам. Толькі ланівы ці абсалютна абьяквы да гэтага віду журналіст не пісаў крытычных артыкулаў аб праблемах, застой, няўдачах.

Усе пытанні ў прынцыпе, пад увагай, і казалі пра іх не раз: недахоп залаў, трэнераў, матэрыяльных сродкаў. Сапраўды, «медальны» від спорту ў дзевяностыя, на рубяжы двухтысячных скаціўся даволі нізка. Але здарыўся гэты спад далёка не ў адно імгненне, а значыць, і невядома.

У ПОШУКАХ ЧЭМПІЁНА

Чаго хочуць бацькі, аддаючы дзяцей у спартыўную школу, і на каго раўняюцца юныя таленты, мы даведаліся, пабываўшы на трэніроўцы шасцігадовых спартсменаў

трэнеры шукаюць новых чэмпіёнаў, і з першых вуснаў пачуць аб праблемах дзіцячага спорту, а таксама даведацца думкі бацькоў на гэты конт.

У фав адной са сталічных спартыўных школ шматлюдна, і гэта ўсяляе аптымізм — дзеці цікавы спорт. У нядаўнім яшчэ мінулым дзейная спартсменка НАСТАСЯ МАРАЧКОЎСКАЯ (на фота), а сёння ўжо настаянік, збірае сваю групу з дзясці чалавек і адпраўляе дзяўчат у залу: пачынаецца трэніроўка.

Спартсменкі вядома знаходзяцца ў добрых настроях не толькі ад заняткаў, але і таму, што сярод іх новыя людзі. «Настася Ігарыўна, а што сёння за дзень, чаму да нас прыйшлі журналісты?» — цікавіцца адна з гімнастка.

Настася ж уважліва адсочвае выкананне кожнага практыкавання, стараючыся не прапусціць памылкаў, надае ўвагу кожнаму дзіцяці. Камусьці дастаюцца пахвалы, а хтосьці зноў і зноў перабравае элемент, чакаючы ўбачыць у вачах трэнера адарэнтэ.

— Гэта мой першы набор, — пачынае размову Настася, — таму, напэўна, і стаўленне ў мяне да іх асаблівае. Зараз дзючэнкам па 6 гадоў, а набрала я іх у 5. За год яны ўжо вывучылі праграму трояка юнацкага разраду, выступалі на спаборніцтвах. Але наогул, на мой погляд, трэба пачынаць крэйну раней, у гады 4 ўжо можна аддаваць дзіця ў гімнастыку.

Сама Настася прызнаецца, што з'яўляецца фанаткай сваёй працы, чалавечам, хворым на спорт. Яна завяршыла прафесійную кар'еру пасля Алімпіяды ў Лондане, і ўжо тады ведала, што знойдзе сябе ў трэнэрскай працы. Гледзячы на тое, з якім запалам маладая трэнэр расказвае пра сваю справу, нават не

ваецца тэхніка, таму цяпер вамя вежа мовы і снарады: дыван, яму з паралонам (для адпрацоўкі скачкоў), гімнастычныя дарожкі.

— Гэта спецыфічны ўзрост, са стапаэнтнай дакладнасцю ніколі не скажаш, ці стане дзіця чэмпіёнам, але схільнасць разглядаецца можна ўжо цяпер. Хтосьці прыходзіць і нават на перакладзіне вісець не можа, а хтосьці ўжо падцягваецца, і не адзін раз. Але працую я з усімі.

Настаўнік адзначае і тое, што вялікую ролю ў фарміраванні спартсмена адгрываюць бацькі, успамінае сябе ў юныя гады і наракае на тое, што сёння многія не хочуць гадаваць прафесійнага гімнаста з-за высокай траўмаабеспячэннасці і сур'ёзных фізічных нагрузкаў. Ды і сярод дзяцей усё радзей сустракаюцца энтузіясты.

Каб растлумачыць сітуацыю, адпраўляемся ў хол, дзе ў чаканні сваіх дзяцей і знаходзяцца бацькі.

— У першую чаргу ад заняткаў, хацелася б атрымаць фізічнае развіццё дзіцяці, — адзначае бабуля маленькай гімнасткі Насці Грудз — Зорак з неба не хапаем, што атры-

маецца, тое атрымаецца, унучы падбааецца. Здавак вырываць чэмпіёнку у нас няма, гэта дзецка звыш, а мы толькі можам накіраваць дзіця, нешта падказаць. Умовы, у якіх сёння займаюцца дзеці, нармальныя, трэнэр добры: яна з ім і цярыліцца, і строгая, калі трэба.

Пасля пытання аб тым, чаму гімнастыка сёння страціла сваю папулярнасць, Галіна Аляксандраўна ўгадвае сваю маладосць і кажа, што ў часы СССР уся краіна захаплялася спортам.

— Ды ў нас і глядзець больш няма чаго было па тэлевізары! Сёння ў моладзі велізарны выбар заняткаў, таму фізікультура і спорт часам застаюцца не запатрабаванымі.

У канцы трэніроўкі дзеці, якія ўжо звыкліся з нашай прысутнасцю, з задавальненнем паіроўваюць фотграфію, абдымаюць Настасю Ігарыўна, а сямья смелья адважваюцца выказаць сваю першую думку пра спорт.

— Я займаюся гімнастыкай, таму што мне падбааецца спорт. Хачу быць гнуткай, прыгожай і моднай, як Настася Ігарыўна, сапраўднай чэмпіёнкай. А яшчэ хачу быць падобнай да нашай біятлісткі Дашы, як і яна, буду выйграваць медалі і кубкі.

Такое свяржэнне шасцігадовай Ганны прымушае верыць у хэл-энд. Ды і атмосфера, якая панавала ў зале на працягу нашай двухгадзінай прысутнасці (а там кіпела работа не толькі групы Марачкоўскай), дае надзею на лепшае, і ўжо здаецца, што ўсе праблемы пераадоленыя, а хтосьці з гэтых дзічуцкак абавязкова стане новай «зоркай».



КУП по оказанию услуг «Гродненский центр недвижимости» сообщает о проведении повторного открытого аукциона по продаже недвижимости 13 ноября 2015 года

Предмет аукциона – капитальное строение с инвентарным номером 400/С-5537 (магазин № 3 «Техника в быту») общей площадью 795,3 кв.м с принадлежностями, расположенной по адресу: г. Гродно, ул. Домбровского, 65. Год постройки – 1988.

Продавец – открытое акционерное общество «Ясень».

Начальная цена продажи – 8 000 000 000 рублей.

Сумма задатка – 500 000 000 рублей.

Справки по тел. (0152) 411025, 720537.

Адрес сайта: www.grodno.gov.by УНП 590727594

Гродненский филиал РУП «Институт недвижимости и оценки»

ИЗВЕЩАЕТ О ПРОВЕДЕНИИ АУКЦИОНА ПО ПРОДАЖЕ ИМУЩЕСТВА

Наименование	Характеристика
ЛОТ 1	1) капитальное строение, инв. № 420/С-37059 (назначение – здание административно-хозяйственное, наименование – здание административно-хозяйственное) площадью 1238,1 кв.м, расположенное по адресу: г. Лида, ул. Кирова, 3; 2) капитальное строение, инв. № 420/С-55327 (назначение – здание специализированного автомобильного транспорта, наименование – гараж на 6 автомашин) площадью 152,6 кв.м, расположенное по адресу: г. Лида, ул. Кирова, 3; 3) капитальное строение, инв. № 420/С-55095 (назначение – сооружение неустановленного назначения, наименование – сооружение благоустройства), общей площадью покрытия 1612,7 кв.м, расположенное по адресу: г. Лида, ул. Кирова, сооружение благоустройства к зданию № 3; 4) капитальное строение, инв. № 420/С-55096 (назначение – сооружение специализированное коммунального хозяйства, наименование – водопроводная сеть), протяженностью 53,3 м, расположенное по адресу: г. Лида, ул. Кирова, водопроводная сеть к зданию № 3; 5) капитальное строение, инв. № 420/С-55094 (назначение – сооружение специализированное коммунального хозяйства, наименование – канализационная сеть хозяйственная), протяженностью 114,1 м, расположенное по адресу: Лида, ул. Кирова, канализационная сеть хозяйственная к зданию № 3; 6) капитальное строение, инв. № 420/С-55092 (назначение – сооружение специализированное коммунального хозяйства, наименование – тепловая сеть), протяженностью 75,5 м, расположенное по адресу: г. Лида, ул. Кирова, тепловая сеть здания № 3; 7) насос 4 ФБ с эл/дв АО-51-4 7,5 кВт; 8) подогреватель водной; 9) регулятор РО-2; 10) регулятор РТЗ-ПИ; 11) устройство регулировочное РТЗ-ПИ-03; 12) теплогенератор ТЭМ-104-2; 13) система пожарной сигнализации; 14) многолетние насаждения (деревья: липа – 2 шт., каштан – 1 шт., рябина – 1 шт., ясень – 2 шт.; кустарники: сирень – 1 шт.).
Земельный участок, на котором расположен объект	Кадастровый номер 423650100007000779 (назначение – для обслуживания административно-хозяйственного здания), площадью 0,3417 га, расположен по адресу: г. Лида, ул. Кирова, 3.
Начальная цена продажи	9 699 751 556 (девять миллиардов шестьсот девяносто девять миллионов семьсот пятьдесят девять тысяч пятьсот пятьдесят шесть) рублей без учета НДС
Сумма задатка	969 975 156 (девятьсот шестьдесят девять миллионов девятьсот семьдесят пять тысяч сто пятьдесят шесть) белорусских рублей
Продавец	ОАО «Лакораска», г. Лида, 231300, г. Лида, ул. Игнатова, 71, тел./факс: 8-0154-52-27-55
Организатор торгов	Гродненский филиал РУП «Институт недвижимости и оценки», г. Гродно, ул. Врублевского, д. 3, каб. 209, тел. 41-98-32
Условия аукциона	Возмещение ОАО «Лакораска», г. Лида, затрат на проведение независимой оценки имущества в размере 14 094 000 рублей
Условия оплаты	По договоренности сторон
Срок заключения договора купли-продажи	Не позднее 20 рабочих дней с момента подписания протокола аукционных торгов
Номер р/с для перечисления задатка	Р/с 301 257 917 0017 в Дирекции ОАО «Белинвэстбанк» по Гродненской области БИК 153001739, УНП 500833225

Аукцион состоится 23 ноября 2015 г. в 11.00 по адресу: г. Гродно, ул. Врублевского, 3-209.

К участию в аукционе допускаются физические лица, юридические лица и индивидуальные предприниматели, подавшие организатору аукциона в названный в извещении срок заявления с приложением необходимых документов и внесшие в установленном порядке на указанный в извещении текущий (расчетный) счет сумму задатка, получившие билеты участников аукциона с указанием даты регистрации заявления и заключившие с организатором аукциона соглашение о правах и обязанностях сторон в процессе подготовки и проведения аукциона.

Для участия в аукционе в указанный в извещении срок в Гродненский филиал РУП «Институт недвижимости и оценки» подается заявление на участие в аукционе со следующими документами: заверенная банком копия платежного поручения о внесении суммы задатка на текущий (расчетный) счет, указанный в извещении; юридическим лицом резидентом Республики Беларусь – копия документа, подтверждающая государственную регистрацию юридического лица; индивидуальным предпринимателем – документ, подтверждающий государственную регистрацию индивидуального предпринимателя, и его копия, которая заверяется организатором аукциона; юридическим лицом – нерезидентом Республики Беларусь – легализованные в установленном порядке копии учредительных документов и выписка из торгового реестра страны происхождения (выписка должна быть подготовлена в течение шести месяцев до подачи заявления на участие в аукционе) либо иное эквивалентное доказательство юридического статуса в соответствии с законодательством страны происхождения; документ о финансовой состоятельности, выданный обслуживающим банком или иной кредитно-финансовой организацией, с удостоверенным переводом на белорусский или русский язык.

При подаче документов на участие в аукционе организатору аукциона предъявляются: представителем юридического лица, индивидуального предпринимателя – доверенность (документ, подтверждающий полномочия должностного лица) и документ, удостоверяющий личность этого представителя; физическим лицом – документ, удостоверяющий личность физического лица, представителем физического лица – доверенность и документ, удостоверяющий полномочия представителя.

Прим заявлений на участие в аукционе со всеми необходимыми документами заканчивается в установленном организатором аукциона день и время, указанные в извещении. Заявления, поступившие после установленного срока, не рассматриваются. Сроком поступления заявления является дата его регистрации в журнале регистрации заявлений на участие в аукционе. Организатор аукциона имеет право снять предмет аукциона с торгов в любое время, но не позднее чем за 3 календарных дня до назначенной даты проведения аукциона, с чем организатор аукциона извещает участников аукциона.

В процессе торгов начальная цена повышается аукционистом до тех пор, пока только один участник согласится приобрести предмет торгов. Данный участник объявляется победителем торгов. Если аукцион признан несостоявшимся в силу того, что заявление на участие в нем подано только одним лицом, предмет аукциона продается этому лицу при его согласии по начальной цене, увеличенной на 5 процентов.

Заявления на участие в аукционе принимаются по адресу: г. Гродно, ул. Врублевского, 3, каб. 209, с 8.30 до 17.30 (понедельник – четверг) и с 8.30 до 16.30 (пятница) Последний день приема заявлений – 17 ноября 2015 г. до 15.00

Телефон для справок: 41-98-32, 41-98-34 – Гродненский филиал РУП «Институт недвижимости и оценки»

Утерянный бланк строгой отчетности, полис формы 2 РП, 2РН серии КБ № 0081999 считать действительным. УНП 100895903

ИЗВЕЩЕНИЕ о проведении 6 ноября 2015 года повторных аукционных торгов по продаже жилого помещения, находящегося в коммунальной собственности города Минска

Наименование, характеристики и местонахождение продаваемого имущества	Начальная цена, бел. руб.	Размер задатка, бел. руб.
Квартира № 56, расположенная по адресу: г. Минск, ул. Юрия Семёнова, 14-56 (однокомнатная, общая площадь – 46,7 кв. м, инвентарный номер 500/D-708046398)	872 939 000	87 000 000

Продавец имущества: Государственное предприятие «УКС Фрунзенского района г. Минска», 4-й Загорный пер., 64А, 2200273, г. Минск.

Организатор аукциона: УП «Минский городской центр недвижимости», ул. К. Маркса, 39, к. 10, 220030, г. Минск.

Аукционные торги проводятся в порядке, предусмотренном Положением о порядке продажи жилых помещений государственного жилищного фонда на аукционе, утвержденным постановлением Совета Министров Республики Беларусь от 17.11.2010 №1695 (далее – Положение).

К участию в аукционе допускаются юридические и физические лица, внесшие задаток и заключившие соглашение с организатором аукциона по соответствующему предмету торгов, а также представившие организатору аукциона заверенную банком копию платежного поручения о перечислении задатка и заявление на участие в аукционе (установленной формы) с приложением документов, указанных в п.15 Положения.

Задаток перечисляется на расчетный счет УП «Минский городской центр недвижимости» № 301210471019 в региональной дирекции №700 ОАО «БПС-Сбербанк», г. Минск, код 153001369, УНП 190398583 в срок, установленный для приема документов на участие в аукционе.

Аукционные торги проходят в форме открытого аукциона на повышение начальной цены. Аукцион проводится аукционистом, определенным организатором аукциона. В процессе торгов начальная цена повышается аукционистом до тех пор, пока только один участник согласится приобрести предмет аукциона. Данный участник объявляется победителем аукциона, а высшая цена (цена продажи) фиксируется в протоколе о результатах аукциона. В ходе торгов участники могут предлагать свою цену за продаваемое имущество в соответствии с Положением.

В случае если аукцион признан несостоявшимся в силу того, что заявление на участие в нем подано только одним участником или для участия в нем явилось только один участник, предмет аукциона продается этому участнику (лицу, приравненному к победителю аукциона) при его согласии по начальной цене, увеличенной на 5 процентов.

Победитель аукциона (лицо, приравненное к победителю аукциона) возмещает затраты на организацию и проведение аукциона и представляет копии платежных документов, подтверждающих их возмещение, организатору аукциона в течение 10 рабочих дней со дня утверждения протокола о результатах торгов.

Договор купли-продажи между продавцом и победителем аукциона (лицом, приравненным к победителю аукциона) заключается в течение 2 рабочих дней со дня возмещения затрат на организацию и проведение аукциона и представления копий платежных документов, подтверждающих их возмещение.

Оплата стоимости приобретенного имущества осуществляется победителем аукциона (лицом, приравненным к победителю аукциона) в течение 15 рабочих дней с даты заключения договора купли-продажи.

Расходы, связанные с государственной регистрацией договора купли-продажи и основного на нем перехода права собственности, оплачивает победитель аукциона (лицом, приравненным к победителю аукциона).

Аукцион проводится **6 ноября 2015 года в 12.00** по адресу: г. Минск, ул. К. Маркса, 39, зал аукционов. Прием документов, а также консультации по вопросам участия в аукционных торгах осуществляются с **22.09.2015 по 04.11.2015 включительно** в рабочие дни с 09.00 до 13.00 и с 14.00 до 17.00 (по пятницам – до 16.45) по адресу: г. Минск, ул. К. Маркса, 39, каб. 6.

По вопросу осмотра продаваемого имущества следует обращаться по телефону: (017)399-53-91 (Государственное предприятие «УКС Фрунзенского района г. Минска»).

Телефоны для справок: (017)327-48-36 (УП «Минский городской центр недвижимости»); (017)256-26-54 (Государственное предприятие «УКС Фрунзенского района г. Минска»).

Дополнительная информация размещена на официальном сайте организатора аукциона www.mgcn.by.

Место проведения аукциона: г. Минск, ул. Артема, 23. Заявления на участие в аукционе с приложением необходимых документов принимаются по адресу: г. Минск, ул. Артема, 23, 2-й этаж, каб. 2-6 по рабочим дням с 9.00 до 12.00 и с 13.00 до 16.00 по 19 ноября 2015 г. включительно. Подача документов по почте не допускается. Заявления, поступившие после установленного срока, не рассматриваются.

В аукционе имеют право участвовать юридические и физические лица, а также индивидуальные предприниматели, своевременно подавшие заявление на участие в аукционе с приложением необходимых документов, внесшие задаток по заявленному лоту до подачи заявления и подписавшие заявление о регистрации в соответствии с законодательством страны происхождения, документ о финансовой состоятельности, выданный обслуживающим банком или иной кредитно-финансовой организацией, с нотариально удостоверенным переводом на белорусский (русский) язык. В случае отсутствия у физического лица текущего счета необходимо его открыть.

Задаток для участия в аукционе перечисляется до подачи заявления на р/с 3012230570008 в ЗАО «Альфа-Банк», код 153001270. Получатель платежа – РУП «Гомельский институт недвижимости и оценки», г. Гомель, ул. Артема, 23.

Организатор: РУП «Гомельский институт недвижимости и оценки», г. Гомель, ул. Артема, 23. ☎ 8 (0232) 21-50-33; 21-50-34 •

Продавец: ОАО «Гомельхлебпром», г. Гомель, ул. Интернациональная, 8. ☎ 8 (0232) 21-50-33; 21-50-34 •

Приорбанк XRBZ Group

«ПРИОРБАНК» Открытое акционерное общество, 220002, г. Минск, ул. В. Хоружей, 31А.

БУХГАЛТЕРСКИЙ БАЛАНС на 01 октября 2015 г.

№ п/п	Наименование статьи	Символ	Пункт примечаний	(в миллионах белорусских рублей)	
				на 1 октября 2015	на 1 октября 2014
1	2	3	4	5	6
1	АКТИВЫ				
2	Денежные средства	1101		1 197 365	989 372
3	Драгоценные металлы и драгоценные камни	1102		4 653	2 577
4	Средства в Национальном банке	1103		2 037 128	1 275 227
5	Средства в банках	1104		3 150 359	1 335 957
6	Ценные бумаги	1105		2 045 886	1 801 109
7	Кредиты клиентам	1106		15 095 723	12 410 840
8	Производные финансовые активы	1107		1 567 931	913 810
9	Долгосрочные финансовые вложения	1108		42 364	27 874
10	Основные средства и нематериальные активы	1109		1 375 075	1 261 305
11	Имущество, предназначенное для продажи	1110		22 285	2 010
12	Отложенные налоговые активы	1111		-	-
13	Прочие активы	1112		238 937	167 476
14	ИТОГО активы	11		26 777 706	20 187 557
15	ОБЯЗАТЕЛЬСТВА				
16	Средства Национального банка	1201		-	5 601
17	Средства банков	1202		4 340 516	2 924 668
18	Средства клиентов	1203		17 762 986	13 351 119
19	Ценные бумаги, выпущенные банком	1204		79 972	209 236
20	Производные финансовые обязательства	1205		1 740	4 343
21	Отложенные налоговые обязательства	1206		-	-
22	Прочие обязательства	1207		458 626	429 122
23	ВСЕГО обязательства	120		22 643 840	16 924 089
24	СОБСТВЕННЫЙ КАПИТАЛ				
25	Уставный фонд	1211		412 279	412 279
26	Эмиссионный доход	1212		-	-
27	Резервный фонд	1213		1 267 379	948 898
28	Фонды переоценки статей баланса	1214		708 450	650 128
29	Накопленная прибыль	1215		1 745 758	1 252 163
30	Всего собственный капитал	121		4 133 866	3 263 468
31	ИТОГО обязательства и собственный капитал	12		26 777 706	20 187 557

ОТЧЕТ О ПРИБЫЛЯХ И УБЫТКАХ на 01 октября 2015 г.

№ п/п	Наименование статьи	Символ	Пункт примечаний	(в миллионах белорусских рублей)	
				на 1 октября 2015	на 1 октября 2014
1	2	3	4	5	6
1	Процентные доходы	2011		2 363 833	1 638 047
2	Процентные расходы	2012		974 116	722 660
3	Чистые процентные доходы	201		1 389 717	915 387
4	Комиссионные доходы	2021		1 052 427	911 938
5	Комиссионные расходы	2022		193 691	139 934
6	Чистые комисионные доходы	202		858 736	772 004
7	Чистый доход по операциям с драгоценными металлами и драгоценными камнями	203		2 124	578
8	Чистый доход по операциям с ценными бумагами	204		(16 777)	98
9	Чистый доход по операциям с иностранной валютой	205		396 814	170 211
10	Чистый доход по операциям с производными финансовыми инструментами	206		560 669	92 520
11	Чистые отчисления в резервы	207		1 522 915	474 357
12	Прочие доходы	208		482 960	99 760
13	Операционные расходы	209		964 951	763 563
14	Прочие расходы	210		84 730	74 349
15	Прибыль до налогообложения	211		1 101 647	738 289
16	Расход по налогу на прибыль	212		244 899	120 236
17	ПРИБЫЛЬ	2		856 748	618 053

Председатель Правления С.А. Костюченко
Главный бухгалтер В.В. Манцивода

Данная отчетность опубликована на официальном сайте банка <https://www.priorbank.by>

Лицензия на осуществление банковской деятельности №5 РБ № 12 от 06.05.2013 года. УНП 100220190.

РУП «Гомельский институт недвижимости и оценки» извещает о проведении 20 ноября 2015 г. в 10.00 открытого аукциона по продаже объектов недвижимости – зданий, сооружений, передаточных устройств и оборудования, расположенных по адресу: Гомельская обл., Мозырский р-н, г. Мозырь, ул. Пролетарская, 74, принадлежащих открытому акционерному обществу «Гомельхлебпром» на праве собственности

Наименование объекта	Адрес объекта	Краткая характеристика объекта	Начальная цена, бел. руб. (в т.ч. НДС 20%)	Задаток, бел. руб. (в т.ч. НДС 20%)
Трансформаторная подстанция, инв. №330/С-21152	Гомельская обл., Мозырский р-н, г. Мозырь, ул. Пролетарская, 74А	Назначение: сооружение специализированное энергетическое. Однотажное строение, 1984 г. постройки. Общая площадь 40,7 м кв.		
Земельный участок на праве постоянного пользования площадью 0,0063 га с кадастровым номером 32355010000600767. Переход права на земельный участок осуществляется в соответствии с действующим законодательством Республики Беларусь				
Мазутонасосная, инв. №330/С-11451	Гомельская обл., Мозырский р-н, г. Мозырь, ул. Пролетарская, 74/2	Назначение: здание специализированное для общественного питания. Однотажное строение, 1984 г. постройки. Общая площадь 100,4 м кв.		
Помещение для соли, инв. №330/С-11450	Гомельская обл., Мозырский р-н, г. Мозырь, ул. Пролетарская, 74/1	Назначение: здание специализированное для общественного питания. Однотажное строение, 1984 г. постройки. Общая площадь 74,6 м кв. Здание сдано в аренду сроком по 14.01.2017 г.		
Здание склада инвентаря и оборудования, инв. №330/С-11449	Гомельская обл., Мозырский р-н, г. Мозырь, ул. Пролетарская, 74/6	Назначение: здание специализированное для общественного питания. Однотажное строение, 1985 г. постройки. Общая площадь 196,5 м кв. Составные части и принадлежность: тамбур		
Сухарный цех с пристройкой и подсобным корпусом, инв. №330/С-11453	Гомельская обл., Мозырский р-н, г. Мозырь, ул. Пролетарская, 74/3	Назначение: здание специализированное для общественного питания. Однотажное строение, 1954 г. постройки. Общая площадь 925,1 м кв. Составные части и принадлежность: тамбур, пристройка к сухарному цеху, подсобный корпус, рампа с навесом, площадка с крыльцом, крыльцо, отстойка	15 945 367 200	300 000 000
Здание главного производственного корпуса, инв. №330/С-11447	Гомельская обл., Мозырский р-н, г. Мозырь, ул. Пролетарская, 74	Назначение: здание специализированное для общественного питания. Трехэтажное строение, 1955 г. постройки. Общая площадь 217,2 м кв. Части здания общей площадью 384,78 сданы в аренду максимальным сроком по 12.05.2017 г.		
Сооружения	Ворота въездные, две дымовые трубы, ворота на весовую, ворота аварийного выезда, ограждение, ограждение металлическое, площадка с ограждением для песка, бетонная площадка, благоустройство территории (асфальтированное покрытие)			
Передаточные устройства	Сети канализационные, инв. № 330/С-22386; наружные сети канализационные, инв. № 330/С-22383; наружные сети водопроводные, инв. № 330/С-22384; внеплощадочные сети водопроводные, инв. № 330/С-22385; сеть наружного освещения, станция электроснабжения			
Земельный участок на праве постоянного пользования площадью 1,2982 га с кадастровым номером 34150000006000008. На указанном земельном участке расположено сооружение специализированное гражданской обороны с инв.№ 330/20619, общей площадью 164,9 м кв., находящееся в собственности Республики Беларусь. Переход права на земельный участок осуществляется в соответствии с действующим законодательством Республики Беларусь				
Оборудование	Силок для оклада БХМ – 12 единиц, котлоагрегат Е-1/9 – 3 единицы, деаэрационный бак, деаэрационная колонна, весы автоматические. Электронные щиты и приборы: трансформатор ТМ400 – 2 единицы, конденсатор КОС366 – 2 единицы, регулятор реактивной мощности, теплосчетчик			

Шаг аукциона – 5%. Цена использования Объектов – за исключением производства хлебоукомплекти и кондитерских изделий

Место проведения аукциона: г. Гомель, ул. Артема, 23. Заявления на участие в аукционе с приложением необходимых документов принимаются по адресу: г. Гомель, ул. Артема, 23, 2-й этаж, каб. 2-6 по рабочим дням с 9.00 до 12.00 и с 13.00 до 16.00 по 19 ноября 2015 г. включительно. Подача документов по почте не допускается. Заявления, поступившие после установленного срока, не рассматриваются.

В аукционе имеют право участвовать юридические и физические лица, а также индивидуальные предприниматели, своевременно подавшие заявление на участие в аукционе с приложением необходимых документов, внесшие задаток по заявленному лоту до подачи заявления и подписавшие заявление о регистрации в соответствии с законодательством страны происхождения, документ о финансовой состоятельности, выданный обслуживающим банком или иной кредитно-финансовой организацией, с нотариально удостоверенным переводом на белорусский (русский) язык. В случае отсутствия у физического лица текущего счета необходимо его открыть.

Задаток для участия в аукционе перечисляется до подачи заявления на р/с 3012230570008 в ЗАО «Альфа-Банк», код 153001270. Получатель платежа – РУП «Гомельский институт недвижимости и оценки», г. Гомель, ул. Артема, 23.

Организатор: РУП «Гомельский институт недвижимости и оценки», г. Гомель, ул. Артема, 23. ☎ 8 (0232) 21-50-33; 21-50-34 •

Продавец: ОАО «Гомельхлебпром», г. Гомель, ул. Интернациональная, 8. ☎ 8 (0232) 21-50-33; 21-50-34 •

РУП «Институт недвижимости и оценки» (Организатор аукциона) по поручению комиссии по работе с имуществом, обращенным в доход государства, при Мостовском райисполкоме (Продавец) проводит повторный открытый аукцион со снижением цены по продаже имущества, обращенного в доход государства:

ОДНОЭТАЖНЫЙ ОДНОКВАРТИРНЫЙ ДЕРЕВЯННЫЙ ЖИЛОЙ ДОМ с инв.№412/С-23015, расположенный по адресу: Гродненская обл., Мостовский р-н, Глядовичский с/с, д. Жиличи, д. 16.

Земельный участок площадью 0,1047 га с кадастровым номером 424081002601000041 и земельный участок площадью 0,2351 га с кадастровым номером 424081002601000042.

Начальная цена – 124 557 300 бел. руб. Задаток – 12 000 000 бел. руб. Шаг аукциона – 5%.

Победитель аукциона (Претендент на покупку) обязан произвести оплату всей стоимости Объекта с таким расчетом, чтобы денежные средства поступили на счет Организатора аукциона р/с № 3012154337010 в ОАО «БПС-Сбербанк» ЦБУ №703, 220004, г. Минск, ул. Кальварийская, д. 4а, код 369 не позднее 2 месяцев 25 календарных дней (двадцать месяцев двадцати пяти календарных дней) с момента подписания протокола о результатах аукциона.

Аукцион состоится 20.11.2015 в 10.30 по адресу: г. Минск, ул. Комсомольская, д. 11, 3 этаж, каб. 4. Заявления на участие и необходимые документы принимаются по 18.11.2015 до 12.00 по адресу: г. Минск, ул. Комсомольская, д. 11, 3 этаж, каб. 6.

Первое полное извещение о проведении аукциона опубликовано в газете «Звезда» от 20.08.2015.

Условия участия, условия оплаты, а также полный текст извещения содержится на сайте Организатора аукциона ino.by.

Телефоны для справок: 8 (017) 306-00-57, 8 (029) 356-90-03, 8 (029) 550-09-52.

ОБЪЯВЛЕНИЕ О ТОРГАХ

Краіна Здароўя

Выпуск № 18 (348)

На еўрапейскім узроўні

НОВЫ ПОГЛЯД НА ЗДAROУЁ

Еўрапейская міністэрская канферэнцыя Сусветнай арганізацыі аховы здароўя ўпершыню праходзіць у Мінску. Міністры аховы здароўя і прадстаўнікі 53 краін дзяржаў-членаў у Еўрапейскім рэгіёне разам з экспертамі СААЗ разглядаюць новы падыход да спосабу ўздзеяння на здароўе чалавека ў любым узросце. Гэта павінна паспрыяць палепшэнню здароўя людзей, павышэнню доступу да медыцынскіх паслуг і наогул росту дабрабыту ў зацікаўленых краінах.

Паводле слоў дырэктара Еўрапейскага рэгіянальнага бюро СААЗ Жужаны ЯКАБ, чыер выдмова, што развіццё клетак мозга ў асноўным адбываецца ў першыя тры гады жыцця чалавека, а значыць, добры старт мае велізарнае значэнне для кожнага з нас — ён забяспечвае адпаведную лагуючую рэакцыю. Разам з тым умоваўца здароўе можна ў любым узросце. А для гэтага трэба разумець механізмы адаптацыі. Навуковыя даныя сведчаць і аб тым, што эмацыянальная ўстойлівасць і атрыманне максімальнай аддачы ад адукацыі — найважнейшыя ўмовы для высокага ўзроўню здароўя і дабрабыту цягам усяго жыцця.

Развіццё захворванняў можа быць цесна звязана з уплывам цэлага шэрагу фактараў, якія ўплываюць спачатку на этапе ўнутрывентробнага развіцця, пасля ў дзяцінстве і падлеткавым узросце і г.д. Некаторыя краіны ўжо часткова ўплываюць гэтую канцэпцыю жыццёвага шляху. Так, дзіцячыя цэнтры ўзрунанага жыццёвага старту ў Злучаным Каралеўстве павышаюць якасць харчавання, узровень дабрабыту і фізічную актыўнасць у неўладкаваных жанчын дзетароднага ўзросту. Эстонія ўввела ў вучэбную праграму курс сексуальнай адукацыі, забяспечыла даступнасць паслуг, арыентаваных на моладзь, што знізіла распаўсюджанасць палавых інфекцый і колькасць выпадкаў незапланаванай цяжарнасці. У многіх краінах, у тым ліку ў нашай, дзейнічае ініцыятыва «Бальніца, добразычлівая да дзіцяці», якая заахочвае грудное кармленне, а гэта — менш выпадкаў дзіцячага атлусцення, хвароб сэрца, цукровага дыябету, рэспіраторных інфекцый і алергіі, а таксама добрае развіццё інтэлекту.

Будзем здаровыя

Сёння бяруцца на ўзбраенне новыя вынікі даследаванняў у самых розных навуках — ад генетыкі да эпідэміялогіі, ад псіхалогіі да нейрабіялогіі і ад эканомікі да сацыяльных навук. Гэтыя навуковыя даныя ствараюць доказную базу для такіх мер палітыкі, якія дазваляць загарда забяспечыць уздзеянне на усё жыццё чалавека як адзінае цэлае, з пераемнасцю паміж пакаленнямі, а не проста ўлічваць асобныя патрэбы і эмагацыя з асобнымі хваробамі на пэўных этапах жыцця.

Беларусь сёння практычна па ўсіх паказчыках, якія характэрныя для здароўя насельніцтва, лідзіруе сярод краін СНД, падкрэслівае міністр аховы здароўя Рэспублікі Беларусь Васіль ЖАРКО. У нас самы нізкі паказчык дзіцячай смертнасці, у тым ліку ў параўнанні з такімі высокаразвітымі краінамі, як Бельгія, Германія, Нідэрланды, Францыя, Швейцарыя. У нас адзін з самых нізкіх у свеце паказчыкаў мацярынскай смертнасці і вядучае месца ў свеце па доступе насельніцтва да медыцынскіх паслуг (дзёліні першае месца з Брунеем і Канадай). Па ўзроўні доступу да паслуг па ахове рэпрадуктыўнага здароўя адпавядаем узроўню Францыі, Фінляндыі, Люксембурга і ўваходзім у 50 найлепшых краін па вядзенні цяжарнасці, арганізацыі родаў і кваліфікаваным медперсоналам.

Прымаючы да ўвагі такія поспехі, СААЗ і прапанавала правядзенне менавіта ў Мінску канферэнцыі, на якой будуць разгледжаны новыя падыходы ў ахове здароўя еўрапейцаў і прыцягненне да прыняцця рашэнняў усяго грамадства, пачынаючы ад урада і навукоўцаў да сродкаў масавай інфармацыі. Асновай для айчынай аховы здароўя застаюцца прынцыпы палітыкі СААЗ «Здароўе 2020». Новы падыход з улікам усіх этапаў жыцця будзе адлюстраваны ў новай дзяржаўнай праграме «Здароўе народа і дэмаграфічная бяспека Беларусі 2016-2020».

Па выніках канферэнцыі плануецца прыняццё Мінскай дэкларацыі, згодна з якой усе дзяржавы прызнаюць прынцып ахопу усіх этапаў жыцця, пачнуць дзейнічаць як мага раней і ўсім грамадствам. Вялікую увагу ў нас плануецца ўдзяляць працы барцаў са шкоднымі звычкамі — курэннем тытуню і злоўжываннем алкаголем. Тут будуць прымацца усё больш жорсткія захады.

«За» і «супраць»

МУЖ НА РОДАХ

Колькасць партнёрскіх родаў у нашай краіне расце. У Еўропе ўжо з 1970-х гэта стала звычайнай практыкай, а ў Нідэрландах сёння наогул дзеля прысутнасці на родах татам даецца адгул: не з'явіўся — тлумач. Нашы медустановы тым часам таксама рыхтуюцца да таго, каб прымаць больш сямейных пар на роды. Адкрыццё новага корпуса 5-й гарадскога клінічнай бальніцы г. Мінска істотна пашырыць магчымасці правядзення родаў разам з мужам ці іншым членам сям'і, а пакуль тут толькі адна, але вельмі запатрабаваная, палата. Што паказаў вопыт яе работы і што трэба ведаць тым, хто разглядае варыянт родаў з падтрымкай сваяка, тлумачыла членам савета па працы сярод жанчын Мінскага гарадскога аб'яднання прафсаюзаў акушэр-гінеколаг гэтага ўстановы Дзіяна МАРДАС.



НЕ ДУМАЙЦЕ...

— Не сакрэт, што анкалагічныя захворванні рэчыкай вырасталі і памаладзелі. Калі раней першыя змены чакаліся ва ўзросце пасля 50-ці гадоў, то сёння гэта можа быць і ў 27. Рэчыкі проста стамаляюцца — штомесяц менструацыя за менструацыяй... Цяжарнасць адкладваецца, а колькасць гэтых цяжарнасцяў — мінімальна, максімум дзве. У нашых прабабуляў была магчымасць шматразова адпачыць падчас цяжарнасці. Дарчы, найлепшы адпачынак для жанчыны ў многіх сансах — дэкрэтны. Многія жанчыны свярдаюць, што ў дэкрэтным водпуску паспелі зрабіць больш, чым пакуль працавалі... Яшчэ думаець, ці нараджаць? Не думайце, нараджайце.

Беларуска, што нараджае:

якая яна? Ёй ужо споўнілася 26. У адной руцэ яна трымае дакументы, у другой — гаджэт. На абцасах (робота вымушае). У штанах (можа быць, ёсць нейкія праблемы з венамі). З умеранай вагой (можа быць, мала часу на ежу). З «вясёлай» галавой, у якой круціцца думка «ў мяне зараз няма часу!» (у тым ліку на тое, каб заняцца сабой).

Жанчына, якая аднойчы адкладвае цяжарнасць, схільная адкладаць зноў і зноў. З аднаго боку, размова ідзе аб прыняцці свядомага, уважанага рашэння, а з другога, узмацняюцца непатрэбныя страхі, бо набываецца вопыт, у тым ліку не надта станоўчы, сяброў і знаёмых. Жанчыне патрэбна дапамога. І ў нейкім сэнсе гэта могуць быць партнёрскія роды, ад якіх маюць свае асаблівасці ў розных краінах. У Германіі, напрыклад, жанчына можа нараджаць у асобнай палатцы, куды спакойна прыходзяць муж і іншыя члены сям'і. У нас жа — свая практыка і ўмовы.

Хто можа прысутнічаць? Не толькі муж, але маці або сястра — члены сям'і. На практыцы — часцей за ўсё муж. Не было выпадкаў, каб мужчыну не адпусцілі з працы на гэты сямейны працэс. (У

старажытны час увесь удзел мужчыны заключаўся ў тым, што немаўля клалі на бацькаву кашулю — як сімвал таго, што дзіця нарадзілася ў поўнай сям'і).

Дзе можна? У любым радзільным доме, дзе прапануюць гэтую дадатковую паслугу (тэрытарыяльна прывязка ў такіх выпадках не дзейнічае). Пасля надыходу 37-га тыдня цяжарнасці можна заключаць адпаведны дагавор на яе аказанне.

Калі нельга? Калі плануецца правядзенне кесарава сячэння. Не дапускаецца партнёр і тады, калі такая неабходнасць узнікла ў працэсе родаў. Грошы ў такім выпадку вяртаюцца. У якасці кампрамісу мужчына можа наведваць пакой, дзе будзе апрацоўваць нованароджанага. Не адбудуцца партнёрскія роды і тады, калі парадзіку пры выяўленні нейкай паталогіі перавязуюць у іншую ўстанову. 5-я радзільня прымае, напрыклад, усіх жанчын з неўралогічнай паталогіяй.

Колькі пар будзе побач? Нараджаць адначасова могуць і тры партнёрскія пары, аднак не можа быць так, што побач акажацца парадзіха-адзіночка.

ВЯЛІКАЯ КАМАНДА

— Чаму некаторыя пары ідуць на гэта? Мне знаёмыя такія варыянты. Некаторыя лічаць, што нібыта акушэр-гінеколагі і санітаркі — самыя вялікія ворагі парадзіж. І мужу трэба пераканацца, што ў радзільні ўсё добра, а жанчыне — абараніцца ад медыкаў. У радзільнях жа абавязкова павінны на ўсіх крычаць! Паверце, у нас абсалютна адэкватны спецыялісты, якія любяць сваю работу. Другі варыянт — «няжы ведае, як мне было цяжка». Але партнёрскія роды ніякім чынам не могуць выхоўваць. Трэці варыянт — «перарэж па пупавіну» — мадэрны будзе бацькоўскі інстынкт». Па вялікім рахунку, гэта праўда, але далёка не ўсе нашы таты ў родах

УЗЯЦЬ З САБОЙ

- сертыфікат аб праходжанні спецыяльных курсаў;
- медыцынскую даведку з паліклінікі аб стане здароўя таго, хто збіраецца на роды (тэрмін яе дзеяння розны — залежыць ад установы), плюс флюараграфію. У ідэале такую даведку можна ўзяць і яшчэ раней. Звычайна такіх татаў вельмі паважаюць, а таму пакідаюць адкрытую дату;
- новыя пластыкавыя тапачкі (хірургічны касцюм на роды выдае сама радзільня);
- добры настрой і ўпэўненасць у сваіх сілах.

САМАЕ ВАЖНАЕ!

- Падбадзёрваць і хваліць.
- Быць спакойным.
- Дыхаць разам з жанчын і рабіць спецыяльныя масажы.
- Быць удзячным урачам.
- Пры першай магчымасці імкнуцца адпачыць. Роды могуць цягнуцца і да 10 гадзін. Жанчыне ў родах нельга есці і піць, але мужу не забараняецца (ён можа прыхаліць з сабой чай і шакаладку).

пытанні. Наведванні павінны быць выключна парнымі. Для жанчын-адзіночак прадугледжаны асобныя курсы.

МЫ ТОЛЬКІ РАДЫ

— Даволі рэдка бывае так, што мужчына знаходзіцца з жанчынай non-stop ад пачатку першай схваткі. Звычайна ён прыязджае толькі на самі роды або прысутнічае ў перадродовай зале падчас схватак. У радзільную залу можа пасля і не заходзіць, а калі заходзіць, то застаецца каля галавы. Дазваляецца пераразаць пупавіну, калі нармальна сябе адчувае. Усім бледным дзіця на рукі не даём, толькі дакрапуць.

Існуе міф, што ўрачы не любяць партнёрскія роды, бо муж будзе за ўсім сачыць, усё разглядаць... Дарчы, многія і праўда нешта зазісваюць. Насамрэч мы гэта вельмі любім, бо фізічна не можам знаходзіцца ўвесь час схватка побач, а муж можа. І гэта спрыяльна ўздзейнічае на жанчыну, яна паводзіць сябе больш спакойна. Ён нешта добрае кажа, робіць масаж. Вось яна, рэальная дапамога партнёра ў родах. Прыходзіць пасля родаў сонс не мае. Наогул пасля нараджэння мужчына ўжо не мае права знаходзіцца ў палатцы — хаця б таму, што там можа быць і другая жанчына з дзіцем.

«УДАР» НИЖЭЙ ПОЯСА

Рак прастаты займае першае месца сярод усіх злаякасных пухлін у мужчын

Доўгі час гэты від анкалогіі выяўляўся, галоўным чынам, на позніх, 3-4-й, стадыях — больш як у 75 працэнтаў хворых. Сёння гэта ўжо 55 працэнтаў, хоць у некаторых краінах наогул не больш за 5! Западозрыць праблему раней стала магчымым з дапамогай аналізу крывы на прастатаспецыфічны антыген. Прайсці такое даследаванне можа любы мужчына пасля 50-55 гадоў — дастаткова звярнуцца да ўролага. А падрабязней аб тым, як выстаўляецца дыягназ раку прастаты і якое лячэнне прапануе сучасная медыцына, расказвае загадчык аддзялення онкаўралогіі Мінскага гарадскога клінічнага анкалагічнага дыспансера Ігар МАКАШЭВІЧ.

— Прастата — орган гармоназалежны, і ў ім магчымыя розныя паталагічныя змены. Сама залоза знаходзіцца ў малым тазе, прычым даволі глыбока, што ўяўляе пэўныя цяжкасці пры правядзенні дыягностыкі. У ідэале кожны мужчына, які заахочвае да ўролага з любой скаргаў — напрыклад, з пачынальным мочаспусканнем — павінен праходзіць пальцавы агляд праз прамую кішку. Гэта першы важны момант, дзякуючы якому можна западозрыць рак прастаты. Аднак адрозніць такім чынам пухлінны ад звычайнага хранічнага запаленага працэсу бывае даволі няпроста. Таму ўрач павінен адначасова прызначаць тэст на прастатаспецыфічны антыген, або ПСА. У свеце гэты метад выкарыстоўваецца даўжэй, чым у нас, і гэта самы важны момант, які забяспечыў шэрагу развітых краін неверагодна высокую выяўленне раку прастаты на ранній стадыі. Мы пераканаліся ў гэтым падчас правядзення ў некаторых рэгіёнах, у тым ліку ў сталіцы, пілотнага праекта па раннім выяўленні раку прастаты сярод мужчын ва ўзросце пасля 55 гадоў.

— Якім чынам мужчын абследавалі ў межах праекта? — Мужчыны, якія ні на што не скардзіліся, здавалі аналіз крывы на ПСА. Калі ўзровень гэтага маркера перавышаў 4 нг/мл, прапанавалася працягнуць абследаванне. Наогул тут існуе стандарт, які прымяняецца сёння для ўсіх пацыентаў, узровень ПСА ў якіх аказваўся вышэйшым за 4. Акрамя пальпіравання, выконваецца біяпсія пад ультрагукавым кантролем. Біяпсія можа быць праведзена двума метадамі. Падчас трансрэкцталнага ультрагукавога даследавання біяпсію робіць выконваецца праз прамую кішку. У некаторых выпадках можа прымяняцца мясцовае анестэзія («замарозка») і абвазкоўка — кароткі курс антыбіётыкаў. Значна радзей выконваецца трансперытаніяльная або прамежанная біяпсія, што патрабуе пэўных паказанняў, анестэзіі і шпіталізацыі.

— Як часта трэба праходзіць тэст на прастатаспецыфічны антыген?



— Регулярнасць здачы такога аналізу вызначае ўрач, які робіць нейкія высновы з вынікаў першага такога абследавання. Звычайна — раз на два-тры гады. А паколькі даказана, што рызыка развіцця захворвання ўзрастае ў разы ў тых мужчын, чые блізкія сваякі хварелі на рак прастаты, то гэтай катэгорыі рэкамендуецца праходзіць абследаванне на ПСА штогод, пачынаючы з 45 гадоў. Маркеры сёння ёсць практычна ў кожнай паліклініцы, якія маюць клінічныя лабараторыі, і ў камерцыйных медцэнтрах.

— Ці можа быць так, што вынік ПСА высокі, а біяпсія ў норме? — Бывае так, што ўзровень ПСА вельмі высокі, а марфалагічнае даследаванне нічога нам не паказвае. Можна проста не трапіць іголкай у тую частку залозы, дзе ёсць ракавыя клеткі. У некаторых выпадках біяпсія выконваецца не адзін раз. Аднак, каб даследаваць усю

залозу такім чынам, давядзецца ўзяць каля 600 узораў тканкі, што практычна немагчыма па многіх меркаваннях. Таму вынайзды і ўжо выкарыстоўваецца больш сучасны метад марфалагічнага даследавання — імунагістахімічная дыягностыка. У Мінску працуе некалькі лабараторый па яе правядзенні, адна з якіх знаходзіцца ў нашым дыспансеры. З увядзеннем у работу пазітрона-эмісійнага тамографа дыягностыка размяшчэння метастазаў, у тым ліку і гэтага віду раку, выйдзе на яшчэ больш высокі ўзровень. Але ўжо сёння задзейнічаны высокакачэсныя праграмы магнітна-рэзананснай тамаграфіі, якія з вельмі вялікай доляй верагоднасці ўказваюць на размяшчэнне ачагоў пухлін. Існуюць і рэабілітацыйныя комплексы для правядзення біяпсіі, калі магнітна-рэзананснае тамаграфію выяўляе ачагі і падазроныя ўчасткі, а пасля гэта інфармацыя паступае на ультрагукавы апарат, што дазваляе выкарыстаць біяпсію з неверагоднай дакладнасцю.

— За апошнія пяць гадоў смертнасць на працягу года пасля выяўлення дыягназу раку знізілася ў 2 разы і наблізілася да 5 працэнтаў. Гэта важны паказчык у анкалогіі. Таму што можа выставіць 1-ю або 2-ю стадыю, а чалавек пасля гэтага загінуў цягам года. Значыць, яму няправільна паставілі дыягназ і прапусцілі метастазы...

— Ці нельга паступіць з прастатай так, як з малочнай залозай, якую ў некаторых краінах магчыма выдаляць яшчэ да з'яўлення пухлін?

— Ні ў якім разе! Орган гэты вельмі неабходны і важны. Выдаленне залозы можа выклікаць і праблемы з патэнцыяй, і нетрыманне мачы, бо там размяшчаецца ўрэтральны сфінктер, які ўтрымлівае мачу. Прастата — залозіста-мышачны орган, які, з аднаго боку, выпрацоўвае сакрэт для разрэджвання і ашчэднявання спермы, а з другога, дзякуючы сваім мышцам, ён падчас эякуляцыі выпіхвае сперму ва ўрэтру. Выдалены прастату, мы вельмі часта забяспечваем чалавеку імпаўэнцыю. А сёння медыцына скіраваная не столькі на лячэнне захворвання любой цаной, колькі на забяспечэнне якасці жыцця.

«Стрэсвае нетрыманне мачы праходзіць цягам 2-4 месяцаў. Замежныя спецыялісты распрацавалі ўжо нават тэхналогію імплантантаў спецыяльнага сфінкстара для вырашэння падобнай праблемы. У нас гэта пакуль не распаўсюджана».

— Аднак вы выдаляеце залозу, калі марфалагічна знаходзіць дрэнныя клеткі?

— Безумоўна. Радзільная прастатэктамія з'яўляецца пакуль асноўным спосабам лячэння раку пра-

статы. А падчас гэтай аперацыі выдаляюцца яшчэ і палавыя нервы, што выклікае імпаўэнцыю. Безумоўна, калі ёсць нейкая магчымасць іх пакінуць, мы робім гэта. Наогул, у адрозненне ад аперацыі, звязанай з дабраякаснай гіперплазіяй, аперацыя пры раку прастаты — гэта поўнае выдаленне залозы, сем'явых пузэркоў, часткі шыйкі мачавога пузыра і лімфавузлуў, у якіх могуць быць метастазы.

— І колькі такіх аперацый было выканана лятась?

— Гадоў дзесяць-пятнаццаць таму ў Беларусі цягам года выконвалася не больш за дзесяць прастатэктаміі, а лятась 400 ў нашым аддзяленні было праведзена каля 400 такіх умяшанняў. Але не варта думаць, што, які толькі выстаўляецца дыягназ раку прастаты, дык адрозна плануецца аперацыя. Наогул у свеце іх зроблена нямаля, бо там яны даўно практыкуюцца. Аднак новая тэндэнцыя ва ўралогіі адносна раку прастаты — не выяўляць яго так рана... Напрыклад, у тых жа Злучаных Штатах 95 працэнтаў раку прастаты выяўляецца на ранній стадыі. Але не ўсім пацыентам з гэтым дыягназам пачынаюць неадкладна лячыць. Бывае, што пухліна ў дакладнічым стадыі нік не праўляе сябе дзесяцігоддзямі... У 80 гадоў, калі пухліна не выклікае ніякіх ускладненняў, не дае метастазаў, няма небяспекі перакумулюваць касцей, затрымаць мачу, чалавеку дастаткова заставацца ў групе назірання і рэгулярна праходзіць агляды, здаваць тэст на ПСА...

— Чаму на змену радыкальнаму ўмяшанню не прыйшла лапараскапія? — Лапараскапічныя ўмяшанні выконваюцца, але пакуль у адзінакх выпадках. Трэба думаць, гэты метад будзе развівацца. Нельга сказаць, што мы не працуем у гэтым кірунку... Некалі і прастатэктаміі не выконваліся. Выдаліліся яечкі, якія выпрацоўваюць тэстастэрон, і гэта давала свой сабы эффект. Сёння такое ўмяшанне прымяняецца вельмі абмежавана.

— Відавочна, лячэнне не абмяжоўваецца адной толькі прастатэктаміяй...

— Найлепшы вынік у анкалогіі забяспечвае комплекснае лячэнне. Радзільная праміненая тэрапія дазваляе пэўны час добра кантраляваць захворванне. Нашы ўрачы-радыёлагі прайшлі стажыроўку за мяжой, абсталяванне высокага класа забяспечвае ніжэйшую аб'ёмную праміненую нагрузку і магчымасць узмацнення дозы менавіта ў ачагу пухлін. Пры агрэсіўных пухлінах можа прымяняцца і гарманальная тэрапія — тэрмін ажно да 36 месяцаў. Гармоны бываюць розных класаў. Адно бліжэйшае паталагічнае працэс на клетачным узроўні, іншыя ажыццяўляюць фармакалагічную кастрацыю, фактычна спыняюць выпрацоўку тэстастэрону. Ёсць тэргетныя препараты, якія ўздзейнічаюць менавіта на арганель ракавых клетак або на іх рэцэптары. Такія лекі ўжо лічэнняваюцца ў нашай краіне.

аднак па прычыне найперш вельмі высокага кошту прымяняюцца абмежавана. Пры 4-й стадыі размова ідзе пра паліятыўнае лячэнне, якое можа ўключаць увесь арсенал тэрапіі, бо каля 25 працэнтаў такіх хворых жыюць пяць і болей гадоў. Мы лечым, пакуль пухліна адклікаецца на наша лячэнне і пакуль дазваляе стан пацыента.

«Выдалічы прастату, мы вельмі часта забяспечваем чалавеку імпаўэнцыю. А сёння медыцына скіраваная не столькі на лячэнне захворвання любой цаной, колькі на забяспечэнне якасці жыцця».

— Новыя магчымасці лячэння спрыяюць змяненню ўскладненняў?

— Мы амаль не назіраем ужо выпадкаў татальнага нетрыманна мачы пасля радыкальных аперацый. На гэта паўплывала тэхніка вядзення самой аперацыі. Наогул, прагназаванне такога ускладнення можа быць проціпаказаным да аперацыі. Так, на позніх стадыях захворвання неабходна выдаляць і мочавыдзяляльны сфінктер, а гэта — нетрыманне мачы. У пэўнай катэгорыі пацыентаў часам захоўваецца стрэсвае нетрыманне — падчас фізічнай нагрузкі, калі чалавек рэзка падняўся, чхнуў... У такіх выпадках рэкамендуецца практыкаванне па ўмацаванні мышцаў тазы. Прызначэнне і фізіятэрапія — электрарэаляцыя, магнітатэрапія, якія ёсць у нашай клініцы. Наогул стрэсвае нетрыманне мачы праходзіць цягам 2-4 месяцаў. Замежныя спецыялісты распрацавалі ўжо нават тэхналогію імплантантаў спецыяльнага сфінкстара для вырашэння падобнай праблемы. У нас гэта пакуль не распаўсюджана. Усё ж такі ў Беларусі выяўляецца каля 3,5 тысячы новых выпадкаў раку прастаты за год, а ў ЗША — каля 200 тысяч.

Другі важны момант, які непакоіць нашых пацыентаў — імпаўэнцыя. Пры паказаннях можна прызначаць спецыяльныя лекі на розны тэрмін, але не заўсёды патэнцыя аднаўляецца. Некаторым пацыентам прапануецца фізіятэрапія. У Любачы нават ёсць санаторыі для мужчын з парушэннем эрэктывнай функцыі, у тым ліку для тых, хто перанёс падобную аперацыю. Нашым пацыентам не проціпаказаны вакуумная тэрапія, гірудатэрапія і інш. Ёсць у нас і магчымасць пратэзавання — спецыяльныя імпланты ўводзяцца ў палавы член хірургічным шляхам. Ёсць такія імпланты, якімі можна кіраваць. У Германіі такі від умяшання ўжо нават атлачваюць страхавыя кампаніі. У нас такія працы атрымалі літаральна некалькі чалавек падчас правядзення тэматычных навукова-практычных семінараў. Аднак чым больш іх будзе вырабляцца, тым таннейшыя яны будуць, а значыць, і часцей будуць прымяняцца

Матэрыялы паласы падрыхтавала Святлана БАРЫСЕНКА. protas@zviazda.by

Выпрабавана на сабе

ПА КРЫНІЧНУЮ ВАДУ

Непадалёк ад беларуска-літоўскай мяжы, у раёне вёскі Прывалка Гродзенскага раёна, ёсць месца, вядомае не толькі многім жыхарам з наваколля, але і... «дальнабойшчыкам» з розных краін. Чаму? Бо там ёсць прыродная крыніца, якая дорыць людзям выдатную ваду. Сярод яе ўжо пастаянных карыстальнікаў і аўтар гэтых радкоў.



Пра гэтую крыніцу ведаў даўно. Яшчэ за савецкім часам (калі Беларусь і Літва з'яўляліся часткамі адной дзяржавы і не існавала пагранічжа) мы з сябрамі, вяртаючыся дадому з суседніх Друскенікаў, спыніліся адпачыць у лесе каля крыніцы. Вядома, пілі вадычку, але, наколькі памятаю, у запас з сабой не бралі, хіба што адну-дзве шклянкі бутэлек. Мажліва, і з той прычыны, што тады яшчэ не было пластыкавай, тым ліку пяці-шасцілітровай, тары. Сёння ж яна хоць і стварае праблемы для экалогіі, а з іншага боку, можа шматразова выкарыстоўвацца для той жа крынічнай вады.

Прыкладна паўгода таму знаёмы нагадаў мне аб прывалкаўскай крыніцы (маўляў, ён там пастаянны «кліент»), і неўзабаве я таксама накіраваўся гэтым шляхам. Тым больш што працягаў у абласной газеце высны спецыялістаў санслужбы наконіт якасці водных крыніц у Гродне і наваколлі. Яны даследавалі крынічную ваду па санітарных, хімічных і мікробіялагічных паказчыках. У некаторых выпадках

Да ведама
Спецыялісты санслужбы звяртаюць увагу, што якасць вады ў крыніцах залежыць ад чысціні навакольнай тэрыторыі, размяшчэння непадалёк патэнцыйна небяспечных для экалогіі аб'ектаў. Таксама трэба ўлічваць сезонныя фактары, напрыклад, калі пасля вялікіх дажджоў крыніцы заліваюцца паверхневымі водамі. Якасць вады праверваюць з выкарыстаннем спецыяльнай тары работнікаў цэнтру гігіены і эпідэміялогіі. За забруджванне прыродных крыніц, згодна з Водным кодэксам Беларусі, прадугледжана адміністрацыйнае пакаранне.

выявіліся пэўныя праблемы (напрыклад, па колькасці нітрату, мутнасці), а ў чатырох крыніцах, у тым ліку каля вёскі Прывалка, узятая проба адпавядала ўсім санітарна-гігіенічным патрабаванням. Акрамя таго, натрапілі ў інтэрнэце на звесткі, што 200 гадоў таму ваду з тутэйшых крыніц спецыяльна прывозілі ў гродзенскія бальніцы, выкарыстоўваючы яе ў прафілактычных і аздараўленчых мэтах.

...Перш чым ехаць па прывалкаўскую крынічную ваду, накіроўваюся ў... аддзяленне банка, каб узяць пропуск у пагранічную зону. Для грамадзян, якія там не зарэгістраваны, ён цяпер каштуе 36 тысяч рублёў. Гэтым дакументам, прад'явіўшы яго разам з папяртарам пагранічнікам, можна карыстацца на працягу года. Сума, пагадзіцеся, не вартая таго, каб «эканоміць» на пропуску, бо можна трапіць пад сур'ёзныя штрафныя санкцыі.

Адшукаць крыніцу для чалавека, які дагэтуль там не быў, ніякай праблемы няма: на пад'ездзе да яе ўстаноўлены дарожны знак. Спыняешся, бярэш сваю тару, і праз некалькі дзясяткаў метраў — крыніца. Вада цячэ з рыльця з пад пластыкавай бутэлекі. Падставіў сваю ёмістасць — і бяры колькі хочаш. Я, напрыклад, запасаюся за раз больш чым на сто літраў, каб прыкладна на месяц забяспечыць вадою не толькі сваю сям'ю, але і бацькоў.

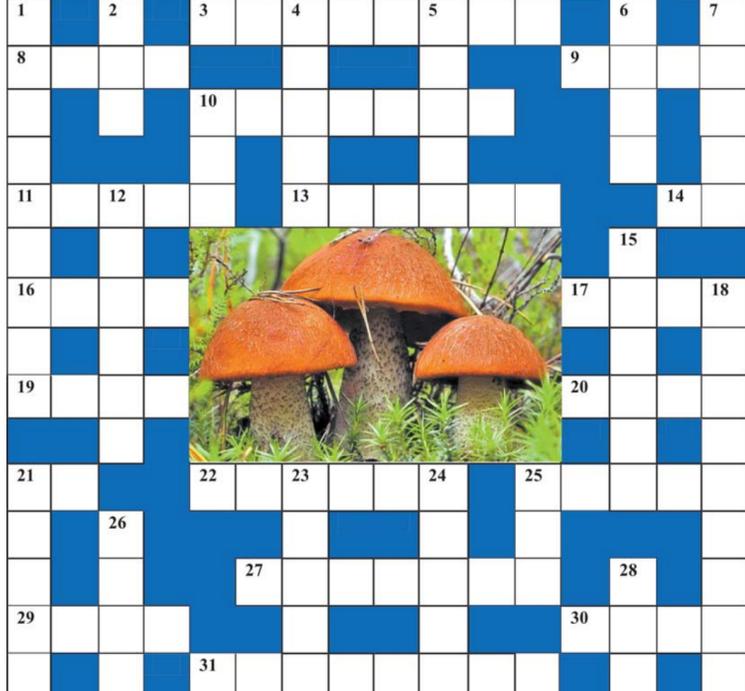
Пры гэтым заўсёды стараюся кіравацца, так бы мовіць, правіламі добрага тону. Калі ў цябе тары шмат, а падшоў чалавек з адной-дзюма пластыкавымі бутэлекімі ці каністрамі, то абавязкова прапуская яго наперад. Як правіла, гэта кіроўцы вялікагрузных аўтамабіляў, якія едуць праз беларуска-літоўскую мяжу. Каго толькі ўжо ні сустракаў каля крыніцы! І нашы землякоў, і літоўцаў, і палякаў, і расіяна. Напрыклад, ад «дальнабойшчыка» з Вільноса Алігмантаса нядаўна пачуў, што ён не толькі сам ужо гадоў пяць з задавальненнем п'е гэтую ваду, але і члусте ёй сваякоў, знаёмых. І ўсім яна вельмі даспадобы. Вось так прывалкаўская крыніца, у пэўным сэнсе, уздэльніца і ў стварэнні станаюцца іміджу нашай краіны за мяжой.

Побач з гэтым прыродным дарункам размешчана кавярня

«Крыніца». Аднойчы сустраў яго гаспадара, які займаўся абокшаннем травы каля крыніцы. Паводле яго слоў, калі ва ўладных структурах з'явіцца адпаведны праект, то ён гатовы прафінансаваныя работы па яе добраўпарадкаванні. У прыватнасці, зрабіць тут асвятленне, замяніць рыльця з пластыкавай бутэлекі, праз якое цячэ вада, матэрыялам з нержавейкі. Зразумела, што аб нейкай прыватызаванай гаворка ісці не можа, прыродная крыніца павінна заставацца народным багаццем, але і ад дзяржаўна-прыватнага партнёрства адмаўляцца, мусіць, не вярта.

Дарэчы, паездка да крыніцы асабіста мяне прываблівае не толькі чыста практычнай мэтай, каб запасацца выдатнай вадою. Пабыць заадно ў прыгожым лясным масіве, падыхаць чыстым паветрам — гэтым таксама неабходна даражыць.

Барыс ПРАКОПЧЫК.
Фота аўтара.
prakopchik@zviazda.by
Гродзенскі раён.



«Там падасінавік хітры, як ліс»

Па гарызанталі: 3. Старажытнагрэчаскі ўрач, «бацька медыцыны», які ўпершыню звярнуў увагу на грыбы і напісаў аб іх трактат. 8. Наш ... з дымком, ды з сухім грыбком (прык.). 9. Назва грыбных паверхневых тонкіх нітак. 10. Раслінны пігмент, які ідэнтычна ўтварэнню ў арганізме вітаміну А і які ўтрымліваецца ў апельках. 11. Хуткая, нявязная гаворка (разм.). 13. Калі нос задыраецца, ... не разумее (прык.). 14. Буйная жвачная жывёліна. 16. Невялікі пакавы сабак. 17. Фрукт, які суправаджае малакту; некаторыя народы Азіі лічаць, што грыбы растуць ад ... 18. «Ляціць у вырай жураўліны ...» (Самотным крыкам далі працянае». З верша У. Магзо «Санет»). 20. Старажытнае лічылнае прыстасаванне. 21. Адзіная зямельная плошча (скар.). 22. Запас. 25. Частка ад таго, што колецца, разбаіваецца. 27. Вясныя ядомы грыб на кароткай ножцы. 29. То, што і вохра. 30. Ніва, зямля (перан., паэт.). 31. Выканаўчы камітэт (скар.).

М. Танка «У беларускую восень». 4. Еш ... з грыбамі, а язык трымай за зубамі (прык.). 5. Рэшткі паселішча (адз. лік). 6. «Глянь! Пад асінам!» (Летаўшчына). 7. «... Там падасінавік хітры, як ліс». З верша А. Вялюгіна «Грыбы». 7. «... — добры бражніцкі падзеўны арганізм». З верша П. Панчанкі «Мінск едзе па грыбы». 10. Збрадлівы, як ... , а труслівы, як заяць (прык.). 12. Старажытнарымскі пісьменнік — эрудыт, які сцвярджаў, што ля змяінага гнязда растуць толькі атрутныя грыбы. 15. На бок, ... , баравік едзе (прык.). 18. Навука, што вывучае грыбы. 21. «Кроцьчы з лесу, як ...» (прык.). 22. «Грыбы гарой». З верша Г. Бураўкіна «Асеннія грыбы». 23. Старажытны палац і крэпасць. 24. «... шэрэяні паўзе, на калючых грыб нясё». З верша А. Старыначкі «Знакаміты мядзведзь». 25. Орган размнажэння грыбоў. 26. Дзе растуць мухаморы, там і баравікі спяваюць ... (прык.). 28. «Лісічкі россып залаты!» (прык.).

Склаў Лявона ЦЕЛЕСЬ.
г. Дзяржынск.

Крынічка

Вядучая рубрыка «Крынічка» ТАМКОВІЧ. Тэл. 8 (017) 287-18-15

5 МІФАЎ пра мінеральны ўгнаенні

Міф 1. Арганічныя ўгнаенні больш карысныя, чым мінеральныя
Хімічная формула калійнага або фосфарнага рэчыва, якое выкарыстоўваецца раслінна для харчавання, не залежыць ад крыніцы яго паходжання. Каранёвыя валасінкі раслін аднолькава паспяхова ўбіраюць як штучна сінтэзаваныя на хімічным камбінаце пажыўныя элементы, так і перапрацаваныя ў суседняй кампоснай кучы.

Унясенне толькі арганічных угнаенняў не можа цалкам кампенсавать патрэбы плодараджа дрэва ў элементнае сілкаванне. Так, пры недахопе азоту жылля дзе дробныя і нясмачныя яблыкі, а пры яго ліку плоды змяшчаюць зямат вільгаты, слаба афарбаваныя і несалодкія на смак.

Недахоп фосфару, калію вядзе да слабага назапашвання ў плодзе цукру. Дастаткова колькасць бору спрыяе паліпшэнню смаку і не дае садзіне трэскацца.

Магній стымлюе назапашванне вітаміну С і цукру. Дэфіцыт жа гэтых і некаторых іншых мікрэлементаў вядзе да перыядычнасці плоданашэння.

Пазакаранёвая падкормка дрэў карбамідам (мачавінай) пры багатым ціценні прадурхіліць абсыпанне завязі і захавае будучы ўраджай.

Міф 2. Пры падкормцы азотам назапашваюцца нітраты

Больш бяспечна выкарыстоўваць амідныя або аманійныя формы азоту: сульфат амонію, карбамід. Пры аслабленым бяспечнасцю (у пахмурнае, халаднаватае надвор'е) лепш ужываць нітратныя формы ўгнаенняў. Гэта аміячная, натрыева, каліева салетра.

Адначасовае ўнясенне фосфару, калію з дабаўленнем мікрэлементаў (малібдэну і жалеза) стымлюе раслінна да ўтылізацыі азоту.

Міф 3. Расліннае патрэбна толькі азот, фосфор і калій

Вельмі памылюцца тыя, хто лічыць, што раслінны практычна не маюць патрэбы ў бору, марганцы, магніі і іншых мікрэлементах. Наступствы недахопу 2 г бору прыраўноўваюць да дэфіцыту 2 кг азоту. Недахоп медзі, малібдэну прыводзіць агрэс да захворвання на мучністую расу.

Дэфіцыт бору, магнезію, марганцу зніжае імунітэт яблынь да чорнага раку. Дастаткова ж прысутнасць малібдэну забяспечыць нармальны сінтэз расліннага бялку са злучэнняў азоту. Глебавае раўнавага забяспечвае прысутнасць усіх неабходных элементаў у правільных суадносінах.

Міф 4. Паміж мінеральнымі ўгнаеннямі і арганічнымі розніцы

Гэтае сцвярджанне таксама не зусім дакладнае. Правільней будзе сказаць, што ўнясенне мінеральных угнаенняў разам з арганічным умяшчэннем засвалянасць пажыўных элементаў. Пры сумесным выкарыстанні неабходна колькасць мінеральных угнаенняў смела можна памніць у 1,5-2 разы. Кампост, перагой аслабіць негатыўнае ўздзеянне ў выпадку перадазіроўкі мінеральных кампанентаў.

Міф 5. Комплексныя ўгнаенні змяшчаюць усе неабходныя рэчывы

«Комплексны» азначае механічнае змешванне або хімічнае злучэнне ў адной гранулы двух-трох складнікаў. Напрыклад, двухкампанентныя нітраты, поліфасфат амонію, карбамафос, патройнае складнае ўгнаенне магніямонійфасфат. У любых выпадку яны не змяшчаюць поўны пералік неабходных плодворным раслінна элементаў харчавання, і падкормку трэба будзе карэктаваць.

Шчыра віншуюем свайго дзелавага партнёра, аднаго з самых маладых кіраўнікоў такога рангу — генеральнага дырэктара ААТ «Нярудпрам»

АЛЯКСАНДРА АНАТОЛЬЕВІЧА ЛОЙКУ з днём нараджэння.

Жадаем здароўя, без чаго ў гэтай адказнай працы не абыйсца, падтрымкі блізкіх і разумення калектыву, вытворчых поспехаў.

Звездаўцы

Ну і ну!

ЕЗДІЛА Ё СТАЛІЦУ, ЯК НА «РАБОТУ»...

У поле зроку супрацоўніка аддзела крмінальнага вышуку Кастрычніцкага РУУС г. Мінска трапіла 37-гадовае жыхарка Слуцка, раней неаднаразова судзімая за крадзеж, захаванне і збыт наркотыкаў.

Як высветлілася, жанчына «спецыялізавалася» на кішэнных крадзежах, дзея я і ездзіла ў сталіцу. Міліцыянерам удалося затрымаць зламысніцу ў момант здзяйснення чарговага злачынства. У праваахоўніцкай маецца інфармацыя, што жанчына можа быць датычна яшчэ да чатырох аналагічных крадзежоў. Як правіла, яна «працавала» ў месцах з вялікай колькасцю людзей (аб'екты грамадскага харчавання, гандлёвыя цэнтры), карыстаючыся нявуважлівасцю грамадзян. У адным з апошніх выпадкаў зламысніца, скарыстаўшыся часовай адсутнасцю прадаўца ў гандлёвай вулічнай палатцы, скрада адтуль вярочку ў памеры каля чатырох міліянаў рублёў. Цяпер вядзецца праверка затрыманай на датычнасць да серыі крадзежоў, здзейсненых аналагічным чынам на тэрыторыі сталіцы.

Сяргей РАСОЛЬКА.
rs@zviazda.by

Даты Падезі Людзі

21 КАСТРЫЧНІКА

1833 год — нарадзіўся Альфрэд Нобель, шведскі хімік, інжынер, вынаходнік дынаміту. Дзіцячыя гады Альфрэда прайшлі ў Расіі, у Санкт-Пецярбургу. Пазней сям'я вярнулася на радзіму, у Швецыю. Нобель са студэнцкіх гадоў цікавіўся выбуховымі рэчывамі, такімі як нітрагліцэрын. У 1850-х ён вывёў спецыяльныя саствы з удзеям нітрагліцэрыну, які ў 1867-м запатэнтаваў як «дынаміт». Па дазvole французскі ўлад адкрыў фабрыку па вытворчасці дынаміту, а пазней — вялікія фабрыкі ў Германіі і Англіі. У 1888 годзе праз памылку рэпартажэра з'ява газет апублікаваў паведамленні пра смерць Нобеля. Гэта вельмі ўразіла вучонага. Калі пра яго сталі пісаць «мільянер на крыві», «гандляр выбуховай смерцю», «дынамітавы кароль», ён вырашыў зрабіць так, каб не застацца ў памяці чалавечтва «злыднем сусветнага маштабу». 27 лістапада 1895 г. Альфрэдам Нобелем было складзена завяшчанне, з якога вынікала, што любы чалавек, які ўнёс ваажны ўклад у навуку, павінен быць узнагароджаны прэміяй. Ён завяшчаву сваю велізарную маёмасць на заснаванне спецыяльнай прэміі. Фонд Нобелеўскай прэміі складаў на той момант 31 мільён шведскіх крон. Альфрэд Нобель памёр 10 снежня 1896 года ў Італіі. Пахаваны на могілках Нора ў Стакгольме. У яго гонар названы сінтэзаваныя хімічны элемент нобелій, Нобелеўскі фізіка-хімічны інстытут у Стакгольме.

1919 год — выйшаў першы нумар газеты «Беларусь», палітыка-эканамічнага і літаратурнага выдання нацыянальна-дэмакратычнага кірунку. Выдавалася ў Мінску на беларускай мове штодня да 9 ліпеня 1920 года. Пераемніца газеты «Звон». Развівала традыцыі «Нашай нівы», аб'ядноўвала нацыянальныя палітычныя партыі і групы, якія адстойвалі ідэю суверэнай, непадзельнай і незалежнай Беларускай рэспублікі ў этнаграфічных межах беларускага народа. Публікавала рэдакцыйныя артыкулы і літаратурныя творы, прасякнутыя ідэяй адраджэння Беларусі, яе дзяржаўнасці і культуры, народнай гаспадаркі, самабытнага духоўнага аблічча нацыі, выкрывала рабаўніцкую палітыку польскіх уладаў у Беларусі. Змяшчалася матэрыялы пра арганізацыю Беларускай арміі, адкрыццё беларускай школы. Газета друкавала творы Я. Коласа, Я. Купалы, З. Бядулі, У. Галубкі, даследванні Я. Карскага, асвятляла тэатральнае жыццё ў краі, вяла перапіску з чытацямі.

1900 год — 115 гадоў таму нарадзіўся Фелікс Піліпавіч Купчэвіч, беларускі пісьменнік, паэт, крытык, пе-

ракладчык. Працаваў камісарам на чыгуныцы, у камісіі па барацьбе з працоўным дзеярніцтвам. У 1924 годзе працаваў у статыстычным аддзяленні ЦК КП(б)Б. У 1925-м — сакратар Крчачускага райкама КП(б)Б. У 1927 годзе накіраваны ЦК КП(б)Б на працу ў газету «Звезда», быў намеснікам галоўнага рэдактара газеты. Пісаў рэцэнзіі і артыкулы пра творчасць Ц. Гартнага, К. Чорнага, М. Зарэчкага. Аўтар артыкула «Аб беларускай мастацкай перыядыцы». У 1938-м рэпрэсаваны, асуджаны да вышэйшай меры пакарання. Рэабілітаваны ў 1956 годзе.

1919 год — выйшаў першы нумар газеты «Беларусь», палітыка-эканамічнага і літаратурнага выдання нацыянальна-дэмакратычнага кірунку. Выдавалася ў Мінску на беларускай мове штодня да 9 ліпеня 1920 года. Пераемніца газеты «Звон». Развівала традыцыі «Нашай нівы», аб'ядноўвала нацыянальныя палітычныя партыі і групы, якія адстойвалі ідэю суверэнай, непадзельнай і незалежнай Беларускай рэспублікі ў этнаграфічных межах беларускага народа. Публікавала рэдакцыйныя артыкулы і літаратурныя творы, прасякнутыя ідэяй адраджэння Беларусі, яе дзяржаўнасці і культуры, народнай гаспадаркі, самабытнага духоўнага аблічча нацыі, выкрывала рабаўніцкую палітыку польскіх уладаў у Беларусі. Змяшчалася матэрыялы пра арганізацыю Беларускай арміі, адкрыццё беларускай школы. Газета друкавала творы Я. Коласа, Я. Купалы, З. Бядулі, У. Галубкі, даследванні Я. Карскага, асвятляла тэатральнае жыццё ў краі, вяла перапіску з чытацямі.

Было сказана
Ніна ЗАГОРСКАЯ, паэтка:
Есць доля ў Паэзі —
Як ніва ў Мужыка.

СЕННЯ

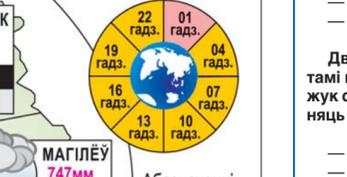
Сонца	Усход	Захад	Даўжыня дзя
Мінск	7.48	18.00	10.12
Віцебск	7.40	17.47	10.07
Магілёў	7.38	17.50	10.12
Гомель	7.32	17.50	10.18
Гродна	8.02	18.15	10.13
Брэст	8.00	18.19	10.19



ЗАЎТРА



Геомагнітныя ўзрушэнні



Абазначэнні:
■ няма прыкметных узрушэнняў
■ невялікія геомагнітныя узрушэнні
■ слабая геомагнітная бура
■ магутная геомагнітная бура

УСМІХНЕМСЯ

— Пацалуй мяне ў знак прымірэння.
— А дзе ён у цябе?

Два гады дзед апырскваў хімікатамі каларадскага жука. На трэці год жук сам стаў дапамагаць дзеду абганяць бульбу.

— Выйдзеш за мяне?
— Вядома, дарагі! Я так доўга гэтага чакала!
— Ну, тады заўтра ў 8.00. Спячыўка ў Міхалыча ў капцёрцы.

